

ŠIAULIŲ UNIVERSITETAS
EDUKOLOGIJOS FAKULTETAS
EDUKOLOGIJOS KATEDRA

VITALIJA SKETRIENĖ

Švietimo kokybės vadybos studijų programos magistrantė

Papildomos švietimo paslaugos: laisvųjų mokytojų pasirinkimo priežastys pradinėse klasėse (Akmenės raj. atvejis)

Magistro darbas

Darbo vadovė:
prof. Aušra Kazlauskienė

Šiauliai, 2015

Darbas yra originalus ..... Vitalija Sketrienė
(studento parašas)

Santrauka

Šis magistro darbas nagrinėja labai aktualią švietimui temą – papildomas švietimas, jo pasirinkimo pradinėse klasėse priežastys. Pagrindinis darbo tikslas – nustatyti papildomo švietimo paslaugų pasirinkimo priežastis pradinėse klasėse, Akmenės rajone. Tyrimo uždaviniai – atskleisti pradinių klasių mokinių, jų tėvų, pedagogų bei laisvųjų mokytojų požiūrį į papildomo švietimo paslaugas.

Šio darbo rašymui buvo pasitelkta teorijos analizė ir apibendrinimas, kiekybinio ir kokybinio tyrimo metodai.

Tyrimo dalyvavo 5 Akmenės rajono pradinių klasių mokiniai, 30 tėvų, 30 pradinių klasių pedagogų ir 5 papildomo švietimo atstovai - laisvieji mokytojai. Tyrimo instrumentai – anketa ir interviu. Apklauskos metu gauti duomenys apdoroti *Microsoft Office Excel* programa.

Gauti duomenys rodo, kad Akmenės rajone papildomo švietimo paslauga yra jauna, tačiau ja besinaudojantys pradinių klasių mokiniai ir jų tėvai yra ja patenkinti. Laisvuosius mokytojus savo vaikams samdo 30% apklausoje dalyvavusių tėvų. Paaiškėjo, kad pagrindinės priežastys, lėmusios papildomo švietimo paslaugų pasirinkimą yra tėvų nepasitikėjimas mokykla bei vaikų noras mokytis individualiai ir be triukšmo. Motyvai, paskatinę Akmenės rajono laisvuosius mokytojus užsiimti šia veikla apima papildomo uždarbio siekimą ir tai, kad individualus darbas su mokiniais yra daug malonesnis negu su visa klase. Taip pat paaiškėjo, kad ateityje mokiniai ir toliau norėtų mokytis papildomai, taigi šios paslaugos paklausa ateityje neturėtų mažėti.

Išnagrinėjus tyrimo metu gautus duomenis galima teigti, kad papildomas švietimas Akmenės rajone yra labai palankiai vertinamas, nes jo pasirinkimo priežastys yra dažniausiai siejamos su nepasitenkinimu mokyklos sistema.

Summary

This master's thesis analysis a very relevant topic for the education system – additional education and the reasons for choosing it in elementary school. The aim of the work is to determine the reasons for choosing additional education in elementary school in Akmene's region. The objectives of the work are to reveal the opinions of elementary school pupils, parents, teachers and freelance teachers about this phenomenon.

The theoretical analysis and generalization, quantitative and qualitative analysis methods were used in this work.

5 elementary school pupils, 30 parents, 30 elementary school teachers and 5 freelance teachers from Akmene's region participated in this research. All the received questioning data were processed with computer software *Microsoft Office Excel*.

Obtained data shows that tutoring services in Akmene's region are new but it is already very well evaluated among elementary school students and their parents. 30% of parents who participated in the research buy additional lessons for their children. It emerged that the main reasons for choosing additional education are parents' unwillingness to trust school and children's wish to be taught individually and without noise. The motives, encouraging freelance teachers to engage in this work are the wish for additional income, and individual teaching seems more preferable. It also emerged that in the future pupils are still willing to continue additional studies, so the demand for these services is not going to decrease.

After having analyzed all the received research data it could be stated that additional education in Akmene's region is very well-appreciated because the reasons for choosing it is related to the discontent with the school system.

TURINYS

ĮVADAS.....	6
I. LAISVŪJŲ MOKYTOJŲ VEIKLOS KAIP PAPILDOMOS ŠVIETIMO PASLAUGOS TEORINĖS PRIEIGOS (ŠVIETIMO NESĖKMIŲ PREVENCIJOS KONTEKSTAS)	11
1.1. Papildomo švietimo kaip paslaugos samprata ir raiška	11
1.2. Viešasis diskursas apie švietime egzistuojančias laisvųjų mokytojų veiklos paslaugas...	13
1.3. Kokybės užtikrinimas laisvųjų mokytojų veiklos kaip papildomos švietimo paslaugos aspektu.....	15
1.4. Pradinių klasių mokinių mokymosi ypatumai, sunkumų įveika užtikrinant švietimo nesėkmių prevenciją.....	18
II. TYRIMO METODOLOGIJA IR METODIKA	23
2.1. Tyrimo metodologija	23
2.2. Tyrimo metodika	23
2.3. Tyrimo organizavimas ir imties charakteristika	25
III. Laisvųjų mokytojų pasirinkimo priežasčių tyrimo rezultatai	27
3.1. Pradinių klasių mokinių nuomonės vertinant laisvųjų mokytojų pasirinkimo priežastis	27
3.2. Pradinių klasių mokytojų požiūris į nuomones apie laisvųjų mokytojų teikiamas paslaugas	34
3.2.1. Demografinių kriterijų apžvalga	34
3.2.2. Pradinių klasių mokytojų požiūrio į papildomo švietimo paslaugas tyrimo analizė.....	37
3.2. Tėvų požiūris apie laisvųjų mokytojų pasirinkimo priežastis	44
3.2.1. Demografinių kriterijų apžvalga.....	44
3.2.2. Tėvų požiūrio į papildomas švietimo paslaugas tyrimo analizė.....	46
3.3. Laisvųjų mokytojų nuomonės apie paslaugų pasirinkimo priežastis	55
3.3.1. Demografinių kriterijų apžvalga.....	55
3.3.2. Laisvųjų mokytojų nuomonių apie paslaugų pasirinkimo priežastis tyrimo analizė.	56
IŠVADOS.....	61
REKOMENDACIJOS	63

TOLIMESNIŲ TYRIMŲ PERSPEKTYVA.....	64
LITERATŪROS SĄRAŠAS.....	65
PRIEDAI	68
TRANSKRIBUOTŲ INTERVIU TEKSTAI.....	84

IVADAS

Visais laikais, visose šalyse, ir išsivysčiusiose ir besivystančiose vyravo papildomas švietimas, todėl šis reiškinys nėra naujas. Papildomas švietimas tapo neatsiejama švietimo dalimi. Labai daug dėmesio yra skiriama šiai paslaugai, todėl jau nuo net nuo 2001 metų buvo pradėtos vykdyti apklausa apie laisvųjų mokytojų, arba kitaip vadinamų, korepetitorių veiklą. Pirmieji tokias apklausas atliko Vilniaus universiteto Švietimo politikos centras. Atlikus šias apklausas, papildomas švietimas buvo pradėtas vadinti „šešėliniu švietimu“. Visuomenė rimtai susidomėjo šios paslaugos edukaciniais, etiniais bei socialiniais aspektais. Yra žinoma, kad dauguma tokių paslaugų klientų yra vyresniųjų klasių mokiniai, kurie ruošiasi egzaminams. Šių dienų tendencija rodo, kad paslaugos klientai jaunėja.

Problemos aktualumas. Papildomas švietimas, kaip edukacinė paslauga, švietimui yra aktualus moksliniu teoriniu, socialiniu bei praktiniu aspektu. „Papildomas ugdymas - tai sudėtinė švietimo sistemos dalis, skirta įvairaus amžiaus žmonėms prigimtinių galių ir įvairių gebėjimų bei polinkių atskleidimui skirtingose ugdymo institucijose ir jų centruose, saviraiškos poreikių ir kūrybiškumo plėtojimui, kultūrinių vertybių puoselėjimui bei turiningo laisvalaikio praleidimui, socializacijai ir nusikalstamumo prevencijai“ (Kvieskienė, 2000). Ugdymo programos yra sunkinamos jau nuo pat pradinių klasių, todėl net pradinių klasių mokiniai taip pat neretai susiduria su mokymosi sunkumais. Dėl šios priežasties, atsiranda nemažai problemų mokiniams pasiekti gerų rezultatų, kai mokymosi krūvis darosi labai sunkus. Šiai problemai spęsti neretai yra pasitelkiamos į pagalbą laisvųjų mokytojų paslaugos, kurios ir bus aptartos ir analizuojamos šiame magistro darbe. Lietuvoje mokslas yra nemokamas, todėl darosi paradoksalu, kai tėvai norėdami pagerinti vaikų mokymąsi ir išmokimą, leidžia juos į papildomas pamokas ir moka nemažus pinigus laisviesiems mokytojams. Jau gerai yra žinoma, kad papildomas švietimas yra tapęs geru verslu, o kartais jis net yra vadinamas „šešėliniu švietimu“. Paskutinės tendencijos padėtį dar labiau paaštrina, nes šių paslaugų prireikia jau net ir pradinėse klasėse. (Baublytė, 2006). Nė viena institucija Lietuvoje neseka ir nežino laisvųjų mokytojų veiklos masto. Apie savo papildomas pajamas nelabai nori kalbėti ir patys laisvieji mokytojai, nes neretas jų nemoka mokesčių už savo veiklą. Taip pat atsiranda ir socialinė nelygybė. Ne visi tėvai gali leisti savo vaikus mokytis pas laisvuosius mokytojus, ir tai tarsi užkerta jiems kelią į geresnį išmokimą. Neretai lankymasis pas laisvąjį mokytoją tampa elitu ir skatina kitus naudotis šia paslauga, kartais netgi ir tada kai nėra labai būtina. Didėja socialinė atskirtis, kuri didina atskirtį tarp moksleivių bei tuo pačiu pakeičia požiūrį į švietimą - iškreipia jo esmę. Tėvai nebesitiki švietimo sistema, mokykla, mokytojais.

Kyla abejonių dėl mokymo kokybės mokykloje. Tai, kad tėvai nepasitiki mokyklos mokymu rodo ne tik tai, kad jie vaikus leidžia į papildomas pamokas, bet ir tai, kad apie tai jie nėra linkę kalbėti atvirai. Patys laisvieji mokytojai dar labiau slepia šį užsiėmimą, kaip nelegalų pajamų šaltinį. Mokytojai labai kritiškai vertina papildomų pamokų pasirinkimą, nes tai anot jų juos žeidžia. Vaiko pasirinkimas lankyti papildomas pamokas yra akivaizdus įrodymas, kad jis savo mokytoja nepasitiki ir vertina jos darbą blogai. Todėl net patys vaikai neretai nediršta prisipažinti savo mokytojui, kad lanko papildomas pamokas pas kitą mokytoją, kuriam moka pinigus. (Rauchienė, 2005).

Teorinis naujumas ir reikšmingumas. Papildomo švietimo tema yra pakankamai mažai tyrinėta. Šia tema yra parašyti keli moksliniai (magistro) darbai: 2002m. Markevičiūtės A. „Korepetitoriavimas“ ir 2005m. Astos Rauchienės „Korepetitoriavimo, kaip edukacinės paslaugos moksleiviams, reikšmingumo tyrimas“. Pirmasis minėtas darbas koncentruojasi ties mokinių, lankusių papildomas pamokas skaičių, laisvųjų mokytojų pasiskirstymą, įvairovę, o antrasis darbas koncentravosi ties papildomo švietimo, kaip ugdymo kokybės efektyvumą. Savo darbe „Papildomos švietimo paslaugos: laisvųjų mokytojų pasirinkimo priežastys pradinėse klasėse (Akmenės raj. atvejis)“ gilinausi į: laisvųjų mokytojų teikiamų paslaugų pasirinkimo priežastis ir motyvus pradinėse klasėse, pedagogų, mokinių, tėvų ir pačių laisvųjų mokytojų požiūrį į šį reiškinį. Pateiktos išvados ir rekomendacijos sudaro galimybę pedagogams atsakingiau ir kruopščiau pažvelgti į savo darbo kokybę ir atkreipti dėmesį į pradinių klasių mokinių išgyventus mokymosi sunkumus. Buvo išsiaiškinti papildomo švietimo paslaugų pasirinkimo priežastys ir motyvai, kurie padės giliau pažvelgti į dabartinę probleminę švietimo sistemos situaciją Lietuvoje ir paskatins susirūpinti dėl ugdymo programų struktūros.

Tyrimo objektas. Laisvųjų mokytojų pasirinkimo priežastys.

Tyrimo hipotezė. Tikėtina, kad laisvųjų mokytojų pasirinkimo priežastys susijusios su švietimo nesėkmių prevencija.

Tyrimo tikslas. Ištirti laisvųjų mokytojų pasirinkimo priežastis pradinėse klasėse.

Uždaviniai:

1. Išanalizuoti ir teoriškai pagrįsti papildomo švietimo sampratą bei jos pasirinkimo priežastis, remiantis mokslinės pedagoginės ir psichologinės literatūros analize, pateikiant papildomo švietimo tarptautinį kontekstą ir istorinį aspektą.
2. Išanalizuoti pradinių klasių mokinių nuomones, vertinant laisvųjų mokytojų pasirinkimo priežastis.
3. Išanalizuoti pradinių klasių pedagogų nuomones apie laisvųjų mokytojų teikiamas paslaugas.

4. Išanalizuoti pradinių klasių mokinių tėvų nuomones apie laisvųjų mokytojų pasirinkimo priežastis.
5. Išanalizuoti laisvųjų mokytojų nuomones apie jų teikiamų paslaugų pasirinkimo priežastis.

Tyrimas grindžiamas šiomis nuostatomis:

- Švietimo paslaugos samprata remiasi nuostata, kad tai kryptinga švietimo paslaugų teikėjo veikla, skirta mokinio žinioms ir kompetencijoms plėtoti (Raškinis, 2009).
- Laikomasi nuostatos, kad kokybė tai daugiau ar mažiau neapčiuopiama veikla, paprastai pasireiškianti vartotojui sąveikaujant su paslaugą teikiančiais tarnautojais, fiziniais ištekliais, prekėmis ar teikimo sistemomis, kurios užtikrina vartotojo problemos išsprendimą (Vitkienė, 2004).

Tyrimo metodai:

§ *Teoriniai*: straipsnių, pedagoginės, psichologinės literatūros studijavimas, lyginimas, analizė ir apibendrinimas, kurie leido identifikuoti teorinį laisvųjų mokytojų, kaip edukacinės paslaugos, aspektą bei svarbą.

§ *Empiriniai*:

- *Anketinė apklausa* tėvams, mokytojams ir laisviesiems mokytojams, kuri padėjo ištirti pradinių klasių mokytojų, tėvų ir korepetitorių požiūrį į korepetitoriavimą, kaip edukacinę paslaugą.
- *Interviu* metodas pradinių klasių vaikams, kuris padėjo dar labiau įsigilinti į laisvųjų mokytojų pasirinkimo priežastis.

§ *Statistiniai*: tyrimo duomenų kokybinė analizė, siekiant apibendrinti empirinio tyrimo metu gautus rezultatus, sisteminti informaciją, atskleisti tyrimo kintamųjų ryšius. Empirinių tyrimų analizei naudojama *Microsoft Office Excel* kompiuterinė programa.

Tyrimo imtis. Tyrime dalyvavo atsitiktinai pasirinkti 30 Akmenės rajono pradinių klasių mokytojų, 5 pradinių klasių mokiniai, 30 pradinių klasių mokinių tėvų ir 5 Akmenės rajono laisvieji mokytojai.

Tyrimo organizavimo etapai.

Pirmas etapas: 2013 m. spalio – 2014 m. gegužės mėn. mokslinės, pedagoginės, psichologinės literatūros studijavimas. Literatūros studijos ir analizė leido tiksliau suformuluoti tyrimo problemą, tikslus bei uždavinius.

Antras etapas: 2014 m. rugpjūčio - spalio mėn. Tyrimo instrumentarijus parengimas, anketos respondentų tyrimui sudarymas (adaptavimas), nustatyta tyrimo imtis, metodologiškai patikrintas instrumentas.

Trečias etapas: 2014 m. lapkričio mėn. respondentų anketinė apklausa.

Ketvirtas etapas: 2014 m. lapkričio - gruodžio mėn. kokybinė ir kiekybinė tyrimo duomenų analizė ir jų interpretacija.

Penktas etapas: 2014 m. gruodžio mėn. išvadų ir rekomendacijų raštu parengimas.

Darbo struktūra. Baigiamąjį magistro darbą sudaro santrauka lietuvių ir anglų kalbomis, įvadas, 3 skyriai, 11 poskyrių ir 6 skirsniai. Visi skyriai, poskyriai ir skirsniai suskirstyti pagal nagrinėjamų klausimų ir problemų pobūdį. Darbo apimtis 96 puslapiai, jame yra 27 lentelės ir 11 paveikslų. Darbo pabaigoje pateiktos išvados, tolimesnių tyrimų perspektyva ir rekomendacijos, naudotų literatūros šaltinių sąrašas, interneto svetainių adresai, 4 priedai bei transkribuoti interviu tekstai.

Darbe vartojamos pagrindinės sąvokos. Pirmiausia, prieš atliekant korepetitoriaavimo analizę, būtina apibrėžti tiksliai sąvokas, kurios padės aiškiau suprasti šio reiškinio esmę ir problemišumą:

Bendras lavinimas – ugdymas pagal pradinio, pagrindinio, vidurinio, atitinkamas specialiojo ugdymo programas. (Lietuvos Respublikos švietimo įstatymas, 2003).

Licencija – Vyriausybės arba jos įgaliotos institucijos nustatyta tvarka išduotas dokumentas, patvirtinantis juridiniam asmeniui suteiktą teisę vykdyti ugdymo programas. (Lietuvos Respublikos švietimo įstatymas, 2003).

Šešėlinė ekonomika (šešėlinis švietimas) – ekonominė veikla (t.y. gaminamos prekės ar teikiamos paslaugos), vykdoma nesilaikant galiojančių teisės aktų ir jų reikalavimų, siekiant išvengti mokesčių ir/ar reguliavimų. (Žukauskas V., 2013).

Švietimo įstaiga – mokykla, pagalbą mokiniui, mokytojui ir mokyklai teikianti įstaiga, kurios pagrindinė veikla – švietimo darbas ar (ir) švietimo pagalba. (Lietuvos Respublikos švietimo įstatymas, 2003).

Švietimas - veikla, kuria „siekama suteikti asmeniui visaverčio savarankiško gyvenimo pagrindus ir padėti jam nuolat tobulinti savo gebėjimus. (Lietuvos Respublikos Švietimo įstatymas, 2003).

Švietimo teikėjas – mokykla, laisvasis mokytojas ir kitas švietimo teikėjas (įstaiga, įmonė, organizacija, kuriai švietimas nėra pagrindinė veikla), šio Įstatymo nustatyta tvarka turintis teisę vykdyti švietimą (Lietuvos Respublikos švietimo įstatymas, 2005).

Švietimo kokybė – Už švietimo kokybę atsako švietimo teikėjas. Formaliojo ir iš dalies neformaliojo švietimo kokybę užtikrina valstybė (Lietuvos Respublikos švietimo įstatymas, 2003).

Korepetitorius / Laisvasis mokytojas – teisės aktų nustatyta tvarka gali teikti neformalųjį švietimą, vykdyti ikimokyklinio ugdymo arba formaliojo švietimo programas papildančius bei

mokinių saviraiškos poreikius tenkinančių programų modulius (Lietuvos Respublikos švietimo įstatymas, 2003).

Paslauga – tai prekė, kurios gamyba ir vartojimas vyksta tuo pačiu metu, kai dalyvauja vartotojas, ir kurios turinys bei kokybė priklauso nuo paslaugos teikėjo, paslaugos vartotojo ir tuo metu veikiančių kitų aplinkybių“ (Svetikienė I., 2002).

I. LAISVŪJŲ MOKYTOJŲ VEIKLOS KAIP PAPILDOMOS ŠVIETIMO PASLAUGOS TEORINĖS PRIEIGOS (ŠVIETIMO NESĖKMIŲ PREVENCIJOS KONTEKSTAS)

Lietuvoje, kaip ir visame pasaulyje, vyrauja papildomas švietimas, kuris kasmet vis labiau tampa populiariesniu. Papildomo švietimo atstovai neretai yra vadinami korepetitoriais arba laisvaisiais mokytojais. Pats korepetitoriaavimas, kaip paslauga yra susilaukęs labai daug vertinimo, tyrimų, nuomonių. Yra plačiai diskutuojama, ar ši paslauga yra reikalinga, kodėl reikalinga, ir ar tai nėra tapę „šešėliniu švietimu“. Yra atlikta nemažai tyrimų, kurie atskleidė papildomo švietimo paslaugų pasirinkimą. Dažniausiai tokias paslaugas renkasi vyresnieji mokyklos mokiniai, kuriems reikia ruoštis egzaminams. Šių dienų tendencijos rodo, kad šios paslaugos klientai jaunėja.

1.1. Papildomo švietimo kaip paslaugos samprata ir raiška

Korepetitorius tai asmuo, teikiantis papildomas pamokas moksleiviui tų dalykų, kurių šis pats neįstengia tinkamai išmokyti mokykloje. Toks korepetitoriaus apibrėžimas yra vienodas visose šalyse ir toks buvo visada. (Lietuvos Enciklopedija, 1996). Korepetitoriaavimas neretai moksliniuose šaltiniuose ir žiniasklaidoje yra minimas kaip „šešėlinis švietimas“, kuris nėra laikomas nauju reiškiniu švietimo sistemoje. Šis fenomenas buvo praktikuojamas visada ir visur, tiek išsivysčiusiose šalyse tiek besivystančiose. Anksčiau tai nebuvo labai analizuojama ir tyrinėjama, tačiau per paskutinį dešimtmetį Lietuvoje tai susilaukė didelio mokslininkų dėmesio. 2001/2002 mokslo metais pirmą kartą Lietuvoje buvo atlikta studentų apklausa apie korepetitoriaavimą. Apklausą atliko Vilniaus universiteto Švietimo politikos centras. Taip buvo paskatintas tolesnis domėjimasis šia papildoma švietimo paslauga. (Būdienė, Zabulionis, 2006).

Daugelis mokslinių tyrimų atskleidžia, kad dalis moksleivių neįsivaizduoja valstybinių egzaminų išlaikymo ir įstojimo į norimas aukštąsias mokyklas be papildomo mokymosi pas korepetitorius. Tai sąlygoja, kad visa tai liečia ne tik mokinius, bet ir jų tėvus, kurie turi finansuoti savo vaikų papildomas pamokas. Tokios papildomos pamokos tėvams kainuoja nemažus pinigus. L. Laurinčiukienė (2004) savo straipsniuose mini, kad korepetitoriams tai yra labai palanku, nes tai jiems yra papildomas pajamų šaltinis, kuris puikiai prisideda prie neretai kritikuojamos, mažos mokytojų algos.

Mokslininkai bando išsiaiškinti, kodėl korepetitoriai tampa vis labiau populiarūs, o mokiniai jų paslaugomis naudojami vis dažniau ir dažniau. L. Laurinčiukienės straipsnyje minima A. Opulskytė teigė, kad mokiniai patiria įtampą dėl kasmet vis sudėtingesnių mokymo programų. Pačią įtampą neretai sukuria tie patys mokytojai, kurie tikisi papildomo uždarbio. Keičiantis švietimo įstatymams mokykla susiduria su nemažai sunkumų, nes didėja ne tik mokinių skaičius klasėse bet ir mokytojų krūvis. Didėja ir darosi sudėtingesnė pamokų metu perteikiama medžiaga. Taip pat tėvai nebeapsitiki mokykla ir jos mokytojais, todėl vis dažniau save ramindami samdo savo vaikams korepetitorius, kurie anot jų, vaiką geriau išmokys ar paruoš egzaminams. Priimtina manyti, kad labiausiai korepetitoriaus paslaugomis naudojami vienuoliktų - dvyliktų klasių mokiniai, kuriems jau reikia ruoštis vis sunkėjantiems brandos egzaminams. Tačiau įdomu tai, kad korepetitoriaus paslaugų klientai jaunėja. Vis daugiau ir daugiau atsiranda atvejų, kai papildomo mokytojų paslaugų tėvai ieško savo mažamečiams, kartais net pradinių klasių mokiniams. (Laurinčiukienė, 2004).

Pirmiausia reikėtų paminėti, kad apibrėžti paslaugos sampratą yra gana sunku ir vienos, visur priimtos sampratos nėra. 1981 metų Lietuviškoje tarybinėje enciklopedijoje paslauga buvo apibūdinta, kaip visuomenės vartojimo prekė, kuri pasireiškia darbo naudingumu, įgaunančiu nematerialinę ar materialinę formą. J. Žvinklys buvo pirmasis Lietuvoje, kuris pateikė modernų paslaugos apibrėžimą. Anot jo, paslauga yra visada susijusi su individualiu vartojimu, o paslaugos rezultatas yra pats žmogus. Taip pat J. Žvinklys papildė, kad procese turi dalyvauti pats vartotojas, nes, anot jo, paslaugos vartojimo ir paslaugos gamybos laikas visada sutampa. (Žvinklys, 1990).

Kaip ir minėta anksčiau, vieningo paslaugos apibrėžimo nėra, nes paslaugos sampratą apibrėžti yra vienas sudėtingiausių uždavinių. Anot D. Šlėkienės (1996), tai padaryti yra sunku dėl to, kad kirtinis prekės ir paslaugos skirtumas yra tas, kad pati paslauga tuo pačiu metu yra ir veikla, ir rezultatas.

N. Langvinienė ir B. Vengrienė (2005) teigia, kad dvi aplinkybės sąlygoja paslaugos apibrėžimo formavimąsi. Pirmą aplinkybę – poreikis apibrėžti paslaugos sektorių, nustatyti jo vietą ir vaidmenį struktūroje, poveikį makroekonomikos procesams; antrą aplinkybę – būtinybę suvokti paslaugos esmę, siekiant priimti įmonėse teisingus vadybos ir marketingo sprendimus.

Panašiai, kaip J. Žvinklys, H. Tat Keg ir J. Pang (2010) teigia, kad paslaugą sudaro daug procesų, nes tai yra sudėtingas reiškinys. Paslauga yra nematerialus daiktas, o visa grupė procesų ir veiksmų, kur vartojimas ir gamyba negali vykti nesusiję vienas su kitu. Būtent dėl to paslauga gali būti vertinama keliais požiūriais: kliento, marketingo bei ekonominiu požiūriu. (Tat Keg, Pang, 2010). E. Vitkienė (2008) teigia, kad paslauga yra ne daiktas, o veiksmų derinys. Yra

labai sudėtinga apibūdinti paslaugą, kai vyrauja didžiulė paslaugų įvairovė ir nėra bendros paslaugų klasifikacijos. Būtent dėl to, Vitkienė mano, kad paslauga yra neretai abstrakčiai apibūdinama, kadangi ji yra neapčiuopiama. Dėl neapibrėžtumo labai dažnai vartotojui yra sunku nustatyti paslaugos kokybę, kuri yra pabrėžiama, kaip viena svarbiausių paslaugos kriterijų.

Modernių gamyklų ir šiuolaikinių gamybos technologijų dėka išsivysčiusiose šalyse paslaugų industrija įgavo rimtą poziciją ekonomikos pasaulyje. Vis daugiau lėšų yra skiriama vystyti paslaugoms. Paslaugų sektoriuje dirba daugiau kaip du trečdaliai visų darbuotojų. Prekės ir paslaugos tapo lygiavertėmis rinkoje. (Vitkienė, 2004)

Apibendrinus, galima teigti, kad šiuolaikiniame pasaulyje, vis labiau populiarėjant paslaugų sektoriui, švietimas yra ne išimtis. Paslaugų teikimas švietimo sektoriuje susilaukia vis didesnės paklausos. Dėl šios tendencijos dažnai kyla diskusijų dėl tokių paslaugų tinkamumo, kokybės ir masto.

1.2. Viešasis diskursas apie švietime egzistuojančias laisvųjų mokytojų veiklos paslaugas

Kalbant apie visuomeninę nuomonę apie korepetitorius galima pasakyti, kad nuomonių yra labai įvairių, tačiau labiausiai dominuoja neigiamas požiūris. Svarbu išanalizuoti visas nuomones, nes švietime svarbiausia yra geri rezultatai.

Būdienė ir Zabulionis savo darbe teigia, kad tai šešėlinis reiškinys, kuris padidina socialinę nelygybę ir kliudo ugdymo procesui mokyklose. Anot jų, korepetitoriavimo problema negali būti nagrinėjama izoliuotai, nes ji yra susijusi su tokiomis problemomis kaip korupcija, mokytojų etika ir švietimo kokybė mokyklose. Privatus švietimas neretai sąlygoja tai, kad jis yra prieinamas tik turtingiems, o gabūs mokiniai yra paliekami nuošalyje.

Ieškoti korepetitorių paslaugų nėra labai sunku. Interneto ir laikraščių skelbimuose pilna korepetitorių skelbimų, kurie siūlo labai kokybiškas paslaugas, neretas jų apie savo paslaugas atsiliepia kaip apie labai efektyvias, kurios padės per trumpą laiką išmokti labai daug medžiagos, pasiruošti egzaminams, užpildyti spragas. Panašiai, skelbimuose galima rasti ir mokinių arba jų tėvų įkeltų skelbimų, ieškančių papildomų mokytojų, galinčių padėti jiems dėl iškilusių mokymosi problemų. „Šešėliniu švietimu“ vadinamą korepetitoriavimą, 2004 metais Vyriausybės patvirtinta „Vaikų ir jaunimo socializacijos programa“, įvardija kaip problemą. (Kliukoitytė, 2004).

Galima daryti išvadas, kad problema atsiranda iš kitos problemos. Šiuo atveju, būtų tikslinga manyti, kad korepetitoriavimo problema kilo iš kitos problemos. Atliktame socialiniame tyrime „Per didelio mokymo krūvio priežastys ir problemų sprendimo galimybės“ (2005) minima, kad mokytojų darbą ir mokymosi procesą apsunkina per didelis mokymosi krūvis, kadangi mokytojai nespėja paruošti mokinių atsiskaitymams. Per daug plačioms programoms yra skiriama per mažai laiko. Tai savo ruožtu kelia visiškai kitą problemą – vaikų nenoras mokytis ir net bėgimas iš pamokų. (Laurinčiukienė, 2004).

Interneto dienraštyje Bernardinai.lt buvo pateiktas straipsnis apie korepetitorius, iškeliant klausimą: „Už ar prieš“. Straipsnyje puikiai priešpastatoma švietimo sistema ir korepetitoriavimas. Samprotaujama ar tikrai mokykla negali pati, be kitų pagalbos paruošti mokinių egzaminams. Mokykla yra ta institucija, kuri ir yra skirta išdėstyti tam tikrą kursą, išmokyti tam tikrą programą, bei paruošti egzaminams. Visa tai turėtų būti atliekama mokykloje, kad mokiniams nereikėtų ieškoti pagalbos kitur, o jų tėvams švaistyti pinigus.

Neretai kaltinama yra ne tik pati švietimo sistema ir naujos, vis labiau sudėtingesnės programos, bet ir patys mokytojai, kurie yra praradę tėvų pasitikėjimą. Neretas, papildomas pamokas lankantis, mokinys pasakys, kad pagrindinė korepetitoriaus pasirinkimo priežastis yra ta, kad jo/jos mokyklos mokytojas yra per silpnas savo dalyko specialistas, nemoko mokyti, visai neaiškina, nesusitvarko su klase ir taip nespėja išdėstyti temų ir pan. (Bernardinai.lt)

Labai svarbus yra mokyklos bendruomenės tarpusavio pasitikėjimas. Vaiko asmenybės ugdymą labai įtakoja tai ar jis pasitiki savo mokykla ir savo mokytoja. (Dobranskienė, 1996). Būtent todėl, kad tėvai nepasitiki vaiko mokykla ar jo mokytoja verčia ieškoti papildomų mokytojų. Anot Mazėčio, tėvai mano, kad mokyklos mokytojai ne itin gerai išaiškina pamokų temas. Neretas tėvas kritikuoja mokytojų mokymo metodus, nesugebėjimą prisitaikyti prie kiekvieno mokinio sugebėjimų ir poreikių. (delfi.lt)

Švietimo ministras Monkevičius yra susirūpinęs dėl kitos problemos. Baiminamasi yra dėl to, kad korepetitoriavimas netaptų nesąžiningu verslu. Kadangi ministrui praeityje teko užsiimti šia veika, jis žino daug su ja susijusių aspektų. Pačkauskaitės atliktame interviu, Monkevičius teigia, kad ekspertų vertinimais, korepetitoriai šalyje per metus uždirba kelias dešimtis milijonų litų. Tai sąlygoja mokytojų mąstymą, kad korepetitoriavimas gali tapti jiems pagrindiniu pajamų šaltiniu, o mokytojo alga – antraeile, kadangi už tokias paslaugas neretai yra imami nemaži pinigai. Kainas už savo paslaugas korepetitoriai gali nusistatyti patys, nes įstatymai nenustato jokio mokesčio. Šių paslaugų gavėjai yra vaikai ir abejotina ar jie patys gali susimokėti už papildomas pamokas, todėl šis verslas paliečia vaikų tėvus, kuriems tenka atverti savo pinigines. (Pačkauskaitė, 2002).

Būdienės, Zabulionio ir Želvio atliktame tyrime pateikta informacija apie tėvų nuomonę dėl pradinėse klasėse centralizuotai rengiamų diagnostinių testų, skirtų mokyklos moksleivių pasiekimų įvertinimui. Dauguma tyrime dalyvavusių moksleivių tėvų sutiko su tokio pobūdžio testais. Tik 11,8 proc. tėvų neigiamai vertino tokį žinių patikrinimą pradinėse klasėse. Kadangi tyrimas buvo atliktas sąlyginai senai, 2001 metais, tėvai nenumatė galimai kilsiančių problemų. Pasiruošti tokiems testams vaikams yra sunku, daug streso tenka ne tik jiems patiems, bet taip pat ir jų tėvams bei mokytojams. (Būdienė, Zabulionis, Želvys, 2001)

Kita problema kyla, kai moksleivių tėvai lygina dabartinę švietimo sistemą su ankstesne, kurioje patys mokėsi. Kadangi tokių sistemų laiko skirtumas yra apie 20 metų, jos gerokai viena nuo kitos skiriasi. Deja, kai kuriems tėvams tai yra sunku suprasti ir jie yra pasipiktinę vienais ar kitais švietimo sistemos sprendimais. Mažai daliai tėvų sunku suvokti, kad vaikui gali reikti ir papildomos pagalbos moksle. Jie yra įsitikinę, kad mokykloje mokytojas turi išmokyti visko ir papildomai jam (nei namuose, nei kur kitur) mokytis nebereikia. (Būdienė, Zabulionis, Želvys, 2001).

Apibendrinus, galima teigti, kad, anot visuomenės, dabartinis švietimas koncentruojasi labiau ties naujų, sunkesnių mokymosi programų kūrimo, ir neretai neatkreipia dėmesio į tai, kad tai apsunkina vaikų mokymosi procesą. Tėvams nieko kito nebelieka, kaip tik patiems spręsti jų vaikų mokymosi sunkumų problemas ir samdant laisvuosius mokytojus remti vadinamąjį „šešėlinį švietimą“. Be to, vaikai ir jų tėvai yra praradę pasitikėjimą ne tik mokykla, bet ir pačiais mokytojais, jų pasirengimo tinkamumu ir darbo kokybe. Neretai trūksta tikslingo bendradarbiavimo tarp mokytojų ir tėvų, kad būtų išspręstos kylančios problemos.

1.3.Kokybės užtikrinimas laisvųjų mokytojų veiklos kaip papildomos švietimo paslaugos aspektu

Mokytis – prigimtinei kiekvieno žmogaus teisė. Švietimas - veikla, kuria siekiama suteikti asmeniui visaverčio savarankiško gyvenimo pagrindus ir padėti jam nuolat tobulinti savo gebėjimus. Švietimas – asmens, visuomenės ir valstybės ateities kūrimo būdas. Jis grindžiamas žmogaus nelygstamos vertės, jo pasirinkimo laisvės, dorinės atsakomybės pripažinimu, demokratiniais santykiais, šalies kultūros tradicijomis. Švietimas saugo ir kuria tautos tapatybę, perduoda vertybes, kurios daro žmogaus gyvenimą prasmingą, visuomenės gyvenimą – darnų ir solidarų, valstybės – pažangų ir saugų. Švietimas savo paskirtį geriausiai atlieka, kai jo raida

lenkia bendrąją visuomenės raidą. Todėl jis yra prioritetiškai valstybės remiama visuomenės raidos sritis. (Švietimo įstatymas)

Švietimo įstatymas nustato Lietuvos Respublikos švietimo tikslus, švietimo sistemos principus, švietimo sistemos sandaros, švietimo veiklos, švietimo santykių pagrindus, valstybės įsipareigojimus švietimo srityje.

Mokytojas – asmuo, ugdomasis ir mokantis mokinius pagal formaliojo arba neformaliojo švietimo programas. Laisvasis mokytojas – fizinis asmuo, užsiimantis individualia švietimo teikėjo veikla. Būtent šių dviejų sąvokų atstovai šiandien kelia daug klausimų ir diskusijų. Kas geriau: mokytojas mokykloje, ar papildomas mokytojas namuose; Kas geriau išmoko ir pan.

Švietimo įstatymas apibrėžia konkrečias laisvojo mokytojo teises ir pareigas:

1. Laisvasis mokytojas teisės aktų nustatyta tvarka gali vykdyti ikimokyklinio ugdymo, priešmokyklinio ugdymo ir kitas neformaliojo švietimo programas, formaliojo švietimo programų modulius, formaliojo švietimo programas papildančius ir mokinių saviraiškos poreikius tenkinančių programų modulius, o įgijęs licenciją, – formaliojo profesinio mokymo programas.

2. Laisvasis mokytojas turi teisę:

- 1) dirbti pagal savo individualias programas;
- 2) pasirinkti pedagoginės veiklos būdus ir formas;
- 3) teikti švietimo pagalbą.

3. Laisvasis mokytojas privalo:

- 1) užtikrinti ugdomųjų mokinių saugumą;
- 2) turėti higienos reikalavimus atitinkančią ugdymui skirtą aplinką;
- 3) vykdyti su mokiniu sutartą ugdymo procesą;
- 4) suprantamai ir aiškiai, taisyklinga lietuvių kalba perteikti ugdymo turinį, kai teisės aktais nustatyta, kad atitinkamas ugdymo turinys perteikiamas lietuvių kalba.

4. Laisvajam mokytojui neleidžiama ugdyti tų mokinių, kuriuos jis ugdo mokykloje pagal to paties dalyko programą. (<http://www.infolex.lt/lite/ta/96929>)

Egzistuoja korepetitorių licencijavimas, kuris reglamentuoja legalią ir nevaržomą veiklą. Įstatymas numato tam tikrą tvarką, kuri suteikia galimybę korepetitoriams įsigyti verslo liudijimą individualiai veiklai ir teikti privačių pamokų paslaugas. Taip užtikrinamas sąžiningas mokesčių valstybei mokėjimas. Tačiau, korepetitorių veiklą nuslėpti yra labai lengva, todėl atsiranda nemažai neįregistruotų veiklų, kurios yra vykdomos nelegaliai ir mokesčiai nėra mokami. Tai jau galima sulyginti su šešėliniu švietimu. (Rauchienė, 2006).

Ši problema jau labai sena, nes yra nusistovėjęs laisvųjų mokytojų mąstymas, jog jiems ši veikla yra tik kaip papildomas pajamų šaltinis. Daugelis tokių mokytojų neturi jokių licencijų ar leidimų, nes už tai niekas nebaudžia. Įstatyme galime rasti spragų dėl šio atvejo. Nėra institucijos ar pareigūnų, kurie tikrintų laisvojo mokytojo veiką ir veiklos legalumą. Būtent dėl to, laisvieji mokytojai gali dirbti laisvai, kaip nori, niekieno neverčiami. Juo labiau, kad uždarbis viliojantis, o paklausa nemaža. (Rauchienė, 2006).

2008 metais teisę į kokybišką švietimą tyrinėjo R. Petkuvienė. Savo moksliniame darbe ji paminėjo, kad pagal Jungtinių Tautų vystymo programos 2001 metais vykdytą projektą kurio tikslas - valstybės lygmeniu parengti žmogaus teisių apsaugos ir rėmimo planą, Lietuvoje (2004) buvo parengtas pranešimas apie žmogaus teisių padėtį Lietuvoje, kuriame nurodyta, kad valstybės politikos pobūdis daro didžiulę įtaką žmogaus teisių apsaugai šalyje. Pranešime, vadovaujantis Lietuvos Respublikos švietimo įstatymu, teigiama, kad švietimas yra prioritetinė valstybės remiama sritis, o vienas iš pagrindinių švietimo sistemos uždavinių yra suteikti jaunajai kartai bendrąjį išsilavinimą. Mokyklos vaidmuo šioje srityje yra pagrindinis. Ji padeda vaikams suvokti savo vietą visuomenėje ir pasaulyje. Mokykla ugdo susitaikymą ir paklusnumą socialinei tvarkai, pagarbą konsensusui, moko apriboti savo poreikius ir juos suderinti su kitų žmonių interesais. (Petkuvienė, 2008).

Papildomas švietimas turi įtakos tolesniam mokymuisi ir gyvenimui. Nors neretai papildomas švietimas yra vadinamas „šešėliniu švietimu“, tai nėra nepastebimas ir pasyvus reiškinys, kaip tai gali sąlygoti jo pavadinimas. Priešingai, tai yra tapę labai svarbiu ir reikšmingu visuomenės reiškiniumi. Deja, šis reiškinys, pasak papildomo švietimo kritikų, prisideda prie socialinių skirtumų tarp žmonių, nes jis ne kiekvienam prieinamas. Neprieinamas jis kiekvienam dėl savaimė suprantamos priežasties – finansų. Papildomos švietimo paslaugos neretai kainuoja nemažus pinigus. Tokiu būdu, iš mažas pajamas gaunančių šeimų vaikų yra atimama galimybė lygiavertiškai konkuruoti su bendraamžiais iš labiau pasiturinčių šeimų.

Įdomu tai, kad reguliariai atliekami Lietuvos visuomenės nuomonės tyrimai rodo, kad visuomenė švietimo įstaigomis pasitiki labiau negu Seimu ar teisinėmis institucijomis. Tačiau, papildomo švietimo paslaugų mastas atskleidžia kitokią visuomenės nuomonę apie valstybės švietimo politiką. Tai rodo, kad vis dėlto visuomenė mano, kad yra spragų švietimo sistemoje, ir jas užtaisyti nusprendžia patys, pasirinkdami papildomas švietimo paslaugas. Kyla klausimas, jei formaliojo ugdymo sistema taptų tobulesne ir teiktų savo įstaigos mokiniams papildomą pagalbą ir dėmesį, kurio taip reikia, ar papildomo švietimo paslaugų paklausa sumažėtų? Idealaus scenarijaus atveju, šeimos galėtų sutaupyti nemažai pinigų ir skirti juos svarbioms reikmėms ir tikslams. (Būdienė, Zabulionis, 2006)

Apibendrinus, galima teigti, kad laisvųjų mokytojų veikla nėra griežtai reguliuojama, niekas neseka jų veiklos, todėl dažniausiai jie dirba nelegaliai, nemokėdami mokesčių valstybei. Taip pat niekas netikrina jų teikiamų paslaugų tinkamumo ir kokybės. Vieninteliai jų paslaugų vertintojai yra vaikai, lankantys papildomas jų teikiamas pamokas. Be to neretai kyla ir socialinė atskirtis, kadangi ne visi gali leisti sau ar savo vaikams mokytis privačiai ir mokėti nemažus pinigus.

1.4. Pradinių klasių mokinių mokymosi ypatumai, sunkumų įveika užtikrinant švietimo nesėkmių prevenciją

Su pradinių klasių vaiko mokymuisi yra susiję daug veiksnių, kurie įtakoja jo sėkmę mokykloje. Vaiko ugdymo procesus lemia socialinė, psichinė ir kognityvinė raida.

Socialinių mokslų habilituota daktarė Audronė Juodaitytė savo knygoje (*Socializacija ir ugdymas vaikystėje*) plačiai aprašė apie vaikų socializacijos svarbą ugdyme. Mokslininkė teigia, kad labai svarbu yra vaikui įgyti konkretų, specifinį pasirengimą, būtiną problemų sprendimui ir socialinių ryšių su aplinka plėtojimuisi. Toks pasirengimas įvyks tik tada, jei:

- Bus palaikomi ryšiai su suaugusiais, kaskart vaikui įvaldant vis sudėtingesnius socialinius veiksmus ir jų struktūras;
- Atsirasi pirminiai gebėjimai ir įgūdžiai, būtini savarankiškam problemų sprendimui;
- Bus įvaldomi problemų sprendimo būdai vaikui suteikiant vis didesnę savarankiškumą ir apsisprendimą;
- Socialinės adaptacijos galimybės bus plėtojamos esant sąlygų įvairovei (draudimų, leidimų, pavyzdžių, nurodymų ir kt.)
- Vaikas priims socialinius apribojimus kaip būtinybę ir kaip sąlygą naujiems, savarankiškiems sprendimams, kurių pradai atsiranda jau vaikystėje, o visiškai susiformuoja tik suaugusio žmogaus gyvenime;
- Bus plėtojamos vaiko integravimo(si) ir adaptavimo(si) socialinėje aplinkoje galimybės, sudarant sąlygas reikštis jo savarankiškumui, kaip pagrindinei socialinei-psichinei savybei, kurios jam reikės ateityje sprendžiant sudėtingas socialines problemas.

Taip vaikas įgys reikšmingus socializacijos įgūdžius, kurie jam bus reikalingi patirties įgijimui ateityje. (Juodaitytė, 2003).

Svarbu pabrėžti, kad vaiko mokymuisi kliūtis sudaro taisyklės ir pavyzdžiai, kurie riboja vaiko elgesį įvairiuose jo raidos etapuose ir neleidžia jam veikti pamėgdžiodant suaugusiųjų pasaulį. Vaikų mąstymas ir veikla labai skiriasi nuo suaugusiųjų: skiriasi jų kalba, poelgiai ir panašiai. Žinoma, kad vaikai dažnai mėgdžioda suaugusiuosius, nes tai yra įgimta vaiko sąveika su sociokultūrine suaugusiųjų aplinka. (Juodaitytė, 2003).

Vaikui sulaukus aštuonerių metų, prasideda jo vaikystės vidurys. Tuomet vaikas jau nebėra plačiomis akimis aplinką stebintis žmogus, bet jau turi daugybę įgūdžių, kuriuos jis toliau vystys tam, kad sparčiai praplėstų savo protinius gebėjimus ateityje. Šveicarų psichologijos mokslininkas Jean Piaget tokį vaiko raidos tarpsnį pavadino „konkreto veikimo laikotarpiu“ (angl. *concrete operational period*). Pasak mokslininko, šiame laikotarpyje vaikas pradeda taikyti logiką ir samprotavimą. Pavyzdžiui, vaikas jau sugeba suprasti, kad žmogus gali būti pavargęs, nors dar ir ne naktis, arba naktį žmogus nebūtinai turi būti pavargęs. Taip pat, šiame laikotarpyje jau yra galima sulaukti vaikų klausimų ir nuostabos, jei jiems bus parodytas filmukas apie kačiuką, kurių tėveliai yra šuniukai. Šiame laikotarpyje vaikai parodo didžiulį augimą, tiek mokyklos ribose tiek už mokyklos ribų. (Piaget, 2001).

Taip pat šiuo metu pradinių klasių vaikai pradeda tiksliau samprotauti. Jie jau gali atlikti daugiau loginių užduočių. Šis laikotarpis taip pat svarbus, nes tuomet vaikų smegenyse vyksta daugybė pokyčių. Informacija nervų sistema keliauja didesniu greičiu, o skirtingos smegenų dalys pradeda sąveikauti viena su kita, sudarydamos naujas kombinacijas. Būtent tai ir sąlygoja vaiko gebėjimą mąstyti logiškai. Kas dar svarbiau, vaikai pradeda gebėti spręsti strateginius uždavinius. Dabar jau vaikai sprenddami tokias užduotis sugeba pasinaudoti anksčiau įgytomis žiniomis ir jas pritaikyti. (Piaget, 2001).

2008 metais, Šiaulių universiteto mokslininkė, A. Kazlauskienė atliko pedagoginį tyrimą, kurio tikslas buvo ištirti pradinių klasių mokinių statistinių gebėjimų ugdymą. Straipsnyje buvo minima, kad šiandieniniame pasaulyje švietimas turi fokusuotis ne į žinių perteikimą, ir „prisotinimą“ mokinius žiniomis, bet į mokinių paruošimą gyvenimui nuolat besikeičiančioje informacinės visuomenės aplinkoje. Labai akcentuojamas ugdymas, kurio esminė dimensija yra nauji gebėjimai. Būtent dėl šios priežasties A. Kazlauskienė teigia, kad vienas svarbiausių ugdymo uždavinių turi būti ne žinių kaupimas, o mokėjimas racionaliai, pagrįstai ir savarankiškai naudotis informacija, ją pasirinkti ir mąstyti. (Kazlauskienė, 2008)

Atlikto pedagoginio tyrimo rezultatai rodo, kad statistinių gebėjimų ugdymas nėra vienalytis reiškinys, tolesnis mokymasis veikia mokinių anksčiau įgytus gebėjimus. Tyrime

dalyvavę pradinųjų klasių mokiniai plėtoja anksčiau įgytus gebėjimus vėlesniame ugdymo procese. Pabrėžtina tai, kad plėtojant anksčiau įgytas žinias tuo pačiu lygiu ar iš viso jų nekartojant, šios žinios užmiršamos arba tik iš dalies išlaikomos atmintyje. Savo eksperimento išvadose mokslininkė pabrėžia, kad ugdymo(si) tendencijas sąlygoja mokomojo turinio sistemingumas, šių gebėjimų „praktikavimas“ tolesniame ugdymo(si) procese, ypač nuolatinis žinių sistemos konstravimas, turinio komponentų parinkimas, užduočių etapų skaičius. (Kazlauskienė, 2008)

Neretai, dėl per didelio ugdymo programų tempo, nėra spėjama pakartoti įgytų žinių, mokyti jas pritaikyti kito etapo užduotyse. Dėl šios priežasties, mokiniai ar jų tėvai neretai noriai rinktųsi laisvąjį mokytoją, kuris skirtų papildomo laiko, įgytų žinių įsisavinimui ir įgilinimui.

Taip pat nemažą įtaką vaiko mokymuisi daro ir jo tarpusavio ryšys su jo mokytoju. Tai jau yra tapusi bendra tiesa, kad vaikui patinka ta pamoka, kurios mokytojas jam patinka, o nepatinka ta, kurios mokytojas piktas, šaukia ar elgiasi būtent taip, kaip vaikui nepatinka ir jis nepratęs.

Nebraska Kearney Universitetas (angl. *University of Nebraska Kearney*), esantis Jungtinėse Amerikos valstijose, 2013 metais atliko tyrimą apie mokinio ir mokytojo tarpusavio ryšių svarbą. Jame buvo minima, kad tiek neigiami, tiek teigiami tarpusavio santykiai turi didelį poveikį vaiko mokymosi ir net jo gyvenimo kokybei. Mokslininkai: Landsford, Antonucci, Akiyama ir Takahashi 2005 metais taip pat ištyrė, kad gera savijauta klasėje vaikui padeda geriau susidraugauti su mokytoju ir kurti šiltus santykius su juo. Gera vaiko savijauta yra susijusi su mokytojo skiriama meile, artumu, pagyrimais, jaučiama pagalba ir patarimais bei pamokymais. Tačiau, priešingai, jei nėra šiltų ir pozityvių santykių tarp mokytojo ir vaiko, atsiranda depresija, pyktis ir netgi suprastėja vaiko bendra sveikata. (Landsford, Antonucci, Akiyama ir Takahashi 2005).

Panašiai, mokslininkai McCombs ir Whisler siūlo savo tyrimo išvadas. Anot jų, mokymasis geriausiai vyksta tuomet, kai vaikas mokosi aplinkoje, kurioje vyrauja pozityvūs tarpasmeniniai ryšiai ir bendravimas, ir kur vaikas jaučiasi įvertintas, pripažintas, gerbiamas ir juo žavimasi. McCombs taip pat pažymi, kad emocijos, įsitikinimai ir motyvacija įtakoja tai, kaip vaikai mokosi ir kaip suvokia patį mokymosi procesą. Vaiko emocinė būseną, pasitikėjimas savimi ir sėkmės laukimas per pamokas yra vienas pagrindinių jo motyvacijos mokytis stimulų. Mokytis vaikui yra lengviau, jei jis žino, kad jam to reikės arba jis mato ryšį su jau žinomais ir išmoktais dalykais. Jei vaikui yra neįdomu ir jam tai atrodo nereikalinga, jis to nesimokys. (McCombs, Whisler, 1997).

Žinoma, kad per visą pedagogikos istoriją buvo siūloma tobulinti mokymo procesą ir mokytojų požiūrį į mokinius. Nemažai pertvarkymų yra siūloma ir šiomis dienomis. Mokytojams

yra siūloma priimti tokį mąstymą, kad „visi mokiniai gali mokytis“. Už vaiko mokymąsi turi būti atsakingas ne tik mokytojas, bet ir pats vaikas, jo tėvai, ir visa bendruomenė. Neretai tėvai daro klaidą manydami, kad kaip jiems buvo tinkama mokytis praeityje, turi būti tinkama ir jų vaikui. Tėvai turi nusistovėjusią nuomonę apie mokymą, pagrįstą jų pačių mokymosi prisiminimais ir patirtimi. Vis dėlto, keičiantis laikams, tėvai turi suprasti, kad mokytojų darbo ir metodų pasikeitimo priežastį lėmė būtent būtinybė neatsilikti nuo besikeičiančio pasaulio. Tėvams dažnai trūksta kompetencijos suprasti mokytojo metodus, jie dažnai su nerimu žiūri, kaip jų vaikas mokosi, nes jie anksčiau taip nesimokė ir taip nebendravo su mokytoju. (McCombs, Whisler, 1997).

Grįžtant prie anksčiau paminėto Nebraska Kearney Universiteto mokslininkų (Christopher M. Knoell ir Sherry R. Crow) atlikto tyrimo apie mokytojų ir mokinių tarpusavio santykius, galima išskirti svarbiausius jų atradimus. Jų apklausoje dalyvavę vaikai į klausimą: „*Kaip tu elgiesi pamokoje? Kaip klausai mokytojos?*“, beveik pusę jų atsakė, kad jų mokytoja juos skatina elgtis gerai ir pagiria už gerą elgesį, todėl jie elgiasi drausmingai. Kita dalis vaikų atsakė, kad jie nesielgia drausmingai per pamokas, nes mokytoja ant jų šaukia ir dalinasi grasinimais, bausmėmis už neklausymą. Mokslininkai padarė išvadą, kad negatyvus mokytojo elgesys produkuoja negatyvų vaikų elgesį ir atvirkščiai. (Landsford, Antonucci, Akiyama ir Takahashi 2005).

Viską susumavus, išanalizavus mokslininkų atliktus tyrimus, matyti, kad vaiko mokymosi sėkmei ir motyvacijai įtakos turi anaipol ne tik jo paties asmenybės bruožai, auklėjimas ar protiniai sugebėjimai, bet ir dar svarbiau tam įtakos turi tarpusavio ryšys su mokytoju, pozityvi ir šilta aplinka, pasitikėjimas savimi, mokytojo jaučiama meilė ir palaikymas.

Kita opi problema mokykloje yra vis didėjantis mokinių, turinčių pritaikytas ir individualizuotas programas, skaičius. Mokinių, turinčių specialiųjų ugdymosi poreikių, ugdymo paskirtis – padėti mokiniui lavintis, mokytis pagal gebėjimus, įgyti išsilavinimą ir kvalifikaciją, pripažįstant ir plėtojant jų gebėjimus ir galias. Mokykla, kaip švietimo institucija privalo sudaryti sąlygas mokiniui, turinčiam specialiųjų ugdymosi poreikių, gauti kokybišką ir jo poreikius atitinkantį ugdymą ir būtiną švietimo pagalbą.

Pastaruoju metu Lietuvos mokyklose vis labiau didėja mokinių, turinčių specialiųjų poreikių, skaičius. Paprastai, tokie mokinių poreikiai atsiranda dėl išskirtinių asmens gabumų, įgimtų ar įgytų sutrikimų, nepalankių aplinkos veiksnių. Visuomenė į tokius vaikus neretai žiūri neigiamai. Daugelis tėvų sunkiai sutinka savo vaiką vesti tirti dėl specialiųjų poreikių suteikimo. Tokius pasiūlymus dažniausiai teikia šių vaikų mokytojos, kurios gerai mato mokinio gebėjimus ir mokymosi galimybes pamokose.

Vis didėjanti specialiųjų mokymosi poreikių turinčių mokinių skaičius tuo pačiu apsunkina ir pedagogų darbą. Mokytojai yra priversti kurti naujas, individualias programas tokiems mokiniams, ir pamokos metu skirti jam atskiro individualaus laiko. Vienas svarbiausių ir stipriausių veiksnių, lemiančių mokytojų požiūrį į šių vaikų ugdymą, yra mokyklos vadovų komandos požiūris ir veikla. Specialistai apgailestauja, kad mūsų šalyje kartais dar trūksta solidarumo ir tolerancijos. (Grygelaitis, 2014).

Apibendrinus, galima teigti, kad mokymosi procese vaikams yra svarbūs ryšiai su suaugusiaisiais, kurie padeda įgyti esminius ir reikiamus įgūdžius, reikalingus tolesniame mokymosi procese. Svarbiausia vaikams yra suteikti savarankiškumo ir kritinio mąstymo įgydžius. Nemažiau svarbu vaikui suteikti galimybę ir įvairovę rinktis, mokytis pagal jam tinkamus ir patinkančius mokymosi būtus ir stilius. Taip pat vaikui yra svarbi mokymosi aplinka ir ryšys su jo mokytoja. Gera vaiko savijauta atsispindi jo mokymosi motyvacijoje ir mokymosi rezultatuose. Deja, neretai vaiko mokymosi procesui trukdo patys tėvai, neturėdami tinkamų ir reikiamų žinių apie vaikų ugdymą.

II. TYRIMO METODOLOGIJA IR METODIKA

Šiame skyriuje pateikiama tyrimo metodika, dalyvių charakteristikos, ir atranka, tyrimo etika, tyrimo metodai, duomenų analizės metodai ir tyrimo instrumento charakteristikos. Tyrimo imtis, pagrindžiama statistinių duomenų apdorojimo metodika bei atskleidžiamos papildomo švietimo pasirinkimo priežastys ankstyvosiose ugdymo klasėse ir jų reikšmė ugdymo kokybei.

2.1. Tyrimo metodologija

Tyrimo tikslas. Atlikti teorinę ir empirinę papildomo švietimo paslaugų pasirinkimo priežasčių pradinėse klasėse analizę ir atskleisti pradinių klasių mokinių, pedagogų, tėvų ir laisvųjų mokytojų nuomones apie papildomą švietimą.

Tyrimo instrumentas.

- *Anketinė apklausa* tėvams, mokytojams ir laisviesiems mokytojams kuri padėjo ištirti pradinių klasių mokytojų, tėvų ir korepetitorių požiūrį į korepetitoriavimą, kaip edukacinę paslaugą.
- *Interviu* metodas pradinių klasių vaikams, kuris padėjo dar labiau įsigilinti į laisvųjų mokytojų pasirinkimo priežastis.

Buvo atlikta statistinė tyrimo duomenų kokybinė analizė, siekiant apibendrinti empirinio tyrimo metu gautus rezultatus, sisteminti informaciją, atskleisti tyrimo kintamųjų ryšius. Empirinių tyrimų analizei naudojama Microsoft Office Excel kompiuterine programa.

2.2. Tyrimo metodika

Tyrimo metodai. Tyrimo tikslui realizuoti pasirinktas kompleksinis tyrimo metodas. Vienas iš tyrimo instrumentų buvo **anketinė apklausa**. Toks tyrimo metodas buvo pasirinktas todėl, kad tai yra efektyvu ir naudojama norint surinkti tam tikrą informaciją apie tiriamąją problemą. Anketinė apklausa yra patikima, aiški, nedviprasmiška, tuo pačiu ji skatina respondento norą bendradarbiauti ir kuo teisingiau atsakinėti (Kardelis, 2007). Kitas tyrimo instrumentas buvo interviu. Anot Kardelio, vienas iš interviu metodo paskirtis yra tiesioginė ir pagrindinė priemonė reikiamai informacijai gauti. Sužinoti, ką mano respondentas, išsiaiškinti, ką asmuo žino (žinių informacija), ką jis mėgsta ir ko nemėgsta (vertybės), ką galvoja (požiūriai).

Kita priemonė skirta iškeltai hipotezei patikrinti. Pavyzdžiui, nustatyti arba patikslinti kintamųjų ar tiriamojo įvykio ryšius. Taip pat interviu tinka ir gali būti panaudotas kartu su kitais tyrimo metodais ir renkant informaciją, ir įvertinant kitus metodus, pavyzdžiui, anketinę apklausą (Kardelis, 2007).

Kitas pasitelktas duomenų rinkimo metodas – **pusiau standartizuotas interviu**. L. Rupšienė (2008) nurodo, kad individualus pokalbis leidžia labiau įsigilinti į tiriamą problemą, užtikrina didesnę duomenų patikimumą nei kiti apklausos būdais. Interviu siekiama suvokti informantų patirtį, sužinoti įsitikinimus, požiūrius, nuomones tiriamu klausimu, kurias jie išsako savais žodžiais. Pasirinktas pusiau standartizuotas interviu, nes būtent toks jo tipas leido lengviau bendrauti su mažamečiais vaikais, kadangi tokiam interviu griežtai neformalizuojamas pašnekesys ir tarp klausėjo su respondentu būna laisvesnė atmosfera. (Butkevičienė, 2011)

Anot Tidiklio, interviu metodas teikia galimybę: gauti ne tik faktinę medžiagą, bet ir išsiaiškinti subjektyvų tiriamojo požiūrį; bendrauti su tiriamuoju jam įprasta kalbos maniera ir sąvokomis; išsiaiškinti, kaip tiriamasis supranta asmenines problemas, ir gauti labai intymios informacijos; ne tik fiksuoti tiriamojo atsakymų turinį, bet ir tiesiogiai stebėti jo reakcijas; be ypatingų sąlygų ir lėšų gauti turiningos informacijos. (Tidiklis, 2003)

Interviu tyrimo duomenų apdorojimui buvo naudojamas turinio (content) analizės metodas. Kiekvieno tiriamojo atsakymai buvo perklausomi ir perrašomi bei fiksuojami atsakymų prasminiai vienetai, kurie leido tiriamųjų atsakymus suskirstyti į vis labiau apibendrintus prasminius vienetus – subkategorijas ir kategorijas.

Duomenų analizės metodas. Pasirinktas kokybinės turinio analizės metodas. B. Bitinas (2008) teigia, kad vienas iš pagrindinių metodų yra kokybinė turinio analizė. Ją taikant naudojamos sąvokos ar frazės ir tarpusavio ryšių aprašymas. Tipinis duomenų analizės ir rezultatų interpretavimo pateikimas yra kokybinės turinio analizės strategija – lentelės, kuriose yra trys skirsniai: įrodantys teiginiai, subkategorijos ir kategorijos, citatos iš interviu.

Tyrimo instrumento charakteristikos.

Anketinės apklauso metodas. Pedagogų apklausa.

Anketos buvo sudarytos iš trijų pagrindinių blokų: demografinio, vaikų mokymosi ypatybės atskleidžiančio ir parodančio respondentų nuomones apie laisvuosius mokytojus. Atsakymo variantai buvo pateikti naudojant Likerto skalę.

Anketinės apklausos metodas. Tėvų apklausa.

Anketos buvo sudarytos iš trijų pagrindinių blokų: demografinio, vaikų mokymosi ypatybės atskleidžiančio ir parodančio respondentų nuomones apie laisvuosius mokytojus. Atsakymo variantai buvo pateikti naudojant Likerto skalę.

Anketinės apklauso metodas. Laisvųjų mokytojų apklausa.

Anketos buvo sudarytos iš trijų pagrindinių blokų: demografinio, vaikų mokymosi ypatybes atskleidžiančio ir parodančio respondentų nuomones apie laisvuosius mokytojus. Atsakymo variantai buvo pateikti naudojant Likerto skalę.

Pusiau struktūruotas atvirų klausimų interviu vykdytas naudojant diktofoną, tačiau ne visi tiriamieji (tiriamųjų tėvai) sutiko kalbėtis prie įjungto diktofono. Dalis interviu buvo atliekama užsirašant pokalbio metu svarbiausias mintis ir po interviu iš karto atkuriamas pokalbis ir rašomas interviu protokolas. Interviu pokalbio įrašas buvo atliktas su 3 respondentais.

Buvo analizuojami interviu metu gauti duomenys. Siekiant tyrimo tikslo, iš anksto buvo numatyt interviu klausimai (4 priedas). Klausimai susidėjo iš kategorijų: mokymosi aplinka, problemos mokykloje, laisvųjų mokytojų pasirinkimo priežastys.

Buvo atlikta anketinių duomenų analizė. Atliekant analizę buvo siekiama išskirti duomenų pirminius požymius, juos apibendrinus nusakyti teoriškai prasmingus ir tyrimo problemą atitinkančius objekto požymius. Siekiant tyrimo tikslo, iš anksto buvo numatyt anketoje pateikti klausimai (1 priedas, 2 priedas, 3 priedas).

2.3. Tyrimo organizavimas ir imties charakteristika

Tyrimo procesas. Tyrimas vykdytas 2014 metų lapkričio mėnesį.

Tyrimo populiacija ir imtis. Siekiant išsiaiškinti respondentų (tiriamų anketinės apklausos metodu) imtį, buvo pasitelkta I. Paniotto matematinė formulė (Kardelis, 2007). Iš viso Akmenės rajono mokyklose dirba 42 pradinių klasių mokytojai. Respondentų imtis buvo apskaičiuota pagal formulę:

$$n = \frac{1}{\Delta^2 + \frac{1}{N}}$$

čia: n – imties dydis (reikiamas apklausti pradinių klasių mokytojų skaičius);

Δ - leidžiamas paklaidos dydis (standartine paklaida 5 %, su 0,95 tikimybe);

N – tiriamos visumos dydis (42 Akmenės rajono pradinųjų klasių mokytojai).

Apskaičiavus formulėje įstatytas reikšmes buvo gauta, kad reikalingas apklausti mokytojų skaičius yra 25. Iš viso, buvo nuspręsta apklausti 30 mokytojų, kad tyrimo rezultatai būtų validesni.

Tyrimo populiaciją sudaro 70 respondentai: Akmenės rajono pradinųjų klasių mokiniai (5), jų tėvai (30), mokytojai (30) ir laisvieji mokytojai (5). Respondentų imtis yra kokybinė - tikslinė. Anot B. Bitino, ir L. Rupšienės (2008), informantų imtis kokybinė (tikslinė) būna, kai parenkami nagrinėjamos srities specialistai, pajėgūs atsakingai samprotauti apie tiriamą problemą, todėl galima tikėtis, kad tarp teorijai žinomų teiginių bei išvadų bus išsakyta ir naujų idėjų, kurios gali tapti išeities momentu tiriant tiriamojo objekto teoriją. Demografinės tiriamųjų charakteristikos (žr. lentelę).

Demografinės tiriamųjų charakteristikos	
Imties dydis	N=70
Lytis	69 Moterys/mergaitės (98 proc.) 1 Vyras/berniukas (2 proc.)
Pareigos	5 pradinųjų klasių mokiniai 30 pradinųjų klasių mokinių tėvai 30 pradinųjų klasių pedagogai 5 laisvieji mokytojai

Tyrimo dalyvių atranka. Rengiant tyrimo eigą ir dizainą, svarbiausia užduotis buvo pasirinkti respondentų skaičių ir veiklos sritis. Tai turėjo įtakos tyrimo charakteristikai ir viso tyrimo kokybei. Tyrimui pasirinkti Akmenės rajono mokyklų pradinųjų klasių mokiniai (5), jų tėvai (30) pradinųjų klasių mokytojai (30) ir laisvieji mokytojai (5).

Tyrimo etika. Respondentai dalyvavo tyrime laisvanoriškai, jie buvo informuoti apie tyrimo esmę, tyrimo etikos principų laikymąsi, buvo gautas žodinis sutikimas dėl dalyvavimo interviu. Respondentams buvo pranešta, kad bus užtikrintas informacijos teikėjo konfidencialumas ir anonimiškumas. Atliekant tyrimą, interviu metu, pašnekovas ir interviu imantis žmogus sėdėjo dviese atskiroje patalpoje, taip užtikrinant privatumą ir galimybę atskleisti savo mintis, žinant, ką jų niekas iš pašalinių nesiklauso.

III. LAISVŲJŲ MOKYTOJŲ PASIRINKIMO PRIEŽASČIŲ TYRIMO REZULTATAI

Šioje magistro darbo dalyje bus pateikta tyrimo analizė, respondentų nuomonių apie papildomą švietimą atžvilgiu.

Didžioji dauguma tyrime dalyvavusių respondentų yra susidūrę su papildomo švietimo paslaugomis. Tyrimo instrumentą sudarė trys anketos ir atviri klausimai – interviu apklausai. Anketos buvo pateiktos Akmenės rajono korepetitoriams, kurie dirba su pradinių klasių mokiniais (N = 5), pradinių klasių mokytojams (N = 30) ir pradinių klasių mokinių tėvams (N = 30). Interviu metu buvo apklausti pradinių klasių mokiniai nuo antros iki ketvirtos klasės (N = 5).

Anketos ir interviu buvo pirmiausia skirtos išsiaiškinti respondentų nuomonę apie papildomo švietimo paslaugas, jų būtinybę pradinėse klasėse ir šios paslaugos paklausos jaunėjimo tendencijas.

3.1. Pradinių klasių mokinių nuomonės vertinant laisvųjų mokytojų pasirinkimo priežastis

Interviu metu apklausti mokiniai plačiai atskleidė jų mokymosi pas laisvuosius mokytojus pasirinkimo priežastis ir nuomonę apie papildomą švietimą. Interviu metodas leido detaliau išvelgti mokinių nuomonę ir geriau suprasti jų mintis, kurias jiems būtų sunku buvę pateikti raštu anketoje. Interviu truko nuo 6 iki 9 minučių ir per šį laiką buvo galima surinkti nemažai informacijos, kuri buvo naudinga tyrimo analizei.

Pirmoji interviu dalis buvo skirta susipažinti su respondentais ir jų bendra nuomone apie mokyklą. Buvo svarbu susipažinti su vaikų mokymosi aplinka, kurioje jie praleidžia nemažai laiko. Į klausimą: „*Kas tau patinka mokykloje?*“ gauti respondentų atsakymai leido suprasti, kad mokykla jiems patinka, jie ten gali smagiai leisti laiką ir žaisti su draugais. (žr. 1 lentelę).

1 lentelė

Mokymosi aplinka pradinėse klasėse (N=5)

Kategorija	N	Subkategorija	N	Prasminių kontekstų – teiginių pavyzdžiai
Mokymosi aplinka	5	Pamokos metu	3	„Kai žaidžiu su draugais, ir pamokos labai patinka... lietuvių, matematika ir dailė“; „<...> Šiaip kelios pamokos... lietuvių kalba, anglų kalba, šokiai ir viskas“; „<...> Dar... mokytoja“; „Patinka klasiokai. Dar... mokytojos patinka“.

		Pertraukos metu	2	„Su draugais būti. Per pertraukas žaisti gaudynių“; „Bendrauti su draugais“; „Mano klasė, nes ji labai graži. Dar patinka draugai. <...>“.
--	--	-----------------	---	--

Kadangi tyrimas buvo susijęs ir su mokinių nesėkmėmis moksle, taip pat buvo svarbu susipažinti su išorinėmis mokymosi aplinkos problemomis. Vaikai įvardijo kelias problemas, kurios, anot jų, jiems trukdo mokintis geriau. Dažnas trukdis – triukšmas klasėje. Kitos priežastys, dėl kurių mokiniams nepatinka mokykla, liečia nesėkmę moksle. Buvo įvardintos tokios mokslo nesėkmės, kaip nesupratimas pamokos ar blogas gautas įvertinimas. (žr. 2 lentelę).

2 lentelė

Problemos mokykloje (N=5)

Kategorija	N	Subkategorija	N	Prasminių kontekstų – teiginių pavyzdžiai
Problemos mokykloje	4	Triukšmas klasėje	2	„Kai šnekasi berniukai per pamoką ir trukdo klausytis <...>; „Nepatinka, kai per pamokas kartais šnekasi klasiokai. <...>“.
		Nesėkmės moksle	2	„Kartais pamokos nepatinka, nes reikia daug mokyti, o kartais nesuprantu ko nors“; „Nepatinka kai gaunu „patenkinamą“ arba „nepatenkinamą“.

Mokinių atsakymai lyg ir nieko naujo nesuapnuoja, visose klasėse, tiek mažesnėse, tiek vyresnėse vaikams nemalonu patirti nesėkmę moksle. Pradinių klasių mokiniai – ne išimtis. Jie puikiai suvokia savo mokymąsi, geba įsivertinti save ir moka atitinkamai į tai reaguoti. Kasmet vis didėjant vaikų skaičiui Lietuvos mokyklų klasėse, lygiagrečiai didėja ir triukšmas, kurį, vaikai jau patys vertina, kaip neigiamą poveikį jų mokymuisi.

Antra interviu dalis buvo skirta įsigilinti į mokinių mokymąsi klasėje ir namuose. 80,0% respondentų teigė, kad mokosi gerai ir labai gerai, o tik 20,0% mokinių prisipažino, kad jiems mokytis sekasi vidutiniškai. Vaikų buvo paprašyta įvertinti savo mokymąsi kitų klasiokų atžvilgiu. Buvo duoti galimi atsakymo variantai: „mokausi geriau“; „mokausi blogiau“; „esu per viduriuką“. Keturi iš penkių mokiniai priskyrė save prie vidutiniškai besimokančių mokinių, ir tik vienas – prie labai gerai (geriau už kitus) besimokančių. Galimai tokius menkus savęs vertinimus mokiniai pateikė todėl, kad jų klasėse, kaip jie teigė, yra labai daug gerai besimokančių mokinių.

Dar vienas svarbus klausimas antroje dalyje buvo susijęs su respondentų tėveliais. Buvo klausama, ar vaikų tėveliai turi laiko padėti savo vaikams namuose ruošti pamokas. Pakako

tik šio vieno klausimo ir vaikų atsakymai leidžia susidaryti aiškią nuomonę. Atsakymai į šį klausimą buvo labai įvairūs. Sutapo vienas aspektas: pamokas padeda ruošti tik vienas iš tėvų: mama arba tėtis. Jeigu mama neturi laiko ir dirba, tai padeda tėtis, jeigu dirba tėtis ir negali padėti - tai padeda mama. Netikėtas atsakymas buvo gautas iš vienos respondentės, kuri yra ketvirtokė. Ji atsakė, kad jai mama padėti laiko turi, bet ji jos neprašo, nes gali pati susitvarkyti. („Turi, bet aš jos neprašau, nes pati susitvarkau“.) Iš visų gautų atsakymų, aišku, kad vaikai namuose pagalbos iš tėvų sulaukia įvairiai, tačiau visi šių respondentų tėvai pasirinko vieną būdą padėti savo vaikams moksluose – samdyti laisvuosius mokytojus. Iš šito aspekto negalima teigti, kad papildomus mokytojus samdo tik tie tėvai, kurie patys negali padėti mokytis savo vaikams dėl laiko ar žinių stokos, bet yra atvejų kai vaikui yra samdomas korepetitorius net ir tada kai jam pagalbos ir nebūtinai reikia.

Trečia ir paskutinė interviu dalis buvo esminė, nes joje buvo kalbama apie laisvuosius mokytojus, kurių paslaugomis respondentai naudojami ar yra naudojami. Apklauso metu buvo siekta išsiaiškinti kokių dalykų papildomas pamokas lanko respondentai. Išsiskyrė dvi pagrindinės: matematika ir anglų kalba. (žr. 3 lentelę).

3 lentelė

Lankomos papildomos pamokos (N=5)

Mokomasis dalykas	N
Anglų kalba	5
Matematika	3
Lietuvių kalba	1

Priežastis, lėmusi pasirinkti papildomo švietimo paslaugas yra vaikų noras gauti daugiau dėmesio iš mokytojos, nes tai, anot jų, jiems padeda geriau viską suprasti ir įsisavinti. Mokykloje jie tiek dėmesio iš mokytojos negauna, nes klasėje sėdi daug vaikų. Interviu metu išsakytos vaikų mintys apie laisvųjų mokytojų pasirinkimo priežastis, leidžia susidaryti nuomonę, kad pagrindinė problema, paskatinusi mokytis papildomai yra tai, kad vaikams mokykloje yra skiriama per mažai dėmesio iš mokytojos ir jie nespėja išmokti tai, ko yra iš jų reikalaujama. („Patinka man. Daugiau dėmesio skiria mokytoja ir daugiau gali padėti“.).

Visiems interviu apklausoje dalyvavusiems mokiniams tėvai (mama arba tėtis) padeda ruošti namų darbus, tačiau kartais iškyla kai kurių sunkumų. Buvo minima, kad tėveliai nesupranta (anglų kalbos) arba per ne lyg sudėtingai aiškina. („Matematika mokina tėtis, bet jis per daug moksliskai išpasakoja, todėl nieko nesuprantu“.)

Keli respondentai teigė, kad jie pradėjo lankyti papildomas pamokas todėl, kad jų mamos taip nusprendė. Šiuo atveju vaikai gal būt patys nesuprato, kad jiems reikia papildomos pagalbos. („Mama sakė, kad reikia, nes ji anglų biški nesupranta“; „Mama rado vieną mokytoją ir pradėjo pas ją važioti“).

Taip pat buvo svarbu išsiaiškinti kiek laiko vaikai praleidžia besimokydami pas laisvuosius mokytojus. Paaiškėjo, kad papildomą pamoką vaikai lanko vieną kartą per savaitę, tačiau jei vaikas lanko daugiau negu vieną papildomą pamoką, tuomet jis per savaitę turi daugiau papildomų pamokų. Tokie atsakymai suponuoja mintį, kad papildomos pamokos užtenka tik vieną kartą per savaitę, kad būtų užpildytos visos spragos, mokantis mokykloje savaitę.

Atliekant sekančių klausimų analizę, buvo bandoma išsiaiškinti, kuom, anot vaikų, laisvasis mokytojas skiriasi nuo mokytojo mokykloje. Pateiktoje lentelėje (4 lentelė) matome, kad išsiskyrė trys pagrindinės subkategorijos. Laisvasis mokytojas skiriasi nuo mokytojo mokykloje šiais aspektais: didesnio dėmesio skyrimas; mokytojas – draugas/pažystamas; geriau moko/padedą negu tėvai.

4 lentelė

Laisvųjų mokytojų ir mokytojų mokykloje skirtumai (N=5)

Kategorija	N	Subkategorija	N	Prasminių kontekstų – teiginių pavyzdžiai
Laisvųjų mokytojų ir mokytojų mokykloje skirtumai	5	Didesnio dėmesio skyrimas	4	„<...> daugiau skiria laiko, daugiau išaiškina, geriau pradėjau suprasti anglų. Mokykloje nespėju, nes ir klasiškai kiti klausinėja kažko ir dar ir kitas temas... nu ko aš nesupratau atgal dar pasiaiškinam“; „Mokytoja klasėje ne vien skiria dėmesį man, ir dar jinai bando sutramdyti vaikus, kurie kalbasi, todėl ir taip yra. O papildomai skiria dėmesį tau ir yra labai gerai“; „Ten ta mokytoja sėdi su manim viena pačia ir daug išmokina“; „Papildomi mokytojai daugiau dėmesio skiria mokiniui“.
		Mokytojas – draugas/pažystamas	2	„Ten yra mamos pažystama... nu mama žino ją <...>“; „Ji labai faina, pasišnekam. Jai patinka mano keturratis, tai aš jai apie jį papasakoju. Mokykloj mokytoja irgi faina, bet ne taip“.
		Geriau moko/padedą negu tėvai	1	„<...> Geriau negu mama, nes ji moka anglų labai gerai“.

Pirmoji subkategorija „didesnio dėmesio skyrimas“ yra svarbiausia iš ryškiausia, nes netgi keturi respondentai paminėjo papildomo laiko skyrimą jiems, kaip skirtumą tarp laisvojo mokytojo ir mokytojo mokykloje. Tai vaikams pasirodė didžiausias skirtumas. Kitos

subkategorijos nebuvo labai žymios, bet jas taip pat buvo svarbu paminėti. Subkategorija „mokytojas – draugas/pažįstamas“ atskleidė, kad vaikams yra labai svarbus tarpasmeninis ryšys su mokytoja. Jiems patinka su jais bendrauti, būti išklaustytiems ir suprastiems. Mokyklos mokytojai, suprantama, ne visada turi laiko pasikalbėti su kiekvienu vaiku ir būti jo draugu. Vaikai vertina mokytojo dėmesį ir artumą. (žr. 4 lentelę).

Taip pat vaikų buvo klausama, kokia yra jų tėvelių nuomonė apie tai, kad jiems reikia papildomo mokytojo. Vaikų vertinimai buvo gan įvairūs, tačiau vėl išryškėjo trys pagrindinės subkategorijos.

5 lentelė

Tėvelių nuomonė apie laisvuosius mokytojus (anot vaikų) (N=5)

Kategorija	N	Subkategorija	N	Prasminių kontekstų – teiginių pavyzdžiai
Tėvelių nuomonė apie laisvuosius mokytojus (anot vaikų)	5	Geriau išmokstama	3	„<...> bet užtat kai būsiu dvyliktokė, tada reikės egzaminus laikyti, o anglų vis tiek reikės laikyti tada ir labai naudinga“; „Nori, kad važiuočiau ir geriau išmokčiau, kad mokykloje geriau sektųsi“; „Sakė, kad gerai yra. Viskas gerai, kad papildomai išmokai viską“.
		Vaikui patinka	1	„Tėveliai sako, kad gerai, tu jeigu nori, tu mokinkis“.
		Reikia profesionalios pagalbos	1	„Mamai gerai, nes ji nemoka anglų, o ten ta mokytoja moka. Bet taip tai mama sako, kad aš nesugebu anglų žodžių išmokti ir kad man reik padėti“.

Pagrindinė ir ryškiausia subkategorija atspindėjo tėvų norą, kad vaikai geriau išmoktų. Vienos respondentės tėveliai gana neutraliai į tai žiūri, o kitos mano, kad reikia vaikui padėti ne tik namuose, bet ir su profesionalo pagalba. Išsiskyrė pagrindinė pamoka, dėl kurios tėvai nori leisti vaikus mokytis papildomai. Tai – anglų kalbos pamoka. Neretai tėvai patys negali savo vaikams padėti namuose mokantis šios kalbos, nes, anot vaikų, jie jos nemoka arba moka prastai.

Paklausus vaikų, ar jie žino apie savo klasiokų mokymąsi pas papildomus mokytojus, beveik visi respondentai atsakė, kad apie tai nieko nežino, nes kiti nieko apie tai nepasakoja. Tik vienas respondentas teigė, kad jo viena klasiokė labai giriasi lankydama papildomas anglų pamokas. Galima daryti išvadą, kad yra vaikų, kurie suvokia, kad papildomų pamokų lankymas yra prestižas, bet tai mažuma. (žr. 6 lentelę).

Pasakojimas apie papildomų pamokų lankymą klasiokams (N=5)

Kategorija	N	Subkategorija	N	Prasminių kontekstų – teiginių pavyzdžiai
Klasiokų mokymasis pas laisvuosius mokytojus	5	Nepasakoja	2	„<...> yra, kurie pasakoja. Aš tai nepasakoju. Šiaip nepasakoja kiti“; „<...> mes vienas kitam nepasakojam“.
		Nežinoma	3	„Nežinau“; „Nežinau“; „Nežinau... jaučiu, kad ne“.
		Giriamasi	1	„<...> tik viena klasiokė Ugnė, ji labai viską pasakoja. Labai visai klasei giriasi. Ji lanko anglių“.

Panašiai, kaip ir respondentų klasiokai, taip pat ir jie nenori pasakoti kitiems, kad lanko papildomas pamokas. Buvo svarbu išsiaiškinti kodėl. Išryškėjo dvi pagrindinės priežastys. (žr. 7 lentelę).

Priežastys, dėl kurių vaikai slepia mokymąsi pas laisvuosius mokytojus (N=5)

Kategorija	N	Subkategorija	N	Prasminių kontekstų – teiginių pavyzdžiai
Priežastys, dėl kurių vaikai slepia mokymąsi pas laisvuosius mokytojus	5	Pašaipos dėl nemokėjimo	4	„Ne, nieko nepasakoju, jie vėliau gali pradėti šaipytis. Sakytų: tu nemoki anglių ir taip toliau“; „Ne. Ai man gėda, nes kiti tai patys išmoka. Kitų mamos moka, o mano mama nemoka“; „Ne. <...> nes gali pagalvoti, kad aš nemoku“; „Ne, nes paskui šaipysis, kad aš ... nu ... mažai mokiuos.<...>“.
		Pavydas dėl nesąžiningumo	1	„Ne, nepasakoju. Nu nes pradės ką nors sakyti, kad pavyzdžiui, nemoki, čia papildomai, nesąžiningai, nes mokytoja papildomai pradėjo mokyti. Daugiau kad gali mokinti“.

Paaikškėjo, kad pagrindinė priežastis, neleidžianti vaikams pasakoti, kad jie lanko papildomas pamokas pas laisvuosius mokytojus yra tai, kad jie bijo būti pašiepti. Net keturi respondentai išreiškė baimę būti nuvertinti klasiokų, kad nemoka patys mokintis, kad nemoka pakankamai, ir kad jiems reikia papildomos pagalbos iš kitos mokytojos. (žr.7 lentelę). Šiuo atveju susikerta dvi tendencijos: nuomonė, kad papildomas švietimas yra prestižo reikalas ir nuomonė, kad lankyti papildomas pamokas yra gėdinga ir žema. Remiantis šiuo ir anksčiau kitų mokslininkų atliktais tyrimais, minėtais teorinėje dalyje, kur buvo tiriami aukštesnių klasių mokiniai ir studentai, galima, daryti išvadą, kad lankymasis pas laisvuosius mokytojus, pradinių klasių mokinių tarpe dar nėra prestižo reikalas. Tai labiau spragų užpildymas, kad vaikas geriau jaustųsi klasėje, tarp kitų, gerai besimokančių mokinių.

Lygiai taip pat, vaikai nepasakoja savo mokyklos mokytojams, kad lanko papildomas pamokas. Į klausimą: „Ar pasakoji savo mokytojai, kad lankai papildomas pamokas?“, visi penki respondentai atsakė „Ne“.

Kad ir kokias nuomones būtų išsakę vaikai dėl dalijimosi su draugais apie tai, kad lanko papildomas pamokas, jie visi išreiškė pasitenkinimą tuo, kad taip daro. Visi respondentai teigė jaučiantys didžiulę pažangą tuose dalykuose, kurių papildomas pamokas lanko. (žr. 8 lentelę).

8 lentelė

Pažangos jausmas, lankant papildomas pamokas (N=5)

Kategorija	N	Prasminių kontekstų – teiginių pavyzdžiai
Pažangos jausmas, lankant papildomas pamokas	5	<p>„Nu dabar pradėjau gauti „pagrindinius“ iš žodžių, o vieną kartą net „aukštesnį“ gavau. Ai dar vieną dieną mokytoja davė diplomą, kad gerai mokausi“;</p> <p>„Nu biški pradėjau geriau mokytis anglų. Dabar išeina „pagrindinis“;</p> <p>„<...> pradėjau geriau ... nu ... pradėjau geriau matematikoj ten skaičiuot, lietuvių irgi pradėjau geriau... ir anglų pradėjau geriau suprast ir žodžius ir tuos ... skaityt pradėjau geriau“;</p> <p>„Labai didelę. Iš anglų labiau. Anglų dabar jau biški labiau patinka“;</p> <p>„Taip, labai didelę. Pagerėjo įvertinimai. Labai džiaugiuosi dėl to“.</p>

Vaikai geba įsivertinti savo pažangą. Vieni vertina ją pagerėjusiais įvertinimais, kiti tuo, kad geriau supranta mokomą dalyką. Treti džiaugiasi, kad dabar, kai jie daugiau supranta ir moka, tas dalykas jiems pradėjo labiau patikti. Galima daryti išvadą, kad vaikų nuomone, papildomos pamokos yra jiems naudingos ir reikalingos, nes taip jie gali patirti sėkmę. (žr. 8 lentelę).

Paskutinis interviu klausimas buvo skirtas išsiaiškinti vaikų nuomonę apie jų ateities planus dėl papildomo švietimo paslaugų.

9 lentelė

Vaikų ateities planai dėl papildomų pamokų (N=5)

Kategorija	N	Subkategorija	N	Prasminių kontekstų – teiginių pavyzdžiai
Vaikų ateities planai dėl papildomų pamokų	4	Savanoriški	2	<p>„Tai aišku reikės. Ir vėliau reikės, jau pripratau mokytis taip papildomai. Man ne gaila nei laiko gaišti eiti į tas pamokas, aš jų labai laikiu. Kur užduoda namų darbus tai žymiai su didesniu noru darau tuos namų darbus“;</p> <p>„Nežinau, gal reikės. Man geriau, kai man didesnę dėmesį skiria“.</p>
		Įtakojami kitų	2	<p>„Jo, reikės, nes vėliau sakę mokytoja, kad bus dar sunkiau“;</p> <p>„Nežinau, jei mama sakys, kad reikia, tai reikės“.</p>

Išsiskyrė dvi pagrindinės subkategorijos: savanoriški norai lankyti papildomas pamokas ateityje ir įtakojami kitų (tėvų arba mokytojų). Du respondentai pasisakė, kad ateityje jie norėtų lankyti papildomas pamokas, nes jau yra taip įpratę ir taip jiems mokintis labai patinka. Kiti du respondentai ketina ateityje lankyti papildomas pamokas, jei lieps tėvai ir dėl to, kad jų mokytoja sakė, kad vėliau bus dar sunkiau. (žr. 9 lentelę).

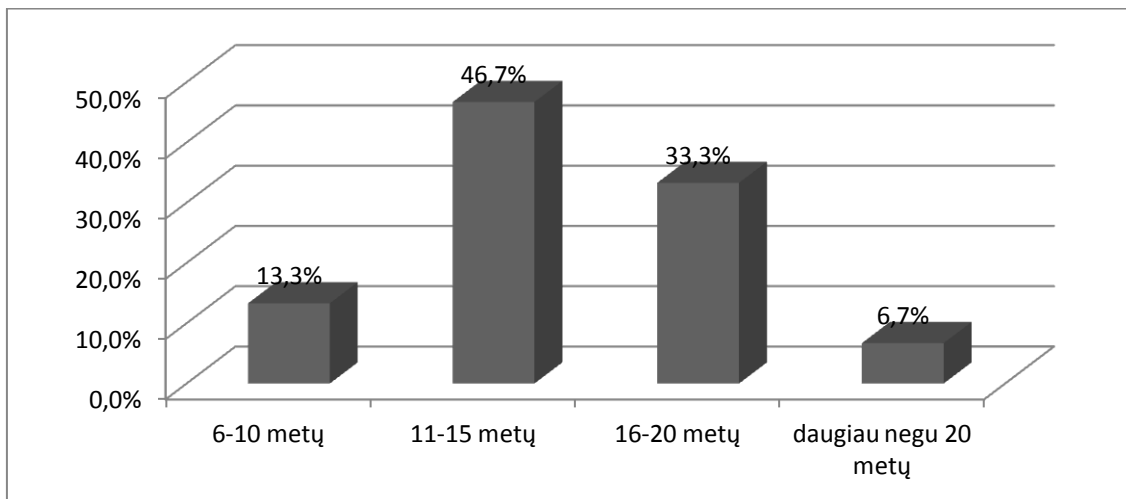
Išanalizavus visus interviu gautus duomenis, galima daryti esmines išvadas apie pradinių klasių mokinių nuomones apie papildomo švietimo paslaugas. Visų pirma, pradinių klasių mokiniai yra patenkinti mokymosi aplinka mokykloje, tačiau pagrindinis trukdis, neleidžiantis jiems geriau mokintis yra triukšmas klasėje. Papildomas pamokas vaikai dažniausiai lanko norėdami geriau išmokti arba užpildyti spragas anglų kalbos arba matematikos pamokose. Pasirinkimą lankyti papildomas pamokas, anot vaikų, dažniausiai įtakoja tai, kad jų tėveliai negali jiems padėti namuose, nes gerai nemoka (anglų kalba) arba per daug moksliskai aiškina (matematika). Respondentams laisvieji mokytojai patinka labiau negu mokytojai mokykloje dėl kelių priežasčių. Pirmiausia, laisvasis mokytojas skiria jiems daugiau dėmesio negu mokytojas mokykloje, antra, mokiniai jaučia draugiškesnius santykius su laisvuju mokytoju negu su mokytoju mokykloje. Įdomu tai, kad apie lankymąsi pas laisvuosius mokytojus pradinių klasių mokiniai nėra linkę pasakoti nei savo klasiokams, nei savo mokytojoms. Svarbiausia to priežastis yra baimė būti išjuoktam, kad jis neva nemoka, kad reikia papildomos pagalbos, kad taip nesąžininga ir panašiai. Pradinių klasių mokiniams, lankymasis pas laisvuosius mokytojus dar nėra tapęs prestižo reikalu, kaip buvo minėta kitų mokslininkų atliktuose tyrimuose su vyresniais mokiniais. Pradinių klasių mokiniams šiuo laikotarpiu yra svarbiau užpildyti spragas ir mokėti nemažiau negu klasės draugai, kadangi vienas iš priežasčių, kodėl jiems nepatinka mokykla yra prasto įvertinimo gavimas. Galiausiai, visi tyrime dalyvavę respondentai teigė, esą patenkinti lankomomis papildomomis pamokomis, nes jaučia nemažą pažangą moksle. Ateityje jie planuoja lankyti papildomas pamokas, o tai rodo, kad papildomo švietimo paslaugų paklausa nemažės.

3.2. Pradinių klasių mokytojų požiūris į nuomones apie laisvųjų mokytojų teikiamas paslaugas

3.2.1. Demografinių kriterijų apžvalga

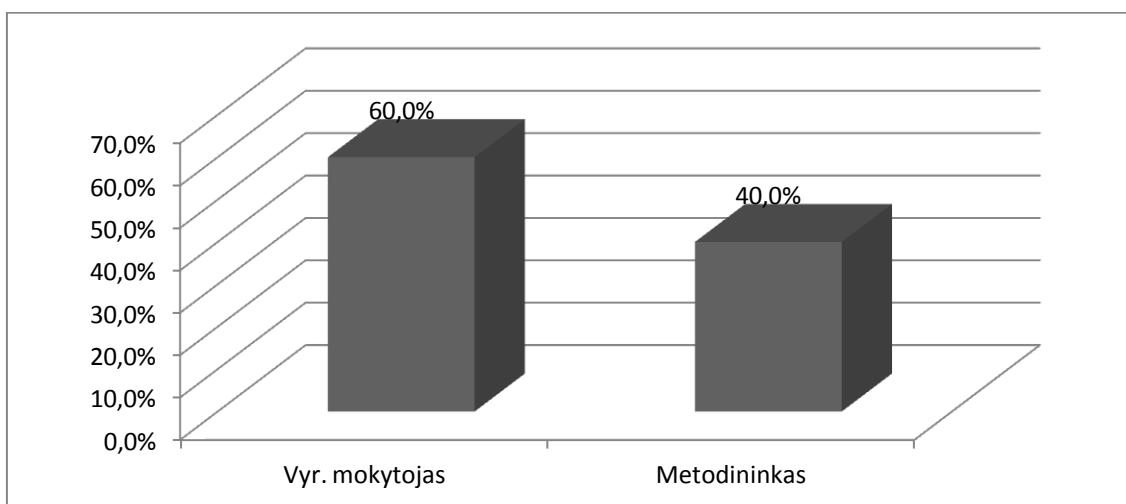
Pradinių klasių mokytojų požiūris buvo analizuojamas pasitelkus gauta informacija iš anketinių apklausų. Apklausoje dalyvavo 30 Akmenės rajono pradinių klasių mokytojų. Jų

darbo stažas svyravo nuo 6 iki daugiau negu 20 metų. Dauguma (4,7%) apklausoje dalyvavusių pedagogų turi 11-15 metų darbo stažą. (žr. 1 pav.).

1 pav. Pradinių klasių mokytojų darbo stažas mokykloje (N=30)

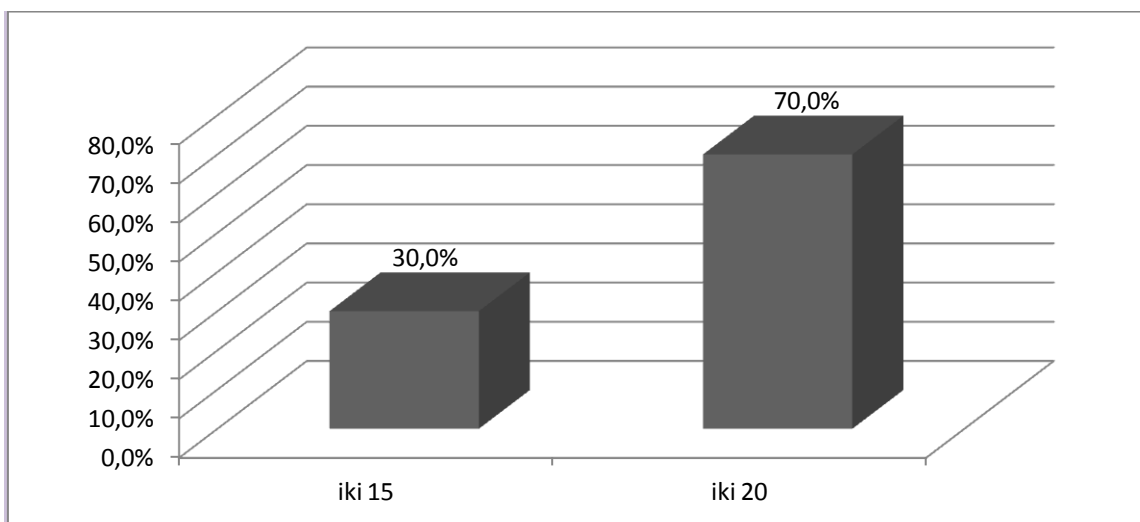
Antrame paveikslėlyje pateikti duomenys rodo kokių kvalifikacijų pedagogai dalyvavo apklausoje. 60,0% pedagogų turi vyr. mokytojo kvalifikaciją, ir 40,0% – metodininko. Į apklausoje dalyvavusių respondentų skaičių nepakliuvo mokytojo ar mokytojo eksperto kvalifikacijas turinčių pedagogų.

2 pav. Pradinių klasių mokytojų profesinė kvalifikacija. (N=30)

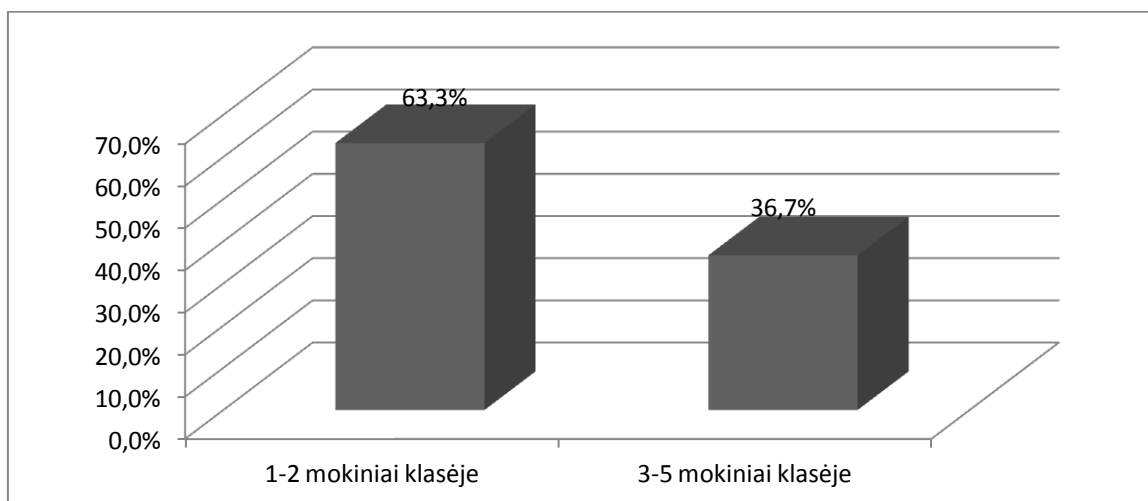
Buvo svarbu sužinoti mokinių skaičių klasėje, kurioje dirba respondentai. 70,0% respondentų atsakė, kad jų klasėje mokosi iki 20 mokinių, 30,0% - iki 15 mokinių. (žr. 3 pav.). Buvo reikalinga sužinoti, ar jų klasėse mokosi daugiau negu 20 mokinių, nes pilnos klasės gali

būti vienas iš faktorių, lemiančių žemą klasės mokymosi lygį ir tai gali įtakoti pedagogų nuomonę dėl papildomo švietimo paslaugų.

3 pav. **Mokinių klasėje skaičius. (N=30)**

Taip pat buvo svarbu išsiaiškinti kiek mokinių klasėje turi specialiųjų poreikių programas. 63,3% respondentų savo klasėse turi 1-2 specialiųjų poreikių programų turinčių mokinių, o 36,7% – 3-5 mokinius. (žr. 4 pav.). Buvo manoma, kad šie duomenys taip pat gali įtakoti pedagogų nuomonę dėl papildomo švietimo paslaugų.

4 pav. **Specialiųjų poreikių programų turinčių mokinių klasėje skaičius. (N=30)**

Išanalizavus demografinius pradinių klasių duomenis galima analizuoti jų nuomones dėl papildomo švietimo paslaugų ir daryti esmines išvadas.

3.2.2. Pradinių klasių mokytojų požiūrio į papildomo švietimo paslaugas tyrimo analizė

Pirmojoje trečio skyriaus dalyje išanalizuoti vaikų pasisakymai apie mokymosi ypatumus mokykloje, atleidė tik vieną mokymosi mokykloje aplinkos pusę. Buvo taip pat svarbu ištirti pradinių klasių pedagogų požiūrį į vaikų mokymąsi ir į galimai jiems reikalingas papildomo švietimo paslaugas. Pedagogų buvo prašoma išsakyti savo nuomonę apie jų mokinių mokymąsi. Buvo pateikti įvairūs vaikų mokymąsi apibūdinantys faktoriai, kuriuos pedagogai turėjo galimybę suklasifikuoti pagal Likerto skalę. (žr. 10 lentelę).

10 lentelė

Mokytojų nuomonė apie jų mokinių mokymąsi (N=30)

Teiginiai	N (%)			
	Visada	Dažnai	Kartais	Niekada
Savarankiški	0%	63,3%	36,7%	0%
Atsakingi	0%	46,7%	53,3%	0%
Aktyvūs	20,0%	80,0%	0%	0%
Turi poreikį sau patiems vadovauti	3,3%	90,0%	6,7%	0%
Nepriklausomi	0%	66,7%	33,3%	0%
Nebijo klausti	16,7%	56,7%	26,7%	0%
Nebijo rizikuoti	3,3%	26,7%	70,0%	0%
Pasitiki savimi	16,7%	46,7%	36,7%	0%
Geba save motyvuoti	6,7%	40,0%	53,3%	0%
Moka nusistatyti mokymosi tikslus	3,3%	33,3%	63,3%	0%
Geba vertinti savo gebėjimus	3,3%	30,0%	66,7%	0%
Sugeba mąstyti kritiškai	6,7%	30,0%	63,3%	0%

Pradinių klasių pedagogų teigimu, jų mokiniai dažnai pasižymi savarankiškumu (63,3% respondentų teigimu). Iš šių rezultatų galima manyti, kad, anot respondentų, vaikams papildomos pagalbos mokytis nelabai reikia, nes jie geba dirbti savarankiškai. Kalbant apie mokinių aktyvumą pradinėse klasėse, respondentai įvertino tai, kaip labai žymų faktorių, nes netgi 80,0% pedagogų savo mokinius dažnai laiko aktyviais mokymosi procese. Aktyvių vaikų retai kada reikia motyvuoti mokytis, todėl čia neturėtų kilti problemos dėl motyvacijos. Anksčiau išsakytas pedagogų mintis dar labiau papildė 90,0% teigiančių, kad pradinių klasių mokiniai dažnai turi poreikį sau patiems vadovauti, o 56,7% mano, kad jie pasižymi savybe nebijoti klausti.

Analizuojant kitus pedagogų pateiktus teiginius, buvo rasta priešprieša kai kuriems teiginiams. Kaip minėta anksčiau, anot pedagogų vaikai yra gana savarankiški, turi polinkį sau vadovauti, nebijo klausti, tačiau kiti gauti duomenys rodo, kad pedagogai kritiškai vertina savo mokinius, teikdami, kad jie retai geba save motyvuoti (53,3%), nusistatyti mokymosi tikslus (63,3%), įsivertinti savo gebėjimus (66,7%) ir kritiškai mąstyti (63,3%). Taip pat reikšmingi skaičiai buvo gauti, analizuojant pedagogų požiūrį į jų mokinių baimę rizikuoti. 70,0% respondentų teigė, kad jų mokiniai retai pasižymi savybe nebijoti rizikuoti. Galima, manyti, kad tai juos stabdo nuo papildomos informacijos ieškojimo ir kaupimo. Jiems reikia pagalbos iš aplinkinių žmonių, kad jaustųsi saugesni mokymosi procese.

Sekančiais, anketoje pateiktais klausimais, buvo siekta sužinoti, koks yra mokytojų indėlis į mokinių mokymosi aplinką mokykloje. Buvo manoma, kad pavyks išsiaiškinti ko vaikams trūkta arba yra teikiama per daug.

Respondentai vieningai (100%) teigė, kad dažnai jų mokiniams mokykloje yra suteikiama įvairovė ir galimybė rinktis. Tai sąlygoja vaikų laisvę ir nesuvaržytą mokymosi aplinką, kurioje jie tariamai gali jaustis gerai ir tai neturėtų kliudyti jų mokymosi procesui ir motyvacijai. Taip pat, išanalizavus ankstesnius duomenis ir paaiškėjus, kad mokiniai pasižymi savarankiškumu, sekantys rezultatai papildė šį reiškinį, nes netgi 70,0% respondentų teigė, kad jų mokiniai dažnai žino savo mokymosi būdus/stilius. (žr. 11 lentelę).

Pradinių klasių pedagogai taip pat labai palankiai vertino savo darbą teikdami, kad jie mokymosi procese dažnai skatina savo mokinius pažinti save kaip besimokantįjį (56,7%). 76,7% jų teigė, kad dažnai sudaro sąlygas savo mokiniams mokytis pagal jų mokymosi stilių. Kas dar svarbiau, 43,3% respondentų teigė, kad darbai, užduodami jų mokiniams dažnai yra tinkami pagal sudėtingumą ir tempą. Žiūrinti į tokius tyrimo rezultatus, galima manyti, kad mokytis mokiniams mokykloje yra sudarytos labai geros sąlygos, nes yra taikomasi prie individualių jų poreikių. Visa tai papildė tai, kad net 80,0% pedagogų teigė visada skatinantys mokinių pasitikėjimą savimi. Savęs pasitikėjimo skatinimas yra svarbus faktorius, leidžiantis mokiniams nebijoti atrasti nauja, išbandyti save naujose srityje, kurti, eksperimentuoti. (žr. 11 lentelę).

11 lentelė

Mokantis mokykloje mokiniams: (N=30)

Teiginiai	N (%)			
	Visada	Dažnai	Kartais	Niekada
Suteikiama įvairovė ir galimybė rinktis	0%	100%	0%	0%
Jūsų mokiniai žino savo mokymosi būdus/stilius	3,3%	70,0%	26,7%	0%

Jūsų mokiniai yra skatinami labiau pažinti save kaip besimokantįjį	43,3%	56,7%	0%	0%
Sudarote sąlygas jūsų mokiniams mokytis pagal jų mokymosi stilių	23,3%	76,7%	0%	0%
Darbai, kuriuos jūsų mokiniai atlieka klasėje yra tinkami pagal sudėtingumą ir tempą	20,0%	43,3%	36,7%	0%
Skatinama mokykloje pagarba, tolerancija kitų (kitokių) mokinių atžvilgiu	43,3%	46,6%	0%	0%
Skatinate mokinių pasitikėjimą savimi	80,0%	20,0%	0%	0%

Išsiaiškinus, kokia mokymosi aplinka yra sudaroma mokiniams mokykloje, buvo siekta sužinoti, kokioje aplinkoje jiems tenka mokytis namuose. Pedagogų taip pat buvo paprašyta įvertinti savo mokinių sąlygas mokytis jų namuose su tėvais ir artimaisiais. (žr. 12 lentelę).

Buvo išsiaiškinta, kad tėvai dažnai suteikia pagalbą savo vaikams namuose, rengiant namų darbus (60,0% respondentų teigimu), domisi, kaip sekasi jų vaikams mokykloje (70,0% respondentų teigimu), bei suteikia įvairovę ir galimybę rinktis (76,7% respondentų teigimu). Kol kas matoma, kad sąlygos vaikams mokytis namuose yra geros. Tačiau analizuojant kitas pedagogų išsakytas nuomones, paaiškėjo, kad tėvai kartais nežino savo vaikų mokymosi būdus/stilius. Tai gali būti trukdis tėvams, norintiems padėti savo vaikams mokytis namuose.

Keli iš pozityvių aspektų, teigiamai įvertinti pedagogų buvo vaikų skatinimas pasitikėti savimi bei jų motyvacija. 60,0% respondentų mano, kad jų mokiniai namuose yra taip pat dažnai skatinami pasitikėti savimi, o 46,7% mano, kad jie visada yra motyvuojami mokytis. (žr. 12 lentelę).

12 lentelė

Mokantis namuose mokiniams: (N=30)

Teiginiai	N (%)			
	Visada	Dažnai	Kartais	Niekada
Suteikiama pagalba rengiant namų darbus	6,7%	60,0%	33,3%	0%
Tėvai domisi, kaip sekasi jų vaikams mokykloje	13,3%	70,0%	16,7%	0%
Suteikiama įvairovė ir galimybė rinktis	0%	76,7%	23,3 %	0%
Tėvai žino savo vaiko mokymosi būdus/stilius	0%	40,0%	60,0%	0%
Tėvai sudaro sąlygas savo vaikui mokytis pagal jo mokymosi stilių	3,3%	50,0%	46,7%	0%
Darbai, kuriuos tėvai savo vaikui siūlo atlikti namuose yra tinkami pagal sudėtingumą ir tempą	3,3%	56,7%	40,0%	0%
Tėvai skatina pagarbą, toleranciją kitų (kitokių) mokinių/draugų atžvilgiu	3,3%	50,0%	43,3%	3,3%
Tėvai skatina savo vaiko pasitikėjimą savimi	13,3%	60,2%	23,2%	3,3%

Tėvai motyvuojate savo vaiką mokytis	46,7%	40,0%	13,3%	0%
Tėvai noriai dalyvauja mokyklos gyvenime	10,0%	40,0%	50,0%	0%

Iš gautų duomenų apie vaikų mokymąsi namuose, anot pedagogų, galima daryti išvadas, kad sąlygos vaikams mokytis yra geros, skatinančios pasitikėjimą savimi, motyvuojančios, leidžiančios rintis. Tačiau buvo rastas vienas kriterijus galimai trukdantis tėvams tinkamai padėti savo vaikams mokytis. Anot pedagogų, tėvai prasčiau žino vaikų mokymosi būdus/stilius negu patys mokytojai. Tokiu būdu, galima daryti prielaidą, kad pedagogai jaučiasi labiau atsakingi už vaikų mokymąsi ir išmokimą.

Anksčiau minėta motyvacija vaidina labai svarbų vaidmenį vaikų mokymosi procese. Gauti rezultatai rodo, kad pedagogų nuomone, vaikai yra nuolat motyvuojami mokytis, tiek mokykloje, tiek namuose. Tačiau vyrauja veiksnių, slopinančių vaiko norą mokytis. 13 lentelėje yra pateiktos pedagogų nuomonės rezultatai apie veiksnius, kurie slopina vaikų motyvaciją mokslui. Svarbu buvo išsiaiškinti, kokie faktoriai yra reikšmingiausi, anot pradinių klasių mokytojų. Prastas klasės klimatas, buvo manoma, gali būti vienas iš faktorių, kuris gali būti atsakingas dėl silpnos vaikų motyvacijos mokytis, tačiau gauti rezultatų duomenys ryškaus vertinimo nesulaukė. 53,3% respondentų teigė, kad prastas klasės klimatas tik kartais tampa motyvaciją slopinančiu veiksniumi. Taigi, galima manyti, kad mokytojai labai gerai vertina savo kuriamos klasės klimatą ir nemano, kad jis gali trukdyti vaikų mokymuisi. Panašiai, pedagogai gana palankiai įvertino save, kaip asmenybę. Net 90,0% respondentų mano, kad jų kaip mokytojo asmenybė tik retai yra tas veiksnys, kuris slopina vaikų motyvaciją. Anot jų, mokytojo vaidmuo nėra svarbus ir neturėtų įtakoti vaiko noro mokytis. (žr. 13 lentelę).

Išsiskyrė teiginiai, kurie anot pedagogų labai trukdo vaikų mokymosi motyvacijai. 56,7% respondentų teigė, kad dažnai vienas iš motyvacijos slopintojų yra per sunkios mokymosi programos. Galima, daryti prielaidą, kad net patys pedagogai jaučia, kad mokymo programos yra per sunkios jų mokiniams ir tai neretai slopina jų motyvaciją. Kitas faktorius – vaikų nemokėjimas mokytis. Anot pedagogų (76,7%), vaikai nesugeba mokytis ir jiems reikia nuolatinės pagalbos ir vedimo. Tai lyg ir prieštarauja anksčiau gautiems duomenimis, teigiantiems, kad mokiniai pasižymi savarankiškumu. Galima, manyti, kad leisti vaikams dirbti savarankiškai pradinėse klasėse reikėtų atsargiai, nes, anot pedagogų, mokytis jie dar patys nemoka ir jiems reikalinga priežiūra. Taip pat, pedagogų nuomonės sutapo dėl mokinių pasiruošimo mokytis. 56,7% jų teigė, kad vaikų norą mokytis kartais slopina ir mokymosi priemonių stoka. Čia galimai iškyla kita problema –

finansinės šeimų problemos, dėl kurių tėvai negali parūpinti vaikams visų būtinų mokymosi priemonių.

Taip pat, vienas iš kriterijų, slopinančių vaikų norą mokytis, buvo manoma, yra netinkama vertinimo sistema. Yra žinoma, kad vaikai nemėgsta patirti nesėkmę ir gauti prastą įvertinimą. Tai buvo aptarta, analizuojant vaikų interviu gautus duomenis. Lietuvoje šiuo metu mokykloje vyrauja keturių pakopų vertinimo sistema ir 73,3% respondentų mano, kad tokia sistema tik kartais gali būti vienas iš norą mokytis slopinančių veiksnių. Panašiai, respondentai nelabai norėjo sutikti ir su kitu teiginiu, kuris buvo manoma gali būti reikšmingas, kalbant apie vaikų norą mokytis. Buvo tikimasi sužinoti, ar, anot pedagogų, neigiama draugų įtaka vaidina svarbų vaidmenį vaikų motyvacijoje mokytis. 63,3% teigė, kad tai tik kartais turi įtakos. Galima daryti prielaidą, kad pedagogų nuomone, pradinių klasių mokiniai, dar nėra stipriai įtakojami draugų. (žr. 13 lentelę).

13 lentelė

Mokinių norą mokytis slopinantys veiksniai (N=30)

Teiginiai	N (%)			
	Visada	Dažnai	Kartais	Niekada
Prastas klasės psichologinis klimatas	0%	46,7%	53,3%	0%
Mokytojo asmenybė	0%	6,7%	90,0%	3,3%
Sunkios mokymosi programos	10,0%	56,7%	33,3%	0%
Mokymosi priemonių stoka	0%	36,7%	56,7%	6,7%
Nemoka vaikai mokytis	6,7%	76,3%	16,7%	0%
Netinkama vertinimo sistema	0%	0%	73,3%	2,7%
Neigiama draugų įtaka	0%	36,7%	63,3%	0%
Netinkama šeimos aplinka	0%	46,7%	53,3%	0%
Gabumų stoka	3,3%	96,7%	0%	0%
Nepasitikėjimas savimi	3,3%	63,3%	33,2%	0%
Tinginystė	10,0%	46,7%	43,3%	0%
Tėvai negeba tinkamai padėti/nukreipti	0%	76,7%	23,3%	0%
Mokslo prestižo stoka	3,3%	76,7%	20,0%	0%
Vaiko asmeninės savybės	0%	86,7%	13,3%	0%
Mokymo/si metodai	0%	46,7%	53,3%	0%

Toliau analizuojant tuos pačius, vaikų norą slopinančius veiksnius, išryškėjo kiti faktoriai, dėl kurių respondentų nuomonės sutapo. Tyrime dalyvavę pedagogai puikiai suvokia, kad klasėse yra nemažai silpnų gebėjimų mokinių, todėl net 96,7% jų teigė, kad dažnai norą mokytis slopina mokinių gabumų stoka. Padėtį paaštrina, jau aptartos sunkios mokymosi programos, kurias, silpnėsių gabumų mokiniams įveikti darosi dar sunkiau, ir tai galimai slopina jų norą mokytis.

Įdomiai susikirto du aspektai dėl vaikų pasitikėjimo savimi. Anksčiau analizuoti atsakymai rodė, kad vaikai yra nuolat skatinami pasitikėti savimi. Tai juos moko mokykla ir tėvai namuose. Galima daryti išvadą, kad pasitikėjimo savimi skatinimas nėra pakankamas, nes, anot pedagogų (63,3%), vaikų nepasitikėjimas savimi dažnai yra vienas iš veiksnių, slopinančių jų norą mokytis. Tačiau labai puikiai sutapo kitas aspektas. Anksčiau buvo paminėta, kad, anot pedagogų, vaikų tėvai nežino savo vaikų mokymosi būdų/stilių. Lygiai taip pat 13 lentelėje gauti duomenys tai papildė. Anot 76,7% respondentų, tėvai negeba tinkamai padėti/nukreipti, ir tai galimai slopina vaikų motyvaciją mokytis. Panašūs rezultatai buvo gauti ir analizuojant vaikų interviu gautus duomenis. Viena respondentė minėjo, kad tėveliai padeda, bet nemoka, todėl jai geriau mokytis pas laisvąjį mokytoją.

Analizuojant paskutines pedagogų nuomones apie vaikų norą mokytis slopinančius veiksnius, buvo siekta išsiaiškinti ar, anot jų, vaikai suvokia mokymosi svarbą, ar mokslas jiems yra prestižas. 76,7% respondentų teigė, kad dažnai vaikai stokoja mokslo prestižo jausmo. Šį reiškinį būtų galima sieti su kitais faktoriais, tokiais kaip šeimos mokymosi tradicijos ir panašiai. (žr. 13 lentelę).

Paskutinis pradinių klasių mokytojų anketos blokas buvo skirtas išsiaiškinti jų nuomones apie laisvuosius mokytojus. Respondentai nepateikė griežtų pasisakymų dėl papildomo švietimo atstovų, todėl buvo gana sunku analizuoti gautus duomenis. Tačiau išryškėjo keli svaresni teiginiai, dėl kurių pradinių klasių mokytojų nuomonė daugiau ar mažiau sutapo. (žr. 14 lentelę).

Visų pirma, į klausimą ar korepetitorių paslaugos yra reikalingos pradinių klasių mokiniams, tik 26,7% respondentų atsakė „Taip“, 63,3% kategoriškos nuomonės nenorėjo išreikšti ir teigė, kad tokios paslaugos yra ne visiškai/ne visada reikalingos ir tik 10,0% mano, kad korepetitoriaus paslaugos pradinių klasių mokiniams yra visiškai nereikalingos. Galima daryti prielaidą, kad pradinių klasių mokytojai dar yra mažai susidūrę su šia paslauga ir griežtai teigti ar tai reikalinga ar ne nelabai gali. Panašūs rezultatai buvo gauti ir analizuojant kitą anketoje pateiktą klausimą: „Pradinių klasių mokiniams verta teikti korepetitoriaus paslaugas?“. Atsakymų pasiskirstymo procentai gana panašūs su pirmojo klausimo. (žr. 14 lentelę). Tačiau, nors ir

pedagogai parodė, kad nelabai yra susipažinę su laisvųjų mokytojų teikiamomis paslaugomis, net 40,0% jų mano, kad paslaugos, kurias teikia laisvieji mokytojai pradinėse klasių mokiniais yra kokybiškos. Taip pat, yra manoma, kad pradinėse klasių mokytojai savo klasėse turi vaikų, lankančių papildomas pamokas, arba jie savo pateiktus atsakymus pagrindė savo asmenine nuomone ir spėjimais. 36,7% jų teigė, kad mokiniai, kurie lanko papildomas pamokas pas korepetitorius, išsiskiria turinys didesnę žinių bagažą. Neigiamų atsakymų į šį klausimą nebuvo, tai leidžia daryti prielaidą, kad, anot pradinėse klasių mokytojų, korepetitoriaus paslaugos jų mokiniams turi teigiamą poveikį ir galimai gali būti naudingos ir reikalingos. (žr. 14 lentelę).

14 lentelė

**Pradinėse klasių mokytojų nuomonė apie laisvuosius mokytojus pradinėse klasių mokiniais
(N=30)**

Eil. Nr.	Klausimai	N (%)		
		Taip	Ne visiškai / Ne visada	Ne
1.	Manote, kad korepetitoriaus paslaugos yra reikalingos pradinėse klasių mokiniais?	26,7%	63,3%	10,0%
2.	Pradinėse klasių mokiniais verta teikti korepetitoriaus paslaugas?	26,7%	60,0%	13,3%
3.	Korepetitoriaus teikiamos paslaugos pradinėse klasių mokiniais yra kokybiškos?	40,0%	60,0%	0%
4.	Klasėje mokiniai, kurie lanko korepetitoriaus pamokas, išsiskiria turintys didesnę žinių bagažą?	36,7%	63,3%	0%
5.	Manote, kad korepetitoriaus paslaugos yra prestižo reikalas?	30,0%	56,7%	13,3%
6.	Manote, kad korepetitoriaus paslaugas renkasi tie tėvai, kurie patys neturi laiko padėti savo vaikams mokytis namuose?	16,7%	76,7%	6,7%

Galiausiai buvo siekta išsiaiškinti ar anot pradinėse klasių mokytojų, papildomo švietimo paslaugos yra labiau prestižo reikalas. Vėl gi, 14 lentelėje pateikti rezultatai, svarių reikšminių atsakymų skaičių neteikia, tačiau vis tiek daugiau procentų surinko pedagogų nuomonė, kad pamokos pas korepetitorius yra prestižo reikalas.

Išanalizavus pradinėse klasių pedagogų pateiktus atsakymus galima daryti esmines išvadas. Pirmiausia, respondentai išsakė savo nuomonę apie savo mokinius, kuri buvo labai svarbi. Anot jų, pradinėse klasių mokiniais reikia nemažai pagalbos mokantis, jie retai kada geba save motyvuoti, kritiškai mąstyti, bei nusistatyti mokymosi tikslus. Taip pat šio amžiaus grupės mokiniai bijo rizikuoti. Jiems reikia pagalbos iš aplinkinių, kad jaustųsi saugūs mokymosi

procesu. Respondentai taip pat teigė, kad jie dažnai sukuria palankią mokymosi aplinką, suteikdami įvairovę ir galimybę rinktis, todėl jų mokiniai dažnai žino savo mokymosi stilius ir būdus. Mokytojai juos dažnai skatina pažinti save kaip besimokantįjį, dažnai užduoda darbus, tinkamus pagal sudėtingumą ir tempą. Taigi yra taikomasi prie individualių vaikų poreikių. Anot pedagogų, tėvai dažnai rūpinasi ir padeda savo vaikams namuose mokslo atžvilgiu, tačiau retai žino savo vaikų mokymosi būdus ir stilių. Respondentai labai teigiamai įvertino savo darbą. Anot jų, jie sukuria gerą klasės klimatą, vaikai palankiai vertina juos, kaip asmenybes. Taip pat išaiškėjo veiksniai, kurie, anot respondentų, slopina vaikų motyvaciją mokytis. Vienas iš veiksnių yra per sunkios mokymosi programos, vaikų nemokėjimas mokytis bei gabumų stoka. Tėvai negeba tinkamai nukreipti, padėti, dėl to tai neretai slopina vaikų norą mokytis.

Respondentai neturėjo labai griežtos nuomonės apie laisvuosius mokytojus, galbūt dėl to, kad vaikai, kaip buvo iširta, nepasakoja jiems apie tai. Labai mažai respondentų (tik 26,7%) teigė, kad tos papildomo švietimo paslaugos pradinėse klasių mokiniams yra reikalingos, tačiau nemažai jų mano, kad tokios paslaugos yra kokybiškos. Tik 36,7% respondentų mano, kad vaikai, besilankantys pas laisvuosius mokytojus, turi didesnę žinių bagažą. Galima teigti, kad pradinėse klasių pedagogai, mažai žino apie papildomo švietimo paslaugas, tačiau gana palankiai jas vertina.

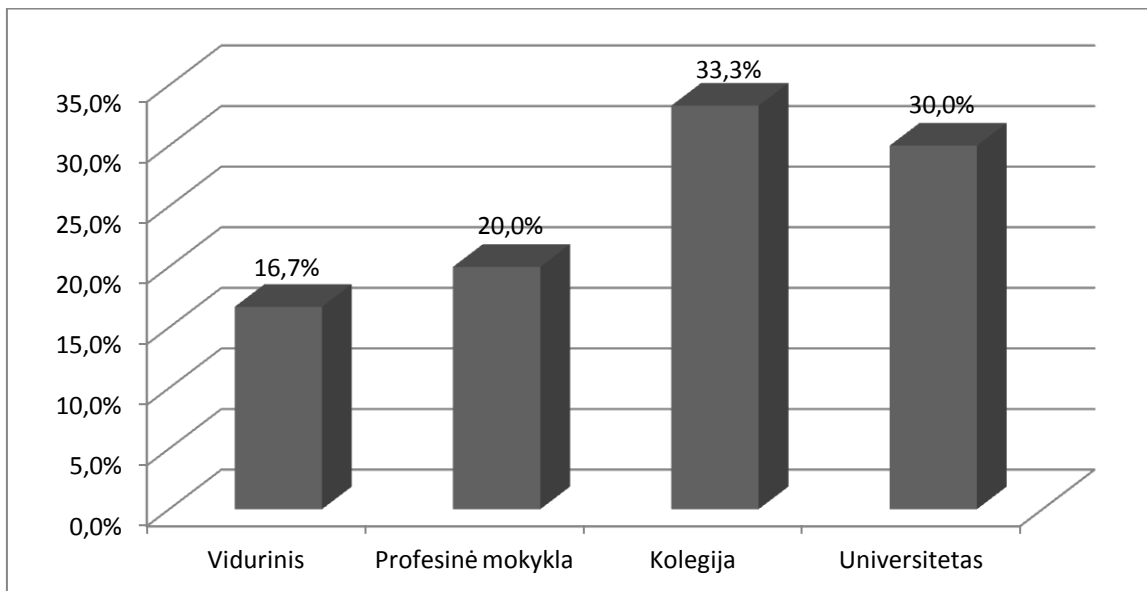
3.2. Tėvų požiūris apie laisvųjų mokytojų pasirinkimo priežastis

3.2.1. Demografinių kriterijų apžvalga

Atlikus pradinėse klasių mokinių ir jų mokytojų tyrimo analizę, buvo gauti reikšmingi rezultatai, leidžiantys matyti esamą situaciją dėl papildomo švietimo paslaugų pasirinkimo ypatybių Akmenės rajone. Taip pat šio darbo tikslas apėmė pradinėse klasių mokinių tėvų tyrimą, nes būtent ši apklaustųjų grupė taria lemiamą žodį, prieš vaikui pradėdant lankyti papildomus užsiėmimus, už kuriuos reikia mokėti pinigus.

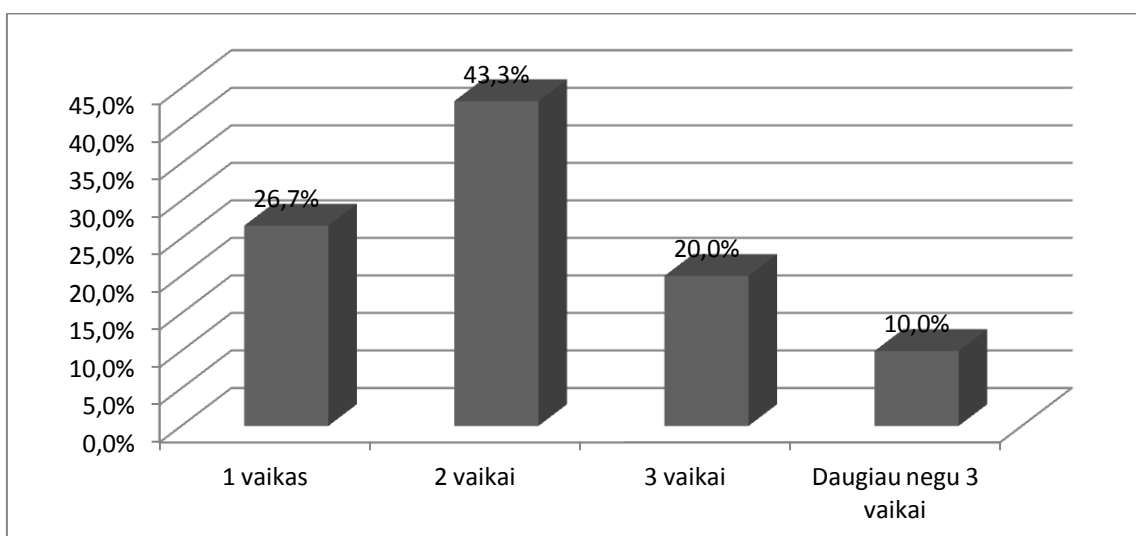
Demografinių kriterijų apžvalga apima pagrindinę informaciją apie tėvus, kurie dalyvavo anketinėje apklausoje. Buvo siekta sužinoti, su koku tėvų kontingentu yra atliekamas tyrimas, todėl anketoje buvo prašoma tėvų pateikti informaciją apie savo išsilavinimą, šeimos sudėtį ir vaikų šeimoje skaičių. 5 paveikslėlyje pateikti duomenys rodo, kad dauguma respondentų turi aukštąjį išsilavinimą: 33,3% yra baigę kolegiją ir 30,0% universitetą. Galima manyti, kad tyrime dalyvavusių tėvų kontingentas yra pakankamai išsilavinęs ir galimai nemažai žino apie Lietuvos švietimą. Dėl šių priežasčių, galima daryti prielaidą, kad anketose pateikti respondentų

atsakymai yra verti tyrėjų dėmesio, o pateiktos išvados atspindės tikrą esamą situaciją ir nuomones.

5 pav. Tėvų išsilavinimas (N=30)

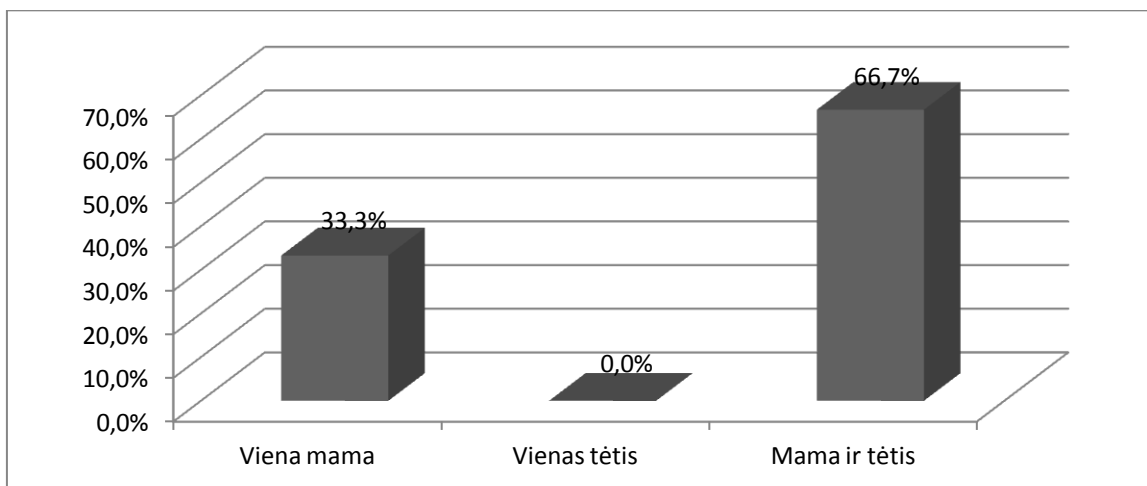
Respondentai pateikė informaciją apie savo šeimose turimų vaikų skaičių, kurių duomenis matome 6 paveikslėlyje. Beveik pusę (43,3%) respondentų šeimose yra po du vaikus, o tik 10,0% šeimos yra daugiavaikės, kuriose yra daugiau kaip 3 vaikai.

6 pav. Vaikų skaičius šeimoje (N=30)

Paskutinis demografinis aspektas pateiktas 7 paveikslėlyje, rodo, kad dauguma respondentų yra iš pilnos šeimos (mama ir tėtis), net 66,7%. Manoma, kad pilnų šeimų vaikai

gauna daugiau dėmesio ir pagalbos iš tėvų, negu vaikai, gyvenantys nepilnose šeimose. Šiuo atveju bus galima į tai atsivėlgti, analizuojant vaikų mokymosi ypatumus tėvų atžvilgiu.

7 pav. Šeimos sudėtis (N=30)

Pateikta demografinių duomenų analizė padėjo susipažinti su apklausoje dalyvavusių respondentų asmenine informacija, kuri galimai galėjo paveikti jų pateiktų atsakymų pasirinkimą. Manoma, kad pateikti atsakymai yra tikslūs ir pagrįsti ne spėjimais, o turimomis žiniomis, kadangi dauguma respondentų, kaip buvo minėta, yra baigę aukštąjį mokslą. Gauti rezultatai apie šeimos sudėtį ir vaikų skaičių šeimoje, galimai pateikia eilinę, normalios ir tradicinės šeimos tėvų nuomonę apie vaikų mokymąsi ir papildomo švietimo pasirinkimo priežastis arba jų galimybes.

3.2.2. Tėvų požiūrio į papildomas švietimo paslaugas tyrimo analizė

Pirmiausia, respondentų buvo prašoma pateikti savo nuomonę apie savo vaikų savybes, galimai turinčias įtakos jų mokymuisi. Buvo pateikti tokie pat klausimai, kaip ir pradinių klasių pedagogams. Bus stengiamasi rasti panašumus ir skirtumus tarp šių dviejų respondentų grupių, nes galimai tai padės atskleisti kaip iš tiesų gali skirtis tėvų ir pedagogų požiūris, dėl kurio neretai gali kilti ginčai ir nesusitarimai viena ar kita puse.

Kalbant apie vaikų savarankiškumą moksle, panašiai sutapo tėvų ir pedagogų nuomonės. Net 56,7% tėvų teigė, kad dažniausiai jų vaikai pasižymi savarankiškumu, o panašios nuomonės pedagogų buvo 60,0%. Taip pat panašiai sutapo nuomonės dėl vaikų polinkio dažnai būti nepriklausomiems (tėvų - 60,0%, pedagogų – 66,7%). Tačiau, šiek tiek susikirto tėvų ir pedagogų nuomonės dėl vaikų aktyvumo. Net 53,3% tėvų teigia, kad jų vaikai yra visada aktyvūs, o pedagogų buvo tik 20,0% turinčių tokią nuomonę. Kalbant apie vaikų poreikį sau patiems

vadovauti, žiūrint į gautis rezultatus (žr. 15 lentelę), galima teigti, kad tėvai yra mažiau linkę manyti, kad jų vaikai turi tokį polinkį, nes palyginus su pedagogų pateiktais duomenimis (90,0%), tik 40,0% tėvų mano, kad jų vaikai mėgsta sau vadovauti. Galima daryti prielaidą, kad mokykloje vaikams yra skiriama daugiau laisvės ir galimybių rinktis, kurios sąlygoja vaiko norą pačiam rinktis ir sau vadovauti. Namuose, galimai, vaikui nėra leidžiama mokytis, pagal jų mokymosi stilius ir būdus. Šiuo atveju, galima naudotis gautomis išvadomis, ištyrus pedagogų anketų duomenis, kurie teigė, kad, anot pedagogų, tėvai retai žino savo vaiko mokymosi būdus ir stilius ir galimai nemoka juos tinkamai nukreipti mokymosi procese.

Svarbu buvo sužinoti, kokia yra tėvų nuomonė apie jų vaikų mokymosi motyvaciją. 43,3% respondentų teigė, kad jų vaikai dažnai geba save motyvuoti. Prisiminus pedagogų pateiktus duomenis šiuo klausimu, net 53,3% jų teigė, kad vaikai retai geba save motyvuoti. (žr. 15 lentelę). Galima daryti prielaidą, kad vaikams mokantis namuose yra lengviau save motyvuoti negu mokantis mokykloje. Galimai tai gali būti susiję su tėvų paskatinimais ir žadamais atlygiais už paruoštus namų darbus.

15 lentelė

Tėvų nuomonė apie jų vaiko mokymosi savybes (N=30)

Teiginiai	N (%)			
	Visada	Dažnai	Kartais	Niekada
Savarankiškas	16,7%	56,7%	26,7%	0%
Atsakingas	16,7%	50,0%	30,0%	3,3%
Aktyvus	53,3%	26,7%	20,0%	0%
Turi poreikį sau pačiam vadovauti	43,3%	40,0%	13,3%	3,3%
Nepriklausomas	6,7%	60,0%	33,3%	0%
Nebijo klausti	46,7%	33,3%	16,7%	3,3%
Nebijo rizikuoti	33,3%	33,3%	30,0%	3,3%
Pasitiki savimi	26,7%	36,7%	33,3%	3,3%
Geba save motyvuoti	23,3%	43,3%	30,0%	3,3%
Moka nusistatyti mokymosi tikslus	6,7%	30,0%	36,7%	26,7%
Geba vertinti savo gebėjimus	3,3%	70,0%	26,7%	0%
Sugeba mąstyti kritiškai	6,7%	46,7%	46,7%	0%

Pateiktoje 16 lentelėje gauti duomenys yra skirti išanalizuoti tėvų nuomonę apie jų vaikams suteikiamas galimybes mokykloje. Verta paminėti, kad tokius pačius klausimus buvo gavę ir tyrime dalyvavę pedagogai, todėl bus naudinga palyginti šių dviejų respondentų grupių

atsakymus ir nuomones. Nors pedagogai labai vieningai įvertino savo darbą, teikdami, kad dažnai suteikia savo mokiniams įvairovę ir galimybę rinktis (100% respondentų), tėvai nebuvo tokie kategoriški ir pateikė skirtingas nuomones. (žr. 16 lentelę). Tiesa, buvo ir tokių tėvų, kurie mano, kad jų vaikams tik kartais yra suteikiama įvairovė ir galimybė rinktis (40,0% respondentų). Panašu, kad čia nežymiai išryškėja tėvų nepasitikėjimas mokytojais ir jų kritika.

Grįžtant prie vaikų mokymosi stilių ir būdų, 16 lentelėje gauti duomenys dar kartą patvirtina, kad tėvai mažiau žino apie tai. Anot 46,7% tėvų, vaikai dažnai žino savo mokymosi stilius ir būdus, tuo tarpu pedagogų, teigiančių tą patį buvo daugiau – 70,0%. Vėlgi galima prieiti išvados, kad pedagogai geriau pažysta savo mokinių mokymosi ypatumus negu tėvai.

16 lentelė

Tėvų nuomonė apie jų vaikams mokykloje suteikiamas galimybes (N=30)

Teiginiai	N (%)			
	Visada	Dažnai	Kartais	Niekada
Suteikiama įvairovė ir galimybė rinktis	66,7%	53,3%	40,0%	0%
Jūsų vaikas žino savo mokymosi būdus/stilius	16,7%	43,3%	36,7%	0%
Jūsų vaikas yra skatinamas mokykloje labiau pažinti save kaip besimokantįjį	13,3%	46,7%	40,0%	0%
Sudarytos sąlygos jūsų vaikui mokytis pagal jo mokymosi stilių	10,0%	40,0%	46,7%	3,3%
Darbai, kuriuos jūsų vaikas atlieka klasėje yra tinkami pagal sudėtingumą ir tempą	0%	46,7%	46,7%	6,7%
Skatinama mokykloje pagarba, tolerancija kitų (kitokių) mokinių atžvilgiu	16,7%	36,7%	46,7%	0%
Skatinamas jūsų vaiko pasitikėjimas savimi	10,0%	43,3%	36,7%	10,0%

Analizuojant kita klausimą, susijusį su tėvų teikiama pagalba vaikams namuose ruošiant namų darbus, buvo tikimasi gauti informacijos, kuri galimai gali būti susijusi su papildomo švietimo paslaugų pasirinkimo priežastimis. 17 lentelėje pateikti duomenys rodo, kad dauguma tėvų: 23,3% - visada ir 53,3% - dažnai padeda savo vaikams rengiant namų darbus. Skaičiai yra pakankamai dideli ir tai leidžia susidaryti nuomonę, kad vaikai namuose sulaukia pagalbos, reikalingos mokymuisi. Taip pat tėvai gana dažnai suteikia įvairovę ir galimybę rinktis, suteikdami jiems laisvę mokytis pagal jų mokymosi stilius ir būdus. (žr. 17 lentelę).

Tolimesni rezultatai rodo, kad nemaža dalis respondentų (56,7%) visada skatina savo vaikų pasitikėjimą savimi ir (net 70,0%) visada motyvuoja savo vaiką mokytis. (žr. 17 lentelę).

Galima daryti prielaidą, kad tėvai namuose suteikia palankias sąlygas vaikams mokytis ir tobulėti. Pradinių klasių vaikai yra gana gerai prižiūrimi ir jais yra rūpinamasi.

17 lentelė

Tėvų nuomonė apie jų vaikams suteikiamas galimybes mokantis namuose (N=30)

Teiginiai	N (%)			
	Visada	Dažnai	Kartais	Niekada
Suteikiama pagalba rengiant namų darbus	23,3%	53,3%	23,3%	0%
Suteikiama įvairovė ir galimybė rinktis	16,7%	46,7%	36,7%	0%
Jūs žinote savo vaiko mokymosi būdus/stilius	26,7%	43,3%	30,0%	0%
Sudarytos sąlygos jūsų vaikui mokytis pagal jo mokymosi stilių	26,7 %	40,0%	33,3%	0%
Darbai, kuriuos jūsų vaikas atlieka namuose yra tinkami pagal sudėtingumą ir tempą	3,3%	63,3%	30,0%	3,3%
Skatinama pagarba, tolerancija kitų (kitokių) mokinių/draugų atžvilgiu	33,3%	36,7%	30,0%	0%
Skatinamas jūsų vaiko pasitikėjimas savimi	56,7%	26,7%	16,7%	0%
Motyvuojate savo vaiką mokytis	70,0%	23,3%	3,3%	3,3%

Išsiaiškinus tėvų nuomones apie mokymosi aplinkas mokykloje ir namuose, dar svarbiau buvo ištirti jų nuomones apie veiksnius, slopinančius jų vaikų norą mokytis. Vienas iš veiksnių buvo prastas klasės klimatas, tačiau tėvų nuomonės pasiskirstė į dvi dalis. 56,7% respondentų teigė, kad prastas klasės klimatas dažnai slopina vaikų norą mokytis, o 40,0% teigė, kad šis veiksnys tik kartais tai įtakoja. (žr. 18 lentelę). Įdomu tai, kad, tėvų nuomone, dabartinės mokymosi programos yra dažnai per sunkios ir galimai yra vienas ir mokymosi motyvacijos slopintojų. Taip pasisakė net 53,3% respondentų.

Anksčiau minėti pedagogų tyrimo rezultatai teigė, kad, anot pedagogų, vienas iš veiksnių, galimai slopinančių vaikų norą mokytis yra mokymosi priemonių stoka. Priešingai nei pedagogai, tėvai to nenorėjo įvardinti ir net 53,3% jų teigė, kad tai niekada nėra vienas ir veiksnių, slopinančių vaikų norą mokytis. Galima daryti prielaidą, kad tėvai palankiai vertina savo vaikų paruošimą mokyklai.

Taip pat, anksčiau aptarta dabartinė pradinių klasių vertinimo sistema, nebuvo kritikuojama ir tėvų. Panašiai kaip ir pedagogai, kurių 73,3% teigė, kad vertinimo sistema tik kartais gali įtakoti vaikų norą mokytis, tokios pat nuomonės buvo ir 83,3% tėvų. (žr. 18 lentelę). Šiuo atveju, švietimo sistema nėra kritikuojama.

Netinkama šeimos aplinka, buvo manoma taip pat gali būti vienas iš svarbesnių veiksnių, slopinančių vaikų norą mokytis. Tačiau net 63,3% respondentų teigė, kad taip niekada nebūna. Tuo tarpu net 46,7% pedagogų teigė, kad tai dažnai yra vienas iš veiksnių. Vėlgi matoma

tendencija, kad tėvai labai gerai vertina savo kuriamą aplinką vaikams mokytis. Dažnai jų nuomonės susikerta su jų vaikų mokytojų nuomonėmis. Panašiai, 66,7% respondentų teigė, kad tik kartais nesugeba tinkamai padėti/nukreipti vaiką mokymosi procese. Tuo tarpu net 76,7% pedagogų teigė, kad tėvai dažnai negeba tinkamai padėti/nukreipti. Vėlgi ryškėja tėvų ir pedagogų nuomonių nesutapimai.

18 lentelė

Tėvų nuomonė apie jų vaiko norą mokytis slopinančius veiksnius (N=30)

Teiginiai	N (%)			
	Visada	Dažnai	Kartais	Niekada
Prastas klasės psichologinis klimatas	0%	56,7%	40,0%	3,3%
Nepatinka mokytoja	0%	23,3%	43,3%	0%
Sunkios mokymosi programos	10,0%	53,3%	33,3%	3,3%
Mokymosi priemonių stoka	0%	10,0%	36,7%	53,3%
Nemoka vaikas mokytis savarankiškai	20,0%	33,3%	33,3%	13,3%
Netinkama vertinimo sistema	0%	6,7%	83,3%	10,0%
Neigiama draugų įtaka	0%	36,7%	36,7%	26,7%
Netinkama šeimos aplinka	0%	6,7%	30,0%	63,3%
Gabumų stoka	3,3%	33,3%	53,3%	10,0%
Nepasitikėjimas savimi	6,7%	56,7%	26,7%	10,0%
Tinginystė	33,3%	30,0%	20,0%	16,7%
Tėvai negeba tinkamai padėti/ nukreipti	0%	20,0%	66,7%	13,3%
Mokslo prestižo stoka	0%	3,3%	76,7%	20,0%

Galiausiai buvo pereita prie svarbiausių anketos klausimų, susijusių su papildomo šveitimo paslaugomis. Buvo siekta išsiaiškinti, kiek tėvų yra susidūrę su šia paslauga ir kaip ją vertina. Paaiškėjo, kad net 70,0% respondentų korepetitoriaus sąvoka yra pažystama, o šiomis paslaugomis yra naudojęsi tik 26,7%. (žr. 19 lentelę).

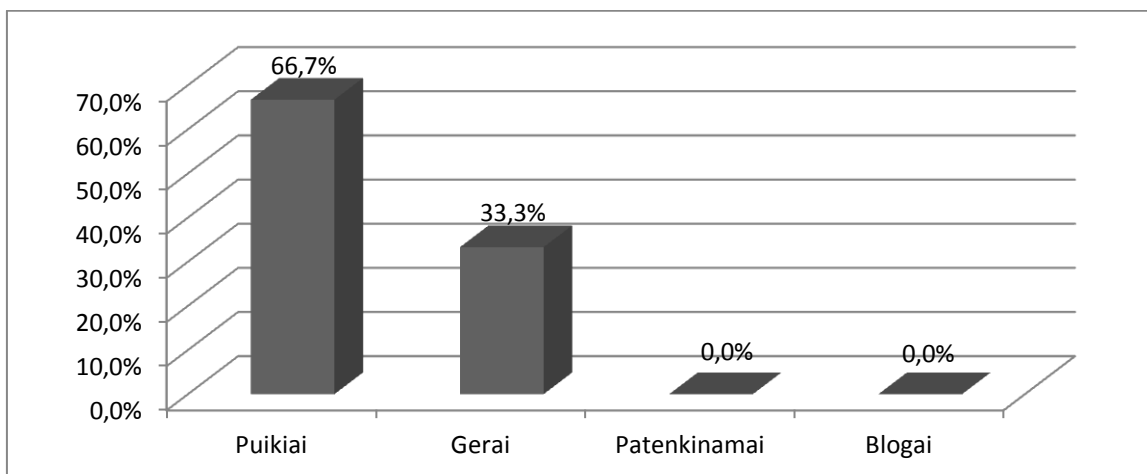
19 lentelė

Tėvų žinios apie papildomas šveitimo paslaugas (N=30)

Klausimai	N (%)		
	Taip	Ne visiškai / Ne visada	Ne
Jums pažystama korepetitoriaus sąvoka?	70,0%	23,3%	6,7%
Jūs kada nors naudojotės korepetitoriaus paslaugomis?	26,7%	3,3%	70,0%

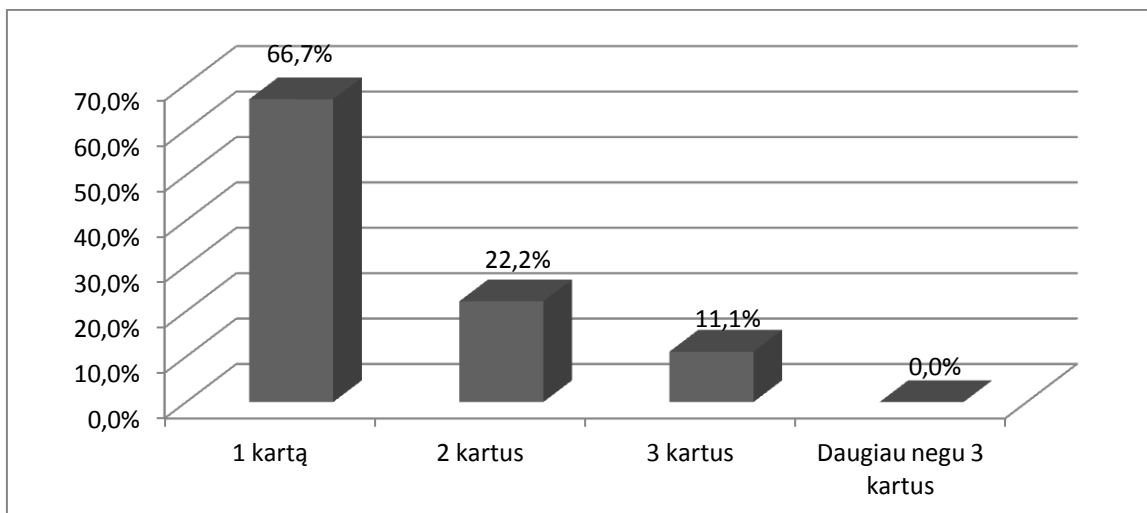
Toliau buvo analizuojamos 9 respondentų anketos, nes kitose respondentai nepildė sekančių klausimų, kadangi nesinaudojo papildomo švietimo paslaugomis.

8 paveikslėlyje pateikta diagrama aiškiai parodo, kad net 66,7% respondentų papildomo švietimo paslaugas vertina puikiai, o likę 33,3% - gerai. Patenkinamai ar blogai šių paslaugų niekas neįvertino. Galima daryti prielaidą, kad Akmenės rajone, papildomo švietimo paslaugos yra teikiamos kokybiškos ir patenkinančios klientų lūkesčius.

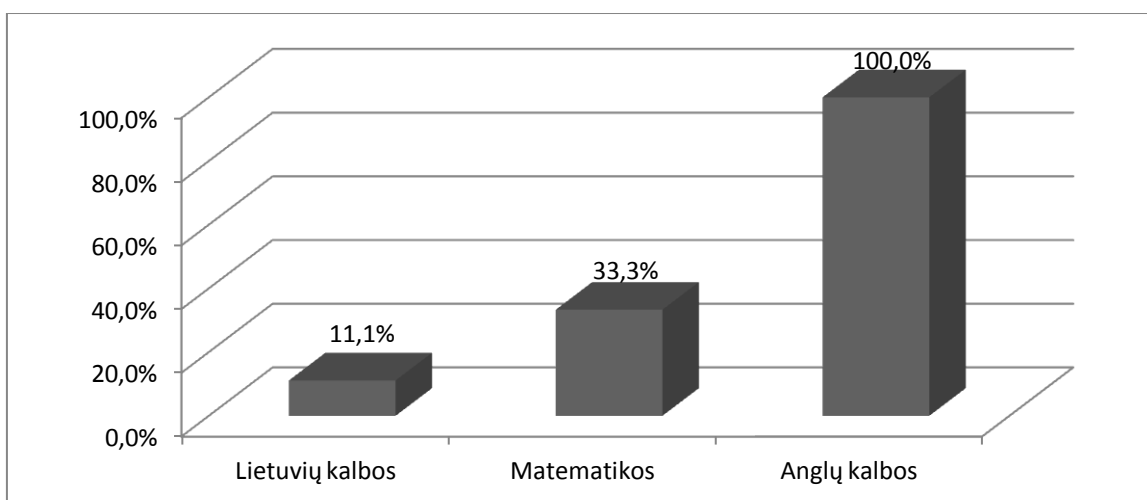
8 pav. Korepetorių vertinimas tėvų atžvilgiu (N=9)

Buvo siekta išsiaiškinti vaikų, lankymosi pas laisvuosius mokytojus dažnumą. Gauti rezultatai, pateikti 9 paveikslėlyje, sutampa su vaikų interviu tyrimo rezultatais, kurie teigė, kad vaikai papildomą pamoką dažniausiai lanko vieną kartą per savaitę. Rečiau – du kartus.

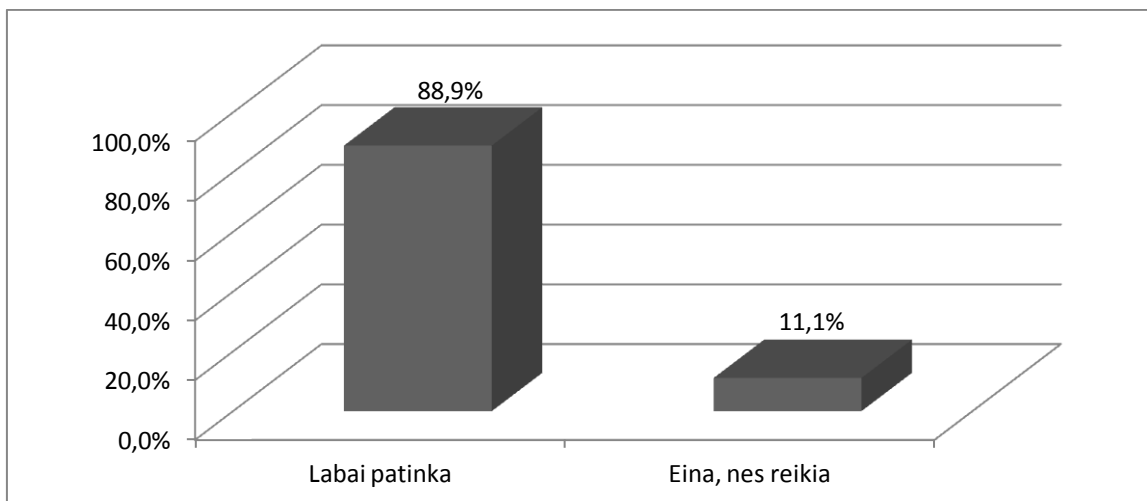
9 pav. Per savaitę vaikas lanko pamokas pas laisvąjį mokytoją (N=9)

Taip pat, tyrimo metu paaiškėjo, kad Akmenės rajone vyrauja panašios papildomos pamokos kainos, kurios svyruoja nuo 10 iki 20 Lt. Tokį atsakymą pateikė 100% respondentų. Galima daryti prielaidą, kad, kadangi Akmenės rajonas nėra labai didelis, kainų skirtumas taip pat nėra didelis.

10 pav. Dalykai, kurių korepetitorius tėvai samdo (ar yra samdę) savo vaikui (N=9)

Svarbu paminėti, kad dažniausiai Akmenės rajone tėvai savo vaikams samdo lietuvių kalbos, matematikos ir anglų kalbos pamokas. Tačiau, kaip rodo 10 paveikslėlis, populiariausia pamoka yra anglų kalba, nes visi tyrime dalyvavę tėvai teikė, kad jų vaikai lanko papildomas anglų kalbos pamokas. Vaikai buvo įvardinę priežastis, kodėl jiems tenka lankyti šią papildomą pamoką ir tai paprasčiausiai yra silpnos tėvų anglų kalbos žinios.

11 pav. Vaikų korepetitorių paslaugų vertinimas tėvų atžvilgiu (N=9)

Panašiai kaip ir vaikai, tėvai taip pat labai palankiai vertina papildomo švietimo paslaugas. Net 88,9% respondentų teigė, kad jų vaikams papildomos pamokos labai patinka, ir tik 11,1% teigė, kad jų vaikai lanko šias pamokas tiesiog dėl to, kad jiems yra liepiama. Galima daryti išvadą, kad papildomos pamokos vaikams, anot tėvų, labai patinka ir yra noriai lankomos.

20 lentelė

Motyvai, paskatinę tėvus rinktis korepetitoriaus paslaugas savo vaikams (N=9)

Motyvai	N (%)
Vaikas nespėja per pamokas atlikti visų užduočių	22,2%
Vaikui per pamokas sunku susikaupti iš išmokti, nes yra triukšmas	67,7%
Vaikui labiau patinka, kai jį moko individualiai	100%
Vaiko užimtumas laisvalaikiu	22,2%

Nemažiau svarbu buvo ištirti motyvus, paskatinusius tėvus pasirinkti papildomo švietimo paslaugas. Paaiškėjo keli svariausi argumentai. Visi, reikšmingi tyrimo respondentai (N=9) teigė, kad vienas iš motyvų, paskatinusių vesti vaiką į papildomas pamokas yra tai, kad jų vaikui labiau patinka, kai jį moko individualiai. Šiuo atveju, matoma, kad mokyti individualiai patinka ne tik pedagogams, kaip buvo minėta anksčiau, tačiau vaikams taip pat šis mokymosi būdas yra labiau priimtinas. Taip pat, net 67,7% respondentų teigė, kad vaikams labiau patinka mokytis pas korepetitorius, nes anot jų, klasėje yra sunku susikaupti dėl esančio triukšmo. (žr. 20 lentelę).

Panašiai, 21 lentelėje pateikti duomenys atskleidžia kokios dažniausiai yra priežastys, lemiančios korepetitoriaus paslaugų pasirinkimą. Daugiau nei pusę respondentų

(55,6%) teigia, kad jie patys nusprendė, kad vaikui reikia profesionalios pagalbos dirbant papildomai. (žr. 21 lentelę). Galimai tai buvo tėvai, kurie silpnai moka anglų kalbą, kuri buvo įvardinta kaip viena iš populiariausių papildomų pamokų pradinėjų klasių mokinių tarpe.

21 lentelė

Priežastys, lėmusios pasirinkti korepetitoriaus paslaugas (N=9)

Priežastys	N (%)
Patys tėvai nusprendė, kad vaikui reikia profesionalios pagalbos	55,6%
Vaikas paprašė	22,2%
Patarė vaiko mokytoja	0%
Patys tėvai neturi laiko padėti savo vaikui namuose mokytis	0%

Papildomai, buvo išsakytos nuomonės dėl kitų korepetitorių pasirinkimo priežasčių. Paaikškėjo, kad yra situacijų, kai tėvai renkasi vaikui korepetitorių, nes jis yra pažystamas arba šeimos draugas, kuris sutinka jam padėti. 55,6% respondentų vaikui samdo šeimos draugą. Taip pat, nemažai respondentų (33,3%) sutiko su teiginiu, kad vaikas pradėjo lankyti papildomas, nes taip daro jo draugai, kurie yra labai patenkinti šiomis pamokomis. Galima daryti išvadą, kad yra situacijų, kai papildomos pamokos vaikams yra perkamos nebūtinai dėl papildomo mokslo priežasčių. Galimai, papildomos pamokos tampa papildomu vaikų užsiėmimu ar mėgstamu būreliu.

22 lentelė

Kitos korepetitoriaus pasirinkimo priežastys (N=9)

Priežastys	N (%)
Korepetitorius yra šeimos draugas ir padeda jūsų vaikui	55,6%
Vaiko draugas lanko pamokas pas šį korepetitorių, yra labai patenkintas, todėl ir Jūsų vaikas nori to paties	33,3%

Apibendrinant tėvų pateiktus anketos duomenis galima daryti esmines išvadas. Respondentai mano, kad jų vaikai yra motyvuoti mokytis, kai tuo tarpu pedagogai yra kitokios nuomonės. Tėvai linkę kritikuoti mokyklą ir jos mokytojus, teikdami, kad ten jų vaikams nėra suteikiamos palankios sąlygos mokytis pagal jų mokymosi būdus ir stilių. Tačiau, kokie yra vaiko mokymosi stiliai ir būdai tėvai nelabai daug žino. Tėvai palankiai vertina savo kuriamą namų aplinką vaikams, nes teigia, kad dažnai jais rūpinasi ir padeda mokytis, taip pat skatina pasitikėjimą savimi ir motyvuoja mokytis. Kritika mokyklai ir mokytojams pasipildo kritika visai švietimo sistemai, nes tėvai yra linkę manyti, kad jų vaikams yra užkraunamos per sunkios

mokymosi programos. Dažnai nesutampa pedagogų ir mokytojų nuomonės dėl vaiko mokymosi pasiruošimo ir mokymosi ypatybių. Kalbant, apie papildomo švietimo paslaugas, Akmenės rajone tėvai puikiai jas vertina. Dažniausia tėvai perka savo vaikams anglų kalbos pamokas, nes patys jos nemoka ir negali padėti jos mokytis. Jų vaikams labiau patinka mokytis individualiai ir tai, kad tuomet nėra, klasėje būdingo triukšmo. Taip pat, dažnai tėvai renkasi papildomas pamokas savo vaikams, nes turi pažystamų draugų, kurie sutinka padėti jų vaikams mokytis papildomai. Vaikai taip pat dažnai patys prašo tėvų lankyti papildomas pamokas, nes taip daro jų draugai. Apibendrinus galima teigti, kad tėvai daug palankiau ir su didesniu pasitikėjimu vertina papildomo švietimo paslaugas.

3.3. Laisvųjų mokytojų nuomonės apie paslaugų pasirinkimo priežastis

3.3.1. Demografinių kriterijų apžvalga

Tyrimo eigai ir rezultatams labai svarbu buvo gauti informaciją iš korepetitorių, kurie dirba Akmenės rajone. Jie taip pat buvo apklausti pasitelkus anketinės apklausos metodą. Tyrime dalyvavę 5 korepetitoriai nuoširdžiai pateikė informaciją apie savo vykdomą veiklą.

Tyrimo dalyvavo moterys (100%) nuo 32 iki 43 metų (kai kurie respondentai savo amžiaus pateikti nenorėjo). Buvo siekiama gauti informacijos apie respondentų darbo stažą ir profesinę kvalifikaciją:

23 lentelė

Laisvųjų mokytojų darbo stažas mokykloje (N=5)

Stažas	N = 5
6-10 metų	2
11-15 metų	1
16-20 metų	2

Remiantis tyrimo duomenimis, korepetitorių darbo stažas yra gan įvairus, tai suponuoja, kad pasirinkimą užsiimti papildoma veikla neįtakoja mokykloje pradirbti metai. (žr. 23 lentelę). Tačiau kalbant apie profesinę kvalifikaciją, gauti duomenys rodo, kad dažniausiai korepetitoriais dirba tam tikrą kvalifikaciją turintys mokytojai. Nė vienas tyrime dalyvavęs korepetitorius nėra žemiausios kvalifikacijos pedagogas. Galima daryti išvadą, kad mokiniai, o

šiuo atveju, mokinių tėvai labiau pasitiki daugiau patyrusiais ir vardą pelniusiais pedagogais. (žr. 24 lentelę).

24 lentelė

Laisvųjų mokytojų profesinė kvalifikacija (N=5)

Kvalifikacija	N = 5
Vyr. mokytojas	4
Metodininkas	1

Taip pat buvo siekta išsiaiškinti ar darbas mokykloje, papildoma veikla užsiimantiems pedagogams, yra pirmaeilis. Gauti duomenys rodo, kad visi, tyrime dalyvavę respondentai mokykloje darbą laiko pirmaeilium, o papildomas paslaugas teikia atskiru, savo laisvu laiku. Taip pat visi korepetitoriai per savaitę turi apie 11-20 pamokų mokykloje. Toks krūvis yra gan normalus, ir tai leidžia jiems užsiimti papildoma veikla. Pabrėžtina tai, kad į klausimą: „*Ar esate patenkintas savo uždarbiu mokykloje*“, 100% respondentų pateikė atsakymą „Ne“.

Susipažinus su laisvųjų mokytojų demografiniais kriterijais galima analizuoti jų pateiktą nuomonę apie papildomo švietimo paslaugą.

3.3.2. Laisvųjų mokytojų nuomonių apie paslaugų pasirinkimo priežastis tyrimo analizė

Trečioji anketos laisviesiems mokytojams dalis buvo skirta gauti informaciją apie jų teikiamas paslaugas. Buvo svarbu išsiaiškinti Akmenės rajone teikiamų korepetitoriaus paslaugų priežastis, mastą, pamokų trukmę, kainas ir pan.

Pirmas klausimas, pateiktas šioje anketos dalyje buvo skirtas išsiaiškinti priežastis, lėmusias papildomų paslaugų teikimą. Buvo galima pažymėti kelis atsakymo variantus. 26 lentelės duomenys rodo, kad vyrauja trys pagrindinės priežastys, dėl kurių mokytojai užsiima papildomo švietimo paslaugos teikimu. Visi anketinėje apklausoje dalyvavę respondentai pažymėjo, kad jų „*prašo mokiniai*“ ir „*jie nori papildomo uždarbio*“. Keturi respondentai pažymėjo, kad jiems „*labiau patinka dirbti su motyvuotais vaikais*“. Gauti reikšminiai atsakymai leidžia teigti, kad papildomo švietimo paslauga nėra „peršama“, kaip kitos rinkoje esančios paslaugos rūšys. Tai, kad patys mokiniai prašo jiems teikti papildomas paslaugas, rodo, kad ši paslauga yra jiems reikalinga dėl kai kurių priežasčių, kurios yra pateiktos vaikų tyrimo analizėje. Taip pat buvo pateiktos ir tėvų išsakytos nuomonės dėl laisvojo mokytojo pasirinkimo priežasčių.

Demografiniame bloke pateikti laisvųjų mokytojų atsakymai apie jų pasitenkinimą gaunamu atlyginimu mokykloje sutampa su pateiktais atsakymais apie norą gauti papildomą uždarbį. Kadangi, visi respondentai teigė esą nepatenkinti savo uždarbiu mokykloje, lygiai taip pat visi pažymėjo, kad viena iš priežasčių, paskatinusi juos imtis papildomo švietimo teikimu yra noras gauti papildomą uždarbį. (žr. 25 lentelę).

25 lentelė

Priežastys, lėmusios papildomų paslaugų teikimą (N=5)

Priežastys	N = 5
Prašo mokiniai	5
Noriu papildomo uždarbio	5
Turiu laisvo laiko	0
Noriu kelti savo specialisto kompetenciją	1
Man labiau patinka dirbti su motyvuotais vaikais	4
Man labiau patinka dirbti su vienu (ar keliais) mokiniais	0

Mokinių motyvacija yra labai plačiai diskutuojama mokykloje ir už jos ribų. Yra žinoma, kad daugeliui mokinių jos trūksta. Į tai atsižvelgia ir mokytojai. Ne paslaptis, kad jiems yra maloniau ir lengviau dirbti su motyvuotais mokiniais. Kaip ir minėta anksčiau, keturi iš penkių respondentų vieną kaip priežastį, lėmusią užsiimti papildomo švietimo veikla, buvo tai, kad jiems „labiau patinka dirbti su motyvuotais vaikais“. (25 lentelė). Būtų galima spėti, kad dirbdami papildomai su motyvuotais vaikais, laisvieji mokytojai patiria mokymo džiaugsmą, kurį sunku patirti klasėje, kurioje yra įvairaus motyvacijos lygio mokinių.

26 lentelė

Korepetitoriavimo Akmenės rajone stažas (N=5)

Stažas	N = 5
1-5 metai	3
6-10 metų	1
11-15 metų	1

Taip pat buvo siekta išsiaiškinti, kiek ilgai laisvieji mokytojai užsiima papildomo švietimo paslaugomis. Dauguma laisvųjų mokytojų, dirbančių Akmenės rajone, šia veikla užsiima 1-5 metus (N=3) (26 lentelė). Galima teigti, kad ši paslauga Akmenės rajone yra gana jauna.

Svarbiausia ir esminė šio anketinio tyrimo dalis buvo skirta išsiaiškinti laisvųjų mokytojų nuomonę apie vaikus mokykloje ir jų tėvus. Buvo pateikti devyni klausimai, kurie, buvo tikimasi, turėjo suteikti nemažai naudingos informacijos. Analizuojant pirmo klausimo atsakymus, buvo vėl susidurta su ta pačia motyvacijos problema. Keturi respondentai teigė, kad mokiniai mokykloje yra ne visada/ne visiškai motyvuoti mokytis. Taigi, išsiskiria gana neigiama laisvųjų mokytojų nuomonė apie mokinius mokykloje. (žr. 27 lentelę).

Kaip ir minėta teorinėje dalyje, kasmet vis sunkėjant mokymo programoms, trumpėja ir laikas skirtas mokiniams išmokti reikiamą medžiagą. Respondentų atsakymai šiuo atžvilgiu puikiai parodo, kad tai visiškai tiesa. Visi pažymėjo atsakymą „Taip“ ties klausimu: „Laikas, skiriamas ugdymo programai išmokti mokykloje, yra skiriamas per trumpas?“ Šio atsakymo skaičiai rodo, kad laisvieji mokytojai labai gerai žino, kaip vaikams trūksta laiko išmokti viską mokykloje ir jiems reikia papildomos pagalbos po pamokų.

Išryškėjo dar viena problema – savarankiškumo mokytis problema. Keturi respondentai teigė, kad vaikai ne visada-ne visiškai moka mokytis savarankiškai. Nemokėjimas mokytis savarankiškai ir yra svarbiausia priežastis, stumianti vaikus rinktis papildomo mokytojo paslaugas. Galima daryti išvadą, kad mokykloje trūksta disciplinos, mokančios vaikus mokytis savarankiškai. Galima teigti, kad yra per daug koncentruojamasi ties žinių perteikimu ir papildymu žiniomis mokinius, kai tuo tarpu reikėtų daugiau dėmesio skirti vaikų mokymui mokytis patiems. (žr. 27 lentelę).

27 lentelė

Korepetitorių nuomonė apie vaikus mokykloje ir jų tėvus (N=5)

Eil. Nr.	Klausimai	N = 5		
		Taip	Ne visiškai / Ne visada	Ne
1.	Mokiniai mokykloje yra motyvuoti mokytis?	0	4	1
2.	Laikas, skiriamas ugdymo programai išmokti mokykloje, yra skiriamas per trumpas?	5	0	0
3.	Mokiniai moka mokytis savarankiškai?	0	4	1
4.	Mokinių tėvams rūpi, kaip vaikui sekais mokytis mokykloje?	1	4	0
5.	Mokinių tėvai labiau pasitiki korepetitoriais nei mokyklos mokytojais?	3	2	0
6.	Atvedę vaikus pas jus, tėvai kritikuoja vaiko mokytoją mokykloje?	1	4	0

7.	Tėvai bando paslėpti vaiko sunkumus mokytis, leisdami juos pas korepetitorių tam, kad jiems nebūtų skirta pritaikyta arba individualizuota programa mokykloje?	3	2	0
8.	Tėvai veda vaikus į papildomas pamokas, nes jų draugų vaikai taip pat tai daro? Tai prestižo reikalas?	3	2	0
9.	Yra vaikų, kurie papildomai mokytis nenori, bet juos verčia tėvai?	3	2	0

Negana to, kad vaikams trūksta savarankiško mokymosi įgūdžių, laisvųjų mokytojų nuomone, jų mokymusi ne visada/ne visiškai domisi jų tėvai. Keturi respondentai sutiko su šiuo teiginiu. (28 lentelė). Tai gali būti viena iš priežasčių, kodėl pradinėse klasėse vaikų mokymasis yra prastas. Galima spėti, kad tėvai pasirinkę pirkti papildomas pamokas savo vaikams, perleidžia savo pareigą rūpintis vaiko mokslais svetimam žmogui.

Nepasitikėjimas mokykla ir mokytojais buvo aptartas teorinėje dalyje. Analizuojant laisvųjų mokytojų anketų rezultatus, ši tendencija taip pat išryškėjo. Net keturi iš penkių respondentų teigė, kad tėvai, atvedę savo vaikus pas juos, kritikuojas savo vaikų mokytojus mokykloje. (28 lentelė). Galima daryti išvadą, kad tėvai labiau pasitiki laisvaisiais mokytojais, negu mokytojais mokykloje. Tokio pasitikėjimo priežastis būtų naudinga ir įdomu ištirti kito tyrimo metu.

Taip pat, neryškiai, bet pakankamai aiškiai išaiškėjo dar viena priežastis, kodėl, anot laisvųjų mokytojų, tėvai renkasi papildomo švietimo paslaugas. Yra žinoma, kad kasmet Lietuvos mokyklose daugėja vaikų, turinčių specialiųjų poreikių skaičius. Todėl, buvo manoma, kad kiti tėvai, auginantys tokius vaikus, nori nuslėpti jų specialius poreikius ir renkasi profesionalią pagalbą. Trys iš penkių respondentų kategoriškai sutiko su teiginiu, kad pas juos tėvai vaikus atveda mokintis, dėl to, kad bando paslėpti vaiko sunkumus mokytis, kad jiems nebūtų skirta pritaikyta arba individualizuota programa mokykloje. (27 lentelė). Taip pat būtų įdomu ir naudinga ištirti, tolimesnio tyrimo metu, kaip laisvieji mokytojai padeda specialiųjų poreikių vaikams pasivyti klasės draugus.

Analizuojant paskutinius laisvųjų mokytojų anketos rezultatų duomenis, gana ryškiai išaiškėjo faktas, kad neretai vaiko lankymasis pas papildomą mokytoją yra tapęs prestižo reikalu. Tokie gauti duomenys sutampa su anksčiau atliktais, kitų mokslininkų tyrimais. Trys respondentai tvirtai teigė, kad pas juos tėvai atveda savo vaikus, nes taip daro jų draugai ir tai yra tapęs prestižo reikalu. (28 lentelė). Tokie duomenys prieštarauja anksčiau gautiems pasisakymais. Galima teigti, kad nebūtinai tėvai, veddami savo vaikus į papildomas pamokas, nepasitiki mokykla ar jos

mokytojais. Viso to priežastis dažnai būna ir mados reikalas, tėvų paslėptas noras konkuruoti su kitais tėvais savo vaikų sėkmės moksle aspektu.

Panašiai, kalbant apie prestižo verčiamus tėvus vesti savo vaiką mokytis papildomai, galima paanalizuoti, kaip vaikai, laisvųjų mokytojų akimis, dėl to jaučiasi. Trys respondentai yra pastebėję, kad pas juos mokytis atvesti vaikai yra verčiami tėvų tai daryti. (28 lentelė). Įdomu būtų ištirti ar tuomet jų motyvacija mokytis yra didesnė.

Išanalizavus laisvųjų mokytojų nuomones apie papildomo švietimo paslaugas, galima daryti išvadas, kad neretai laisvojo mokytojo paslaugų ieško patys tėvai arba mokiniai, laisviesiems mokytojams patiems klientų ieškotis nereikia. Priežastys, dėl kurių jie užsiima šia veikla yra noras gauti papildomą uždarbį ir tai, kad su motyvuotais vaikais jiems dirbti patinka labiau. Akmenės rajone laisvųjų mokytojų paslauga yra gana jauna, nes daugelis apklausoje dalyvavusių respondentų šia veikla užsiima nuo 1 iki 5 metų. Taip pat laisvieji mokytojai gana vieningai išreiškė neigiamą nuomonę apie vaikų mokymosi motyvaciją. Jie teigė, kad vaikai yra mažai motyvuoti. Panašiai, laisvieji mokytojai teigė, kad dabartinės mokymo programos yra per sunkios ir laikas, skirtas joms išmokti yra per trumpas. Būtent, dėl to jie mano, kad tėvams nelieka kitos priežasties, kaip pirkti papildomas pamokas. Taip pat respondentų pateikti duomenys rodo, kad mokyklose vaikai nemoka mokytis savarankiškai, jų mokymusi ne visada domisi jų tėvai. Buvo rasti ir vienas kitam prieštaraujantys duomenys. Tėvai nesidomi vaikų mokymusi mokykloje, bet tuo pačiu ir kritikuoja mokyklą ir jos mokytojus, o vaikų vedimas pas laisvuosius mokytojus pamažu tampa prestižo reikalu. Negana to, anot laisvųjų mokytojų, yra tėvų, kurie savo vaikams perka papildomas pamokas, kad būtų „paslėpti“ jo specialieji poreikiai ir jis galėtų pasivyti klasės draugus. Taip pat, laisvieji mokytojai teigė, kad tėvai, atvedę savo vaikus pas juos, kritikuoja mokytojus mokykloje ir išreiškia nepasitikėjimą mokykla. Taip pat, anot laisvųjų mokytojų, egzistuoja vaikų, kuriuos tėvai verčia lankyti papildomas pamokas. Tai visiškai prieštarauja vaikų interviu tyrimo gautiems rezultatams, kurie teigia, kad vaikai labai noriai lanko papildomas pamokas.

IŠVADOS

1. Lietuvoje vis labiau populiarėja papildomas švietimas, dar kitaip vadinamas korepetitoriaivimu. Šios paslaugų sferos atstovai yra vadinami laisvaisiais mokytojais arba tiesiog korepetitoriais. Dažniausia šias paslaugas renkasi vyresniųjų klasių moksleiviai arba studentai, norintys užpildyti spragas arba pagilinti turimas žinias.
2. Laisvojo mokytojo paslaugomis pradinių klasių mokiniai dažniausiai naudojasi norėdami geriau išmokti arba užpildyti spragas anglų kalbos arba matematikos pamokose. Pasirinkimą lankyti papildomas pamokas, dažniausiai įtakoja tai, kad jų tėvai negali jiems padėti namuose dėl žinių stokos (anglų kalba). Pradinukams laisvieji mokytojai patinka labiau negu mokytojai mokykloje: jie skiria daugiau dėmesio, sukuria draugiškesnius santykius. Apie lankymąsi pas laisvuosius mokytojus pradinių klasių mokiniai nėra linkę pasakoti nei savo klasiokams, nei savo mokytojoms, nes bijo būti išjuokti. Papildomų pamokų lankymas dar nėra tapęs prestižo reikalu pradinukų tarpe. Visi tyrime dalyvavę respondentai yra patenkinti lankomomis papildomomis pamokomis, nes jaučia nemažą pažangą moksle. Ateityje jie planuoja lankyti papildomas pamokas, o tai rodo, kad papildomo švietimo paslaugų paklausa nemažės.
3. Anot pradinių klasių pedagogų, pradinių klasių mokiniams reikia nemažai pagalbos mokantis, jie retai kada geba save motyvuoti, kritiškai mąstyti, bei nusistatyti mokymosi tikslus. Pedagogai išvardino veiksnius, slopinančius vaikų norą mokytis: per sunkios mokymosi programos, vaikų nemokėjimas mokytis bei gabumų stoka. Pedagogai neturėjo labai griežtos nuomonės apie laisvuosius mokytojus, galbūt dėl to, kad vaikai, nepasakoja jiems apie tai. Labai mažai respondentų (tik 26,7%) teigė, kad papildomo švietimo paslaugos pradinių klasių mokiniams yra reikalingos, tačiau nemažai jų mano, kad tokios paslaugos yra kokybiškos. 36,7% respondentų mano, kad vaikai, besilankantys pas laisvuosius mokytojus, turi didesnę žinių bagažą. Galima teigti, kad pradinių klasių pedagogai, mažai žino apie papildomo švietimo paslaugas, tačiau gana palankiai jas vertina.
4. Tėvai yra linkę kritikuoti mokyklą ir jos mokytojus, bei pačią švietimo sistemą. Akmenės rajone tėvai puikiai vertina papildomo švietimo paslaugas. Dažniausia tėvai perka savo vaikams anglų kalbos pamokas, nes patys jos nemoka ir negali padėti jos mokytis. Jų vaikams labiau patinka mokytis individualiai ir tai, kad tuomet nėra klasėje būdingo

triukšmo. Dažnai tėvai renkasi papildomas pamokas savo vaikams, nes turi pažystamų draugų, kurie sutinka padėti jų vaikams mokytis papildomai. Vaikai neretai patys prašo tėvų lankyti papildomas pamokas, nes taip daro jų draugai.

5. Neretai laisvojo mokytojo paslaugų ieško patys tėvai arba mokiniai. Priežastys, dėl kurių laisvieji mokytojai užsiima šia veikla yra noras gauti papildomą uždarbį ir tai, kad su motyvuotais vaikais jiems dirbti patinka labiau. Akmenės rajone laisvųjų mokytojų paslauga yra gana jauna. Anot laisvųjų mokytojų, vaikai yra mažai motyvuoti. Panašiai, jie teigė, kad dabartinės mokymo programos yra per sunkios ir laikas, skirtas joms išmokti yra per trumpas. Būtent, dėl to jie mano, kad tėvams nelieka kitos priežasties, kaip pirkti papildomas pamokas. Taip pat, laisvieji mokytojai teigė, kad mokyklose vaikai nemoka mokytis savarankiškai, jų mokymusi ne visada domisi jų tėvai. Yra tėvų, kurie savo vaikams perka papildomas pamokas, kad būtų „paslėpti“ jo specialieji poreikiai ir jis galėtų pasivyti klasės draugus. Taip pat, tėvai, atvedę savo vaikus pas juos, kritikuoja mokytojus mokykloje ir išreiškia nepasitikėjimą mokykla.

REKOMENDACIJOS

1. Atlikto tyrimo rezultatai rodo, kad papildomo švietimo paslaugomis jau naudojasi pradinių klasių mokiniai, kai tuo tarpu anksčiau atlikti tyrimai teigė, kad šių paslaugų reikia tik moksleiviams, besiruošiantiems brandos egzaminams. Taigi, vertėtų peržvelgti švietimo sistemos siūlomas ir teikiamas ugdymo programų pataisas, kurios, kaip rodo šiandieninės tendencijos, tampa vis sudėtingesnės ir verčia ieškoti papildomos pagalbos už pinigus.
2. Kadangi pradinių klasių mokiniai dažniausiai renkasi anglų kalbos papildomas pamokas, reikėtų ištirti ar mokymasis pirmosios užsienio kalbos nuo antros klasės nėra per anksti. Vaikai tuomet dar nemoka labai gerai rašyti ir skaityti savo gimtąja kalba.
3. Pedagogai turėtų supažindinti tėvus su jų vaikų mokymosi būdais ir stiliais, kad namuose jiems būtų suteikiama efektyvesnė ir tikslingesnė pagalba rengiant namų darbus ir mokantis.
4. Kadangi tyrime buvo išsakyta mokinių nuomonė, kad jiems mokytis pas laisvuosius mokytojus labai patinka ir žada taip daryti ateityje, tėvams reikėtų susirūpinti dėl vaiko mokymosi, kuris ateityje gali pareikalauti didesnių finansinių išlaidų. Mokslas turi būti nemokamas.
5. Tėvams nereikėtų kritikuoti mokytojų ir pačios mokyklos, nes tai dažnai yra daroma aklaui ir sekant kitų pavyzdžiu. Kaip rodo tyrimo rezultatai, patys tėvai nelabai žino apie savo vaiko mokymosi ypatumus, nemoka jų tinkamai nukreipti ir padėti. Tėvai turėtų atsižvelgti į klasėje esančių mokinių skaičių ir, kad mokytojui dirbti su kiekvienu vaiku individualiai yra neįmanoma.
6. Mokykla turėtų nuolat vykdyti ugdymo proceso vertinimą, ieškodama galimų veiksnių, kliudančių kokybiško švietimo procesui. Būtų naudinga skirti pedagogams papildomų valandų dirbti su mokiniais, kurie prašo papildomos pagalbos, nes nespėja mokytis kartu su klase per pamoką. Taip mokinių tėvams nereikėtų leisti papildomų pinigų laisviesiems mokytojams.

TOLIMESNIŲ TYRIMŲ PERSPEKTYVA

Papildomą švietimą galima analizuoti daugeliu aspektu, kadangi kol kas yra atlikta pakankamai mažai tyrimų šia tema. Tyrimą būtų galima atlikti apklausiant mokyklos administraciją, atsakingą už kokybiško ugdymo plėtojimą. Galbūt paaiškėtų, ko trūksta mokytojų darbe, kad mokiniams prireikia papildomos pagalbos už mokyklos ribų. Gal būtų išsiaiškinta ar mokytojai pakankamai skiria dėmesio mokiniams ne tik per pamokas bet ir po jų, ar suteikia jiems pagalbą nebūtinai pamokų metu.

Kasmet vis didėjant specialiųjų poreikių mokinių klasėse skaičiui ir tyrimo rezultatams teigiant, kad yra tėvų, kurie veda savo specialiųjų poreikių vaikus į papildomas pamokas, būtų galima ištirti ar tokios pamokos jiems tikrai padeda pasivyti klasės draugus moksle, kai su jais yra daugiau ir individualiai dirbama. Galbūt paaiškėtų, kad tai tėvų bandymas paslėpti savo vaikų intelekto sutrikimus.

Taip pat būtų galima ištirti laisvųjų mokytojų darbo ypatumus. Kadangi, kaip rodo tyrimo rezultatai, vaikams labai patinka lankyti papildomas pamokas, nes su jais labai gražiai yra bendraujama, nekritikuojama dėl klaidų ir panašiai, galbūt paaiškėtų, kad taip laisvieji mokytojai elgiasi, kad neprarastų klientų. Taip pat būtų įdomu išsiaiškinti kokių priemonių jie imasi, norėdami prisitraukti ir neprarasti turimų mokinių ir taip sėkmingai tęsti savo papildomą veiklą. Galbūt paaiškėtų, kad laisvieji mokytojai labai stengiasi palaikyti draugiškus santykius su vaikais, neleidžia sau ant jų šaukti ir kritikuoti, nepyksta dėl neparuoštų namų darbų ir panašiai, kai tuo tarpu mokykloje mokytojas gali sau visus šiuos dalykus leisti, nes pas juos mokiniai kitą pamoką vis tiek susirinks.

Tyrimą būtų naudinga atlikti su švietimo sistemos atstovais. Įdomu būtų išsiaiškinti kokia yra jų nuomonė apie papildomą švietimą. Galbūt paaiškėtų, kad jie labai daug apie šias paslaugas nežino, o sužinoję imtų kritiškiau vertinti savo darbą, siūlomas naujas (dažnai sunkesnes) ugdymo programas. Gal tai paskatintų juos atidžiau peržvelgti esamą švietimo politiką, kurios didėjantis konkurentas tampa papildomas švietimas, dar kitaip vadinamas „šešėliniu švietimu“.

Taigi, galima teigti, kad šią temą galima ir būtina analizuoti daugeliu aspektu, kad būtų siekiama geresnės švietimo kokybės.

LITERATŪROS SĄRAŠAS

1. Baublytė, V. *Papildomo ugdymo svarba pradinių klasių mokinių pozityviajai socializacijai*. Magistro darbas. 2006. Vilniaus pedagoginis universitetas. [žiūrėta 2014 08 09]. Prieiga per internetą: http://vddb.laba.lt/fedora/get/LT-eLABa-0001:E.02~2006~D_20060705_095322-10363/DS.005.0.02.ETD
2. Butikevičienė, E., *Apklausų duomenų analizė*. Seminaro medžiaga. Projektas „Lietuvos HSM duomenų archyvo LiDA plėtra“. SFMIS Nr. VP1-3.1-ŠMM-02-V-02-001. [žiūrėta 2014 10 04]. Prieiga per internetą: http://www.lidata.eu/files/mokymai/seminaras_20110129/Apklausu_duomenu_analize_20111111.pdf
3. Būdienė, V., Zabulionis, A. (2006). *Korepetoriavimas Lietuvoje*.
4. Būdienė, V., Zabulionis, A., Želvys, R. *Moksleivių tėvų požiūris į dabartinės švietimo problemas*. Tyrimo ataskaita. Vilnius, 2001.
5. Christopher M. Knoell, Sherry R. Crow. 2013. *Exploring teacher influence on the lives of students from diverse elementary schools in a rural Midwestern community*. [žiūrėta 2014 09 08]. Prieiga per internetą: http://vddb.library.lt/fedora/get/LT-eLABa-0001:J.04~2013~ISSN_1941-7233.N_13.PG_31-48/DS.002.1.01.ARTIC
6. *Dėl laisvojo mokytojo (korepetitoriaus) vykdomos veiklos*. Reg Nr. (18.16-31-1)-R-1843. [žiūrėta 2014 11 04]. Prieiga per internetą: <http://mic.vmi.lt/generatepdf.do?id=1000052575>
7. Dobranskienė, R. (1996). *Mokyklos gyvenimo tvarkymas*. Klaipėda.
8. Grygelaitis, A. *Specialiųjų poreikių mokinių daugėja*. (2014). [žiūrėta 2014 10 04]. Prieiga per internetą: <http://www.santaka.info/index.php?sidx=30311>
9. Juodaitytė, A. (2003). *Socializacija ir ugdymas vaikystėje*. Vilnius.
10. *Korepetoriavimas: už ar prieš?* Internetinis dienraštis Bernardinai.lt. Prieiga per internetą <http://www.bernardinai.lt/straipsnis/2012-04-12-korepetitoriai-uz-ir-pries/80296/print>
11. Kviesskienė, G. *Socializacija ir vaiko gerovė : monografija*. Vilnius, 2003. 249 p. ISBN 9955-568-04-6
12. Landsford, J. E., Antonucci, T. C., Akiyama, H., Takahashi, K. (2005). *A quantitative and qualitative approach to social relationships and well-being in the United States and Japan*. *Journal of Comparative Family Studies*. 36 (1), 1–22. [žiūrėta 2014 07 11]. Prieiga per internetą: <http://micda.psc.isr.umich.edu/pubs/abs/5604>

13. Langvinienė, N., Vengrienė B., (2005). Paslaugų teorija ir praktika. Kaunas: Technologija.
14. Lietuvos Enciklopedija, (1996). Vilnius.
15. Lietuvos Respublikos švietimo įstatymas. [žiūrėta 2014 09 06]. Prieiga per internetą: <http://www.infolex.lt/lite/ta/96929>
16. Mazėtis, A. *Korepetitorius: rykštė už pinigų?* [žiūrėta 2014 08 21]. Prieiga per internetą: <http://www.delfi.lt/news/daily/education/korepetitorius-rykste-uz-pinigus.d?id=19217211>
17. McCombs, B., Whisler, J. (1997). *The learner-centered classroom and schools: Strategies for enhancing student motivation and achievement*. San Francisco, CA: Jossey-Bass. [žiūrėta 2014 08 11]. Prieiga per internetą: http://www.indiana.edu/~syschang/decat/2007_fall/documents/2-2_mccombs_ch1.pdf
18. Pačkauskaitė, A. *Ministras (A. Monkevičius) apie šiukšlynų vaikus ir milijonus*. Prieiga per internetą: <http://old.smm.lt/naujienos/docs/kalba24.htm>
19. Petkuvienė., R. (2008). *Švietimo teikėjų tinklo organizavimas Lietuvos mokyklose, atsižvelgiant į teisę mokytis*. [žiūrėta 2014 08 11]. Prieiga per internetą: <file:///C:/Users/Vitalija/Downloads/4petkuviene%2036-41.pdf>
20. Piaget. J. (2001). *Piaget's Stages of Cognitive Development*. [žiūrėta 2014 09 07]. Prieiga per internetą: <http://www.saylor.org/site/wp-content/uploads/2011/07/psych406-5.3.2.pdf>
21. Raškinis, A. (2009). *Pastabos ir siūlymai Lietuvos respublikos Švietimo įstatymo naujos redakcijos projektui*.
22. Rauchienė, A. (2005). *Korepetitoriavimo, kaip edukacinės paslaugos moksleiviams, reikšmingumo tyrimas/baigiamasis darbas*.
23. Šlėkienė, D. (1996). Paslaugų ekonominis apibūdinimas. *Lietuvos ūkis*, Nr. 2 29 – 31.
24. Švietimo įstatymas. Galioja nuo 2007-07-21.
25. Tat Keh, H., Pang, J. (2003). *Customer Reactions to Service Separation*. *Journal of Marketing*: March, 2010, p. 56.
26. Tidikis, R. *Socialinių mokslų tyrimų metodologija*. Vilnius, 2003.
27. UNESCO programa „Švietimas visiems“. [žiūrėta 2014 08 18]. Prieiga per internetą: <http://www.unesco.lt/svietimas/mokymasis-visa-gyvenima/unesco-programa-svietimas-visiems>
28. Vitkienė, E. (2004). *Paslaugų marketingas*. Klaipėda: Klaipėdos universitetas
29. Vitkienė, E. (2008). *Paslaugų marketingas* (p. 17-36). Klaipėda: Klaipėdos universiteto leidykla.
30. Žukauskas, V. *Lietuvos šešėlinė ekonomika*. (2013). Prieiga per internetą: http://files.lrinka.lt/LSE2013_2/LSE.pdf

31. Žvinklys, J. (1990). Paslaugos: tikros ir tariamos. *Lietuvos ūkis*, Nr. 11. 12 – 13.

PRIEDAI

Anketa Mokytojams

Pildymo data:.....

Gerb. pradinių klasių Mokytojai,

Šia apklausia siekiama išsiaiškinti Jūsų nuomonę apie korepetitorius (korepetitorius/laisvasis mokytojas – samdomas mokytojas, padedantis vaikams rengti pamokas, užpildyti spragas, mokytis papildomai), jų darbą, bei jų pasirinkimo priežastis. Jūsų nuoširdūs atsakymai bus naudojami rengiant magistro darbą. Apklausa yra ANONIMINĖ, nei vardo, nei pavardės rašyti nereikia. Svarbu anketą užpildyti iki galo.

Jums tinkantį atsakymą žymėkite taip:

I. APIE SAVE

Lytis:	Jūsų darbo stažas:	Jūsų profesinė kategorija:
Vyras ☐	1-5 metų ☐	Mokytojas ☐
Moteris ☐	6-10 metų ☐	Vyr. mokytojas ☐
	11-15 metų ☐	Metodininkas ☐
Amžius:	16-20 metų ☐	Ekspertas ☐
Įrašykite: _____	Daugiau negu 20 metų ☐	

II. APIE JŪSŲ KLASĘ

1. Kelintą klasę mokote šiais metais?	2. Kiek Jūsų klasėje mokinių?	3. Kiek Jūsų klasėje yra pritaikytas ir individualizuotas programas turinčių mokinių?
Pirmą ☐	Iki 15 ☐	1-2 ☐
Antrą ☐	Iki 20 ☐	2-3 ☐
Trečią ☐	Daugiau negu 20 ☐	4-5 ☐
Ketvirtą ☐		Daugiau negu 5 ☐

III. APIE VAIKŲ MOKYMĄSI

4. Jūsų mokiniai pasižymi šiomis savybėmis:

Teiginiai	Visada	Dažnai	Kartais	Niekada
Savarankiškumu	☐	☐	☐	☐
Atsakomybe	☐	☐	☐	☐

Aktyvumu	☐	☐	☐	☐
Poreikiu sau pačiam vadovauti	☐	☐	☐	☐
Nepriklausomybe	☐	☐	☐	☐
Nebijojimu klausti	☐	☐	☐	☐
Nebijojimu rizikuoti	☐	☐	☐	☐
Pasitikėjimu savimi	☐	☐	☐	☐
Gebėjimu save motyvuoti	☐	☐	☐	☐
Mokymosi tikslų nusistatymu	☐	☐	☐	☐
Savo gebėjimų vertinimu	☐	☐	☐	☐
Kritiniu mąstymu	☐	☐	☐	☐

5. Mokantis MOKYKLOJE jūsų mokiniams:

Teiginiai	Visada	Dažnai	Kartais	Niekada
Suteikiama įvairovė ir galimybė rinktis	☐	☐	☐	☐
Jūsų mokiniai žino savo mokymosi būdus/stilius	☐	☐	☐	☐
Jūsų mokiniai yra skatinami labiau pažinti save kaip besimokantįjį	☐	☐	☐	☐
Sudarote sąlygas jūsų mokiniams mokytis pagal jų mokymosi stilių	☐	☐	☐	☐
Darbai, kuriuos jūsų mokiniai atlieka klasėje yra tinkami pagal sudėtingumą ir tempą	☐	☐	☐	☐
Skatinama mokykloje pagarba, tolerancija kitų (kitokių) mokinių atžvilgiu	☐	☐	☐	☐
Skatinate mokinių pasitikėjimą savimi	☐	☐	☐	☐

7. Mokantis NAMUOSE jūsų mokiniams

Teiginiai	Visada	Dažnai	Kartais	Niekada
-----------	--------	--------	---------	---------

Suteikiama pagalba rengiant namų darbus	☐	☐	☐	☐
Tėvai domisi, kaip sekasi jų vaikams mokykloje	☐	☐	☐	☐
Suteikiama įvairovė ir galimybė rinktis	☐	☐	☐	☐
Tėvai žino savo vaiko mokymosi būdus/stilius	☐	☐	☐	☐
Tėvai sudaro sąlygos savo vaikui mokytis pagal jo mokymosi stilių	☐	☐	☐	☐
Darbai, kuriuos tėvai savo vaikui siūlo atlikti namuose yra tinkami pagal sudėtingumą ir tempą	☐	☐	☐	☐
Tėvai skatina pagarbą, toleranciją kitų (kitokių) mokinių/draugų atžvilgiu	☐	☐	☐	☐
Tėvai skatina savo vaiko pasitikėjimą savimi	☐	☐	☐	☐
Tėvai motyvuoja savo vaiką mokytis	☐	☐	☐	☐
Tėvai noriai dalyvauja mokyklos gyvenime	☐	☐	☐	☐

8. Jūsų mokinių norą mokytis slopinantys veiksniai.

Teiginiai	Visada	Dažnai	Kartais	Niekada
Prastas klasės psichologinis klimatas	☐	☐	☐	☐
Mokytojo asmenybė	☐	☐	☐	☐
Sunkios mokymosi programos	☐	☐	☐	☐
Mokymosi priemonių stoka	☐	☐	☐	☐
Nemoka vaikai mokytis	☐	☐	☐	☐
Netinkama vertinimo sistema	☐	☐	☐	☐
Neigiama draugų įtaka	☐	☐	☐	☐
Netinkama šeimos aplinka	☐	☐	☐	☐

Gabumų stoka	☐	☐	☐	☐
Nepasitikėjimas savimi	☐	☐	☐	☐
Tinginystė	☐	☐	☐	☐
Tėvai negeba tinkamai padėti/nukreipti	☐	☐	☐	☐
Mokslo prestižo stoka	☐	☐	☐	☐
Vaiko asmeninės savybės	☐	☐	☐	☐
Mokymo/si metodai	☐	☐	☐	☐

IV. JŪSŲ NUOMONĖ APIE KOREPETITORIUS

Eil. Nr.	Klausimai	Taip	Ne visiškai / Ne visada	Ne
1.	Manote, kad korepetitorių paslaugos yra reikalingos pradinėjų klasių mokiniams?	☐	☐	☐
2.	Pradinėjų klasių mokiniams verta teikti korepetitoriaus paslaugas?	☐	☐	☐
3.	Korepetitorių teikiamos paslaugos pradinėjų klasių mokiniams yra kokybiškos?	☐	☐	☐
4.	Klasėje mokiniai, kurie lanko korepetitoriaus pamokas, išsiskiria turintys didesnę žinių bagažą?	☐	☐	☐
5.	Manote, kad korepetitorių paslaugos yra prestižo reikalas?	☐	☐	☐
6.	Manote, kad korepetitorių paslaugas renkasi tie tėvai, kurie patys neturi laiko padėti savo vaikams mokytis namuose?	☐	☐	☐

DĖKOJU UŽ BENDRADARBIAVIMĄ IR LINKIU SĖKMĖS!

Anketa tėvams

Pildymo data: .....

Gerb. Tėveliai,

Šia apklausia siekiama išsiaiškinti Jūsų nuomonę apie korepetitorius (korepetitorius/laisvasis mokytojas – samdomas mokytojas, padedantis vaikams rengti pamokas, užpildyti spragas, mokytis papildomai), jų darbą, bei jų pasirinkimo priežastis. Jūsų nuoširdūs atsakymai bus naudojami rengiant magistro darbą. Apklausa yra ANONIMINĖ, nei vardo, nei pavardės rašyti nereikia. Svarbu anketa užpildyti iki galo.

Jums tinkantį atsakymą žymėkite taip:

I. APIE SAVE

1. Lytis:	2. Jūsų išsilavinimas:	3. Kiek auginate vaikų?	4. Jūsų šeimos sudėtis:
Vyras ☐	Vidurinis ☐	Vieną ☐	Viena mama ☐
Moteris ☐	Profesinė mokykla ☐	Du ☐	Vienas tėtis ☐
	Kolegija ☐	Tris ☐	Mama ir tėtis ☐
Amžius:	Universitetas ☐	Daugiau nei tris ☐	
Įrašykite: _____			

II. APIE JŪSŲ VAIKO MOKYMĄSI

5. Jūsų vaikas pasižymi šiomis savybėmis:

Teiginiai	Visada	Dažnai	Kartais	Niekada
Savarankiškumu	☐	☐	☐	☐
Atsakomybe	☐	☐	☐	☐
Aktyvumu	☐	☐	☐	☐
Poreikiu sau pačiam vadovauti	☐	☐	☐	☐
Nepriklausomybe	☐	☐	☐	☐
Nebijojimu klausti	☐	☐	☐	☐
Nebijojimu rizikuoti	☐	☐	☐	☐
Pasitikėjimu savimi	☐	☐	☐	☐
	☐	☐	☐	☐
	☐	☐	☐	☐

Gebėjimu save motyvuoti				
Mokymosi tikslų nusistatymu				
Savo gebėjimų vertinimu	☐	☐	☐	☐
Kritiniu mąstymu	☐	☐	☐	☐

6. Mokantis MOKYKLOJE jūsų vaikui:

Teiginiai	Visada	Dažnai	Kartais	Niekada
Suteikiama įvairovė ir galimybė rinktis	☐	☐	☐	☐
Jūsų vaikas žino savo mokymosi būdus/stilius	☐	☐	☐	☐
Jūsų vaikas yra skatinamas mokykloje labiau pažinti save kaip besimokantįjį	☐	☐	☐	☐
Sudarytos sąlygos jūsų vaikui mokytis pagal jo mokymosi stilių	☐	☐	☐	☐
Darbai, kuriuos jūsų vaikas atlieka klasėje yra tinkami pagal sudėtingumą ir tempą	☐	☐	☐	☐
Skatinama mokykloje pagarba, tolerancija kitų (kitokių) mokinių atžvilgiu	☐	☐	☐	☐
Skatinamas jūsų vaiko pasitikėjimas savimi	☐	☐	☐	☐

7. Mokantis NAMUOSE jūsų vaikui:

Teiginiai	Visada	Dažnai	Kartais	Niekada
Suteikiama pagalba rengiant namų darbus	☐	☐	☐	☐
Suteikiama įvairovė ir galimybė rinktis	☐	☐	☐	☐
Jūs žinote savo vaiko mokymosi	☐	☐	☐	☐

būdus/stilius				
Sudarytos sąlygos jūsų vaikui mokytis pagal jo mokymosi stilių	☐	☐	☐	☐
Darbai, kuriuos jūsų vaikas atlieka namuose yra tinkami pagal sudėtingumą ir tempą	☐	☐	☐	☐
Skatinama pagarba, tolerancija kitų (kitokių) mokinių/draugų atžvilgiu	☐	☐	☐	☐
Skatinamas jūsų vaiko pasitikėjimas savimi	☐	☐	☐	☐
Motyvuojate savo vaiką mokytis	☐	☐	☐	☐

8. Jūsų vaiko norą mokytis slopinantys veiksniai:

Teiginiai	Visada	Dažnai	Kartais	Niekada
Prastas klasės psichologinis klimatas	☐	☐	☐	☐
Nepatinka mokytoja	☐	☐	☐	☐
Sunkios mokymosi programos	☐	☐	☐	☐
Mokymosi priemonių stoka	☐	☐	☐	☐
Nemoka vaikas mokytis savarankiškai	☐	☐	☐	☐
Netinkama vertinimo sistema	☐	☐	☐	☐
Neigiama draugų įtaka	☐	☐	☐	☐
Netinkama šeimos aplinka	☐	☐	☐	☐
Gabumų stoka	☐	☐	☐	☐
Nepasitikėjimas savimi	☐	☐	☐	☐
Tinginystė	☐	☐	☐	☐
Tėvai negeba tinkamai padėti/ nukreipti	☐	☐	☐	☐
Mokslo prestižo stoka	☐	☐	☐	☐

III. JŪSŲ NUOMONĖ APIE KOREPETITORIUS

9. Pažymėkite tinkamą atsakymą

Eil. Nr.	Klausimai	Taip	Ne visiškai / Ne visada	Ne
1.	Jums pažystama korepetitoriaus sąvoka?	☐	☐	☐
2.	Jūs kada nors naudojotės korepetitoriaus paslaugomis?	☐	☐	☐

**Jeį esate naudojęsi korepetitoriaus paslaugomis (pildote toliau. Jeįgu nesinaudojote-
pereikite prie 18 teiginio/klausimo)**

10. Kaip vertinate savo vaiko korepetitoriaus (-ių) paslaugas?	11. Kiek kartų per savaitę Jūsų vaikas lankosi pas korepetitorių(-ius)?	12. Kiek kainuoja viena papildoma pamoka?
Puikiai ☐	Vieną ☐	Iki 10 Lt ☐
Gerai ☐	Du ☐	10-20 Lt ☐
Patenkinamai ☐	Tris ☐	21-30 Lt ☐
Blogai ☐	Daugiau negu tris ☐	Daugiau negu 30 Lt ☐
13. Kokių dalykų korepetitorius samdote (ar esate samdę) savo vaikui?		
Lietuvių kalbos ☐		
Matematikos ☐		
Muzikos ☐		
Anglų kalbos ☐		
Kita (įrašykite): _____		

14. Kaip Jūsų vaikas vertina korepetitoriaus pamokas? (galimi keli atsakymo variantai)	15. Motyvai, paskatinę rinktis korepetitoriaus paslaugas (galima pažymėti daugiau negu vieną):
Labai patinka ☐	Vaikas nespėja per pamokas atlikti visų užduočių ☐
Eina, nes reikia (žino, kad Jūs mokate pinigus) ☐	Vaikui per pamokas sunku susikaupti iš išmokti, nes yra triukšmas ☐
Pavargsta nuo papildomo krūvio ☐	Vaikui labiau patinka, kai jį moko individualiai ☐
Kita (įrašykite): _____	Vaiko užimtumas laisvalaikiu ☐
	Kita (įrašykite):

	_____
--	-------

16. Kaip nusprendėte pradėti naudotis korepetitoriaus paslaugomis?	17. Kitos korepetitoriaus pasirinkimo priežastys (jei tinka pažymėkite):
Patys nusprendėte, kad vaikui reikia profesionalios pagalbos ☐	Korepetitorius yra šeimos draugas ir padeda jūsų vaikui ☐
Vaikas paprašė ☐	Vaiko draugas lanko pamokas pas šį korepetitorių, yra labai patenkintas, todėl ir Jūsų vaikas nori to paties ☐
Patarė vaiko mokytoja ☐	
Patys neturite laiko padėti vaikui namuose mokytis. ☐	Kita (įrašykite): _____
Kita (įrašykite): _____	

18. Jei nesinaudojote korepetitoriaus paslaugomis, kaip sprendėte su ugdymu/si susijusias problemas (jeigu tokių buvo)?

Teiginiai	Visada	Dažnai	Kartais	Niekada
Padėjo mama/tėtis	☐	☐	☐	☐
Padėjo sesės/broliai	☐	☐	☐	☐
Padėjo giminaičiai	☐	☐	☐	☐
Padėjo draugai	☐	☐	☐	☐
Padėjo kaimynas/ė	☐	☐	☐	☐
Kita: (įrašykite) _____				
Ugdymosi problemų neturėjote	☐			

DĖKOJU UŽ BENDRADARBIAVIMĄ IR LINKIU SĖKMĖS!

Anketa korepetitoriams

Pildymo data:.....

Gerb. korepetitoriai,

Šia apklausia siekiama išsiaiškinti Jūsų nuomonę apie korepetitorius, jų darbą, bei jų pasirinkimo priežastis. Jūsų nuoširdūs atsakymai bus naudojami rengiant magistro darbą. Apklausa yra ANONIMINĖ, nei vardo, nei pavardės rašyti nereikia. Svarbu anketą užpildyti iki galo.

Jums tinkantį atsakymą žymėkite taip:

I. APIE SAVE

Lytis:	Jūsų darbo stažas:	Jūsų profesinė kategorija:
Vyras ☐	1-5 metų ☐	Mokytojas ☐
Moteris ☐	6-10 metų ☐	Vyr. mokytojas ☐
	11-15 metų ☐	Metodininkas ☐
Amžius:	16-20 metų ☐	Ekspertas ☐
Įrašykite: _____	Daugiau negu 20 metų ☐	

II. APIE JŪSŲ DARBĄ MOKYKLOJE

1. Ar darbas mokykloje Jums yra pirmaeilis?	2. Kiek per savaitę turite pamokų?	3. Kokio amžiaus klases mokote?
Taip ☐	Mažiau nei 10 ☐	1-4 ☐
Ne ☐	11-20 ☐	5-8 ☐
	Daugiau negu 20 ☐	9-12 ☐
		Įvairaus amžiaus ☐
4. Ar esate patenkintas gaunamu atlyginimu mokykloje? Taip ☐ Ne ☐		

III. APIE JŪSŲ, KAIP KOREPETITORIAUS DARBĄ

1. Kodėl užsiimate korepetitoriaus veikla? (galimi keli atsakymo variantai)	2. Kiek metų dirbate korepetitoriumi?	3. Kiek per savaitę turite papildomų mokinių?
Prašo mokiniai ☐	1-5 metų ☐	1-2 ☐
Noriu papildomo uždarbio ☐	6-10 metų ☐	3-4 ☐
Turiu laisvo laiko ☐	11-15 metų ☐	5 ir daugiau ☐
Noriu kelti savo kaip specialisto kompetenciją ☐	Daugiau negu 20 metų ☐	
Man labiau patinka dirbti su motyvuotais mokiniais ☐		
Man labiau patinka dirbti su vienu (ar keliais) mokiniais ☐		
Kita (įrašykite): _____		

4. Kiek trunka Jūsų papildoma pamoka?	5. Kiek kainuoja viena Jūsų pamoka?	6. Kiek kartų per savaitę mokote papildomą mokinį?
30 min. ☐	Iki 10 Lt ☐	Vieną ☐
45 min. ☐	10-20 Lt ☐	Du ☐
60 min. ☐	21-30 Lt ☐	Tris ☐
Kita (įrašykite): _____	31-40 Lt ☐	Daugiau negu tris ☐
	Daugiau negu 40 Lt. ☐	Įvairiai ☐

IV. JŪSŲ NUOMONĖ APIE VAIKUS MOKYKLOJE IR JŲ TĖVUS

Eil. Nr.	Klausimai	Taip	Ne visiškai / Ne visada	Ne
1.	Mokiniai mokykloje yra motyvuoti mokytis?	☐	☐	☐
2.	Laikas, skiriamas ugdymo programai išmokti mokykloje, yra skiriamas per trumpas?	☐	☐	☐
3.	Mokiniai moka mokytis savarankiškai?	☐	☐	☐

4.	Mokinių tėvams rūpi, kaip vaikui sekais mokytis mokykloje?	☐	☐	☐
5.	Mokinių tėvai labiau pasitiki korepetitoriais nei mokyklos mokytojais?	☐	☐	☐
6.	Atvedę vaikus pas jus, tėvai kritikuoja vaiko mokytoją mokykloje?	☐	☐	☐
7.	Tėvai bando paslėpti vaiko sunkumus mokytis, leisdami juos pas korepetitorių tam, kad jiems nebūtų skirta pritaikyta arba individualizuota programa mokykloje?	☐	☐	☐
8.	Tėvai veda vaikus į papildomas pamokas, nes jų draugų vaikai taip pat tai daro? Tai prestižo reikalas?	☐	☐	☐
9.	Yra vaikų, kurie papildomai mokytis nenori, bet juos verčia tėvai?	☐	☐	☐

DĖKOJU UŽ BENDRADARBIAVIMĄ IR LINKIU SĖKMĖS!

Klausimai vaikams

Miela(s) _____(vardas), iš anksto dėkoju už tavo nuoširdžius atsakymus. Aš juos panaudosiu, kai rašysiu labai svarbų mokslinį darbą. Man labai įdomūs tavo atsakymai ir taip tu man labai padėsi. Ar tu pasiruošęs man papasakoti kaip tau sekasi mokintis?

I. Apie save

Klausimai	Atsakymai
1. Kiek tau metų ir kokioje klasėje mokaisi?	
2. Ar patinka tau eiti į mokyklą?	
3. Kas tau patinka mokykloje?	
4. Kas tau nepatinka mokykloje?	

II. Apie mokymąsi

Klausimai	Atsakymai
5. Papasakok kaip tau sekasi mokytis?	
6. Palygink save su kitais savo klasės vaikais? Ar geriau ar blogiau už juos mokaisi? Ar esi per viduriuką?	
7. Ar tavo klasėje daug gerai besimokančių mokinių?	

8. Ar nori būti geriausias mokinys klasėje?	
9. Ar tavo mamytė ar tėtukas turi laiko tau padėti ruošti pamokas?	

III. Apie papildomus mokytojus

Klausimai	Atsakymai
10. Kokių dalykų papildomas pamokas lankai arba esi lankęs(-iusi)?	
11. Kodėl nusprendei lankyti papildomas pamokas?	
12. Kiek kartų per savaitę lankai tokias pamokas?	
13. Kuom papildomas mokytojas skiriasi nuo mokytojos mokykloje?	
14. Kokia tavo tėvelių nuomonė apie tai, kad tau reikia papildomo mokytojo?	
15. Ar daug tavo klasiokų lanko papildomas pamokas, už kurias tėveliai moka pinigėlius?	
16. Ar pasakoji savo klasės draugams, kad lankai papildomas pamokas?	
17. Ar pasakoji savo mokytojai, kad lankai papildomas pamokas?	

<p>18. Ką tavo draugai mano apie tai, kad tu lankai papildomas pamokas?</p>	
<p>19. Ar manai, kad tai yra būtinybė? Ar būtina lankyti papildomas pamokas, ar yra įmanoma pasiruošti pamokoms ir pačiam namuose?</p>	
<p>20. Ar pats/pati pajutai pažangą, kai pradėjai lankyti papildomas pamokas?</p>	
<p>21. Kaip manai ar ateityje tau dar reiks papildomų pamokų? Kaip manai ar aukštesnėse klasėse bus dar sunkiau mokytis?</p>	

TRANSKRIBUOTŲ INTERVIU TEKSTAI

I. Apie save

Klausimai	Atsakymai
1. Kiek tau metų ir kokioje klasėje mokaisi?	<i>Man yra 10 metų ir aš mokausi ketvirtoje klasėje.</i>
2. Ar patinka tau eiti į mokyklą?	<i>Labai.</i>
3. Kas tau patinka mokykloje?	<i>Kai žaidžiu su draugais ir pamokos labai patinka (lietuvių, matematika ir dailė)</i>
4. Kas tau nepatinka mokykloje?	<i>Kai šnekasi berniukai per pamoką ir trukdo klausytis ir... turbūt anglų kalba (nes nieko nemoku).</i>

II. Apie mokymąsi

Klausimai	Atsakymai
5. Papasakok kaip tau sekasi mokytis?	<i>Šiaip tai visos pamokos sekasi gerai, bet anglų – ne.</i>
6. Palygink save su kitais savo klasės vaikais? Ar geriau ar blogiau už juos mokaisi? Ar esi per viduriuką?	<i>Geriau.</i>
7. Ar tavo klasėje daug gerai besimokančių mokinių?	<i>Maždaug dešimt. (Iš viso klasėje 17 mokinių).</i>
8. Ar nori būti geriausias mokinys klasėje?	<i>Labai noriu. Dar nesu geriausia, bet truputį trūksta.</i>
9. Ar tavo mamytė ar tėtukas turi laiko tau padėti ruošti pamokas?	<i>Tik tėtis, bet ne visada. Aš kartais turiu pati mokytis. Padeda su matematika. Su anglų padeda, bet nieko nemoka.</i>

III. Apie papildomus mokytojus

Klausimai	Atsakymai
10. Kokių dalykų papildomas pamokas lankai arba esi lankęs(-iusi)?	<i>Lankau anglų papildomai ir matematiką. Mes kartu su Marija lankom tas pamokas, nes mes klasiokės.</i>
11. Kodėl nusprendei lankyti papildomas pamokas?	<i>Matematika mokina tėtis, bet jis per daug moksliskai išpasakoja, todėl aš nieko nesuprantu, o anglų – nelabai suprantu anglų, tai labai nesiseka. Labai sunku, neišivaizduoju kaip bus kitose klasėse.</i>
12. Kiek kartų per savaitę lankai tokias pamokas?	<i>Matematiką – vieną kartą ir anglų – vieną kartą. Sėdim po valandą.</i>
13. Kuom papildomas mokytojas skiriasi nuo mokytojos mokykloje?	<i>Mokytojas klasėje ne vien skiria dėmesį man, ir dar jinai bando sutramdyti vaikus, kurie kalbasi, todėl ir taip yra. O papildomai skiria dėmesį tau ir yra labai gerai.</i>
14. Kokia tavo tėvelių nuomonė apie tai, kad tau reikia papildomo mokytojo?	<i>(Juk reikia pinigėlius mokėti) Bet užtat kai būsiu dvyliktokė tada reikės egzaminus, o anglų vis tiek reikės laikyt tada ir labai naudinga.</i>
15. Ar daug tavo klasiokų lanko papildomas pamokas, už kurias tėveliai moka pinigėlius?	<i>Tiktai keturi. Bet mes visas kitam nepasakoja. Tik viena klasiokė Ugnė, ji labai viską pasakoja. Labai visai klasei giriasi. Ji lanko anglų.</i>
16. Ar pasakoji savo klasės draugams, kad lankai papildomas pamokas?	<i>Ne, nieko nepasakoju, jie vėliau gali pradėti šaipytis. Sakytų: tu nemoki anglų ir taip toliau.</i>
17. Ar pasakoji savo mokytojai, kad lankai papildomas pamokas?	<i>Ne</i>
18. Ką tavo draugai mano apie tai, kad tu lankai papildomas pamokas?	<i>Ne, nes nenoriu, kad tyšiotųsi, kad nemoku.</i>
19. Ar manai, kad tai yra būtinybė? Ar būtina lankyti papildomas pamokas, ar yra įmanoma pasiruošti pamokoms ir pačiam namuose?	<i>Ne būtinybė, jeigu tu klasėje išmoksti, tai ne būtinybė. Bet jeigu tu neišmoksti, tai – būtinybė.</i>
20. Ar pats/pati pajutai pažangą, kai	<i>Labai didelę. Iš anglų labiau. Anglų dabar jau</i>

<p>pradėjai lankyti papildomas pamokas?</p>	<p><i>biški labiau patinka. Matematika tai patiko ir patinka.</i></p>
<p>21. Kaip manai ar ateityje tau dar reiks papildomų pamokų? Kaip manai ar aukštesnėse klasėse bus dar sunkiau mokytis?</p>	<p><i>Tai aišku reikės. Ir vėliau reikės, jau pripratau mokytis taip papildomai. Man negaila nei laiko gaišti eiti į tas pamokas, aš jų labai laikiu. Kur užduoda namų darbus tai žymiai su didesniu noru darau tuos namų darbus.</i></p> <p><i>Bet vis tiek kai klaidą padarai tau nerašys ten.. aukštesnysis, pagrindinis. Bet vis tiek tada pasiaiškinam ir viskas gerai. Nes mokykloj jeigu blogai parašau tai nieko gero.</i></p>

PRIEDAS 6

Pašnekovas Nr. 2

I. Apie save

Klausimai	Atsakymai
1. Kiek tau metų ir kokioje klasėje mokaisi?	<i>Aš esu Marija, man 10 metų, aš mokausi ketvirtoje klasėje.</i>
2. Ar patinka tau eiti į mokyklą?	<i>Taip, labai.</i>
3. Kas tau patinka mokykloje?	<i>Bendrauti su draugais. Šiaip kelios pamokos... lietuvių kalba, anglų kalba, šokiai ir viskas.</i>
4. Kas tau nepatinka mokykloje?	<i>Kūno kultūra, istorija ir gamta ir žmogus.</i>

II. Apie mokymąsi

Klausimai	Atsakymai
5. Papasakok kaip tau sekasi mokytis?	<i>Man sekasi gerai, kartais gerai, kartais labai gerai.</i>
6. Palygink save su kitais savo klasės vaikais? Ar geriau ar blogiau už juos mokaisi? Ar esi per viduriuką?	<i>Aš manau, kad per viduriuką.</i>
7. Ar tavo klasėje daug gerai besimokančių mokinių?	<i>Taip, daug. Gali būt pusė.</i>
8. Ar nori būti geriausias mokinyš klasėje?	<i>Mhm... taip.</i>
9. Ar tavo mamytė ar tėtukas turi laiko tau padėti ruošti pamokas?	<i>Turi, bet aš jos neprašau, nes aš pati susitvarkau.</i>

III. Apie papildomus mokytojus

Klausimai	Atsakymai
10. Kokių dalykų papildomas pamokas lankai arba esi lankęs(-iusi)?	<i>Anglų kalbą lankau ir matematikos lankiau.</i>
11. Kodėl nusprendei lankyti papildomas pamokas?	<i>Anglų, nes man... tiesiog... sunkiai sekėsi ir norėjau daugiau žinot.</i>

	<i>Matematika, nes nesisekė.</i>
12. Kiek kartų per savaitę lankai tokias pamokas?	<i>Matematiką – vieną kartą į savaitę, o anglų – irgi vieną. Pamokos trunka valandą... gal...</i>
13. Kuom papildomas mokytojas skiriasi nuo mokytojos mokykloje?	<i>Papildomi mokytojai daugiau laiko skiria mokiniui.</i>
14. Kokia tavo tėvelių nuomonė apie tai, kad tau reikia papildomo mokytojo?	<i>Tėveliai sako, kad gerai, tu jeigu nori, tu mokinkis.</i>
15. Ar daug tavo klasiokų lanko papildomas pamokas, už kurias tėveliai moka pinigėlius?	<i>Nedaug. Yra kurie pasakoja. Aš tai nepasakoju. Šiaip nepasakoja kiti.</i>
16. Ar pasakoji savo klasės draugams, kad lankai papildomas pamokas?	<i>Ne. Nes paskui šaipysis, kad aš... nu.. mažai mokiuos. O kad kiti mokosi tai manau, kad gerai, kad nori mokytis, kad nori sužinot.</i>
17. Ar pasakoji savo mokytojai, kad lankai papildomas pamokas?	<i>Ne</i>
18. Ką tavo draugai mano apie tai, kad tu lankai papildomas pamokas?	<i>Jie nežino.</i>
19. Ar manai, kad tai yra būtinybė? Ar būtina lankyti papildomas pamokas, ar yra įmanoma pasiruošti pamokoms ir pačiam namuose?	<i>Įmanoma pasiruošti pačiam ir nebūtina, jeigu nori gali eit.</i>
20. Ar pats/pati pajutai pažangą, kai pradėjai lankyti papildomas pamokas?	<i>Taip, labai didelę. Pagerėjo įvertinimai. Labai džiaugiuosi dėl to.</i>
21. Kaip manai ar ateityje tau dar reiks papildomų pamokų? Kaip manai ar aukštesnėse klasėse bus dar sunkiau mokytis?	<i>Nežinau, gal reikės. Man geriau kai man didesnį dėmesį skiria.</i>

PRIEDAS 7

Pašnekovas Nr. 3

I. Apie save

Klausimai	Atsakymai
1. Kiek tau metų ir kokioje klasėje mokaisi?	<i>Man 10 metų, aš mokausi ketvirtoje klasėje.</i>
2. Ar patinka tau eiti į mokyklą?	<i>Taip.</i>
3. Kas tau patinka mokykloje?	<i>Patinka klasiokai. Dar... mokytojos patinka.</i>
4. Kas tau nepatinka mokykloje?	<i>Nepatinka kai per pamokas kartais šneka klasiokai. Dar... kai dar nesiseka kas nors nepatinka. Ir daugiau kaip ir niekas.</i>

II. Apie mokymąsi

Klausimai	Atsakymai
5. Papasakok kaip tau sekasi mokytis?	<i>Gerai sekas, bet nu... daugelį dalykų gerai sekasi, bet anglų nesiseka. Matematika biški nesiseka.</i>
6. Palygink save su kitais savo klasės vaikais? Ar geriau ar blogiau už juos mokaisi? Ar esi per viduriuką?	<i>Nežinau, nu gal per viduriuką. Nu kaip kur. Anglų – ne. Bet per kokią dailę, šokius tai geriau.</i>
7. Ar tavo klasėje daug gerai besimokančių mokinių?	<i>Yra daug. Nu... daug yra. Tik tie plepiai blogiau mokos, nes nieka neišgirst.</i>
8. Ar nori būti geriausias mokinys klasėje?	<i>Noriu, ir esu... nu kaip kur.</i>
9. Ar tavo mamytė ar tėtukas turi laiko tau padėti ruošti pamokas?	<i>Mama tur laiko, nes kai grįšt ir darbo iškart patikrin. O tetis tai...nieka.. paklaus ar yra namų darbų... dar ten... kartais ko paklausu, paded. Mama matematika paded, dar lietuvių, ir viskas. Kitas pamokas galiu pati paruošt, bet patikrin. Man patink kai patikrin, bet geriau kai būn be klaidų visks.</i>

III. Apie papildomus mokytojus

Klausimai	Atsakymai
10. Kokių dalykų papildomas pamokas lankai arba esi lankęs(-iusi)?	<i>Matematikos, anglų... dar lietuvių. Mes kai prieš „Kenguriukus“ dar mokėmės irgi.</i>
11. Kodėl nusprendei lankyti papildomas pamokas?	<i>Nu.. norėjau geriau mokytis, ir kad nu... nu kad... man... nu namuose beveik netur laika padėt, tai geriau ir išmokstu. Patinka man. Daugiau laiko skir mokytoja ir daugiau gal padėt.</i>
12. Kiek kartų per savaitę lankai tokias pamokas?	<i>Matematiką – vieną kartą, lietuvių irgi vieną kartą. Nu bet į savaitę tai gaunas kokie trys kartai, nes ir anglų kita mokytoja yra. Ir...o... matematika ir lietuvių tai mokytoja yra ta pati. Nu kaip čia pasakyti, kaip auklėtoja yra ir padėja viską. [...] Pinigų nemokėjom. Šiaip... nu kaip klasėj. [...] Anglų mokėjom.</i>
13. Kuom papildomas mokytojas skiriasi nuo mokytojos mokykloje?	<i>Nes anglų... nu daugiau skiria laika, daugiau išaiškin, geriau pradėjau suprast anglų. [...] mokykloj nespėj, nes ir klasiokai kiti klausinėj kažko ir dar ir kitas temas... nu ko aš nesupratau atgal dar pasimokom.</i>
14. Kokia tavo tėvelių nuomonė apie tai, kad tau reikia papildomo mokytojo?	<i>Sakė, kad gerai yra. Visks gerai. Kad papildomai išmokai viską.</i>
15. Ar daug tavo klasiokų lanko papildomas pamokas, už kurias tėveliai moka pinigėlius?	<i>Nežinau.</i>
16. Ar pasakoji savo klasės draugams, kad lankai papildomas pamokas?	<i>Ne, nepasakoju. Nu nes pradės ką nors sakyt, kad pavyzdžiui, nemoki čia, papildomai, nesąžiningai, nes mokytoja papildomai pradėja mokyti. Daugiau kad gal mokint.</i>
17. Ar pasakoji savo mokytojai, kad lankai papildomas pamokas?	<i>Ne, nepasakoju. Nes nu... nežinau, gal pradėtų ką nors sakyti ir dar ten... [...] išžiestu, kad neinu pas tą mokytoją, o einu pas kitą.</i>

<p>18. Ką tavo draugai mano apie tai, kad tu lankai papildomas pamokas?</p>	<p><i>Dvi draugės žino. Anos pačios irgi lanko. [...] jos mano kad tai yra labai gerai.</i></p>
<p>19. Ar manai, kad tai yra būtinybė? Ar būtina lankyti papildomas pamokas, ar yra įmanoma pasiruošti pamokoms ir pačiam namuose?</p>	<p><i>Įmanoma, bet nu kaip čia... nieka neiš... man mama nemok anglų, tetis irgi nieka nemok, tik sesė... netur laiko paaiškint. Bet aš pati irgi negaliu kokios informacijos susirast. Taip...man mokytoja išaiškin ir galiu namuose padaryt. Gal geriau yr būtinybė.</i></p>
<p>20. Ar pats/pati pajutai pažangą, kai pradėjai lankyti papildomas pamokas?</p>	<p><i>Mhm... pradėjau geriau... nu... pradėjau geriau matematikoj ten skaičiuot, lietuvių irgi pradėjau geriau... ir anglų pradėjau geriau suprast ir žodžius ir tuos... skaityt pradėjau geriau.</i></p>
<p>21. Kaip manai ar ateityje tau dar reiks papildomų pamokų? Kaip manai ar aukštesnėse klasėse bus dar sunkiau mokytis?</p>	<p><i>Nu man atrodo, kad reikės. [...] nežinau, gal iki kokios aštuntos tai tikrai. O toliau nebežinau kaip seksis.</i></p>

PRIEDAS 8

Pašnekovas Nr. 4

I. Apie save

Klausimai	Atsakymai
1. Kiek tau metų ir kokioje klasėje mokaisi?	<i>Man yra 9 metai, aš einu į trečią klasę.</i>
2. Ar patinka tau eiti į mokyklą?	<i>Nu nelabai, geriau namuose arba lauke būti su draugais.</i>
3. Kas tau patinka mokykloje?	<i>Su draugais būti. Per pertraukas žaisti gaudynių.</i>
4. Kas tau nepatinka mokykloje?	<i>Kartais pamokos nepatinka, nes reikia daug mokytis, o kartais nesuprantu ko nors.</i>

II. Apie mokymąsi

Klausimai	Atsakymai
5. Papasakok kaip tau sekasi mokytis?	<i>Normaliai.</i>
6. Palygink save su kitais savo klasės vaikais? Ar geriau ar blogiau už juos mokaisi? Ar esi per viduriuką?	<i>Per vidurį jaučiu.</i>
7. Ar tavo klasėje daug gerai besimokančių mokinių?	<i>Daug.</i>
8. Ar nori būti geriausias mokinys klasėje?	<i>Noriu, bet tai labai sunku.</i>
9. Ar tavo mamytė ar tėtukas turi laiko tau padėti ruošti pamokas?	<i>Mama kai iš darbo grįžta, tai nebeturi laiko, nes reikia eit namus tvarkyt. O tetis tai kitur gyvena.</i>

III. Apie papildomus mokytojus

Klausimai	Atsakymai
10. Kokių dalykų papildomas pamokas lankai arba esi lankęs(-iusi)?	<i>Anglų. Nu aš gerai moku anglų, nes žaidimuose viską suprantu, bet mokykloj kažkaip nesiseka.</i>
11. Kodėl nusprendei lankyti papildomas pamokas?	<i>Mama rado vieną mokytoją ir pradėjo pas ją važiot.</i>

12. Kiek kartų per savaitę lankai tokias pamokas?	<i>Vieną kartą.</i>
13. Kuom papildomas mokytojas skiriasi nuo mokytojos mokykloje?	<i>Ji labai faina, pasišnekam. Jai patinka mano keturratis, tai aš jai apie jį papasakoju. [...] mokykloj mokytoja irgi faina, bet ne taip.</i>
14. Kokia tavo tėvelių nuomonė apie tai, kad tau reikia papildomo mokytojo?	<i>Nori, kad važiuočiau ir geriau išmokčiau, kad mokykloj geriau sektųsi.</i>
15. Ar daug tavo klasiokų lanko papildomas pamokas, už kurias tėveliai moka pinigėlius?	<i>Nežinau.</i>
16. Ar pasakoji savo klasės draugams, kad lankai papildomas pamokas?	<i>Ne. [...] nes gali pagalvoti, kad aš nemoku.</i>
17. Ar pasakoji savo mokytojai, kad lankai papildomas pamokas?	<i>Ne.</i>
18. Ką tavo draugai mano apie tai, kad tu lankai papildomas pamokas?	<i>Jie nežino. Nu aš nesakau jiems.</i>
19. Ar manai, kad tai yra būtinybė? Ar būtina lankyti papildomas pamokas, ar yra įmanoma pasiruošti pamokoms ir pačiam namuose?	<i>Nežinau. Jei mama nori tai būtinybė.</i>
20. Ar pats/pati pajutai pažangą, kai pradėjai lankyti papildomas pamokas?	<i>Nu biški pradėjau geriau mokytis anglų. Dabar išeina „pagrindinis“.</i>
21. Kaip manai ar ateityje tau dar reiks papildomų pamokų? Kaip manai ar aukštesnėse klasėse bus dar sunkiau mokytis?	<i>Nežinau, jei mama sakys, kad reikia, tai reikės.</i>

PRIEDAS 9

Pašnekovas Nr. 5

I. Apie save

Klausimai	Atsakymai
1. Kiek tau metų ir kokioje klasėje mokaisi?	<i>Man 8 metai. Aš einu į antrą klasę.</i>
2. Ar patinka tau eiti į mokyklą?	<i>Taip.</i>
3. Kas tau patinka mokykloje?	<i>Mano klasė, nes ji labai graži. Dar patinka draugai. Dar... mokytoja.</i>
4. Kas tau nepatinka mokykloje?	<i>Nežinau. Ai... nepatinka kai gaunu „patenkinamą“ arba „nepatenkinamą“.</i>

II. Apie mokymąsi

Klausimai	Atsakymai
5. Papasakok kaip tau sekasi mokytis?	<i>Nu gerai.</i>
6. Palygink save su kitais savo klasės vaikais? Ar geriau ar blogiau už juos mokaisi? Ar esi per viduriuką?	<i>Per viduriuką. Bet kartais tai labai gerai.</i>
7. Ar tavo klasėje daug gerai besimokančių mokinių?	<i>Aha.</i>
8. Ar nori būti geriausias mokinys klasėje?	<i>Aha, noriu.</i>
9. Ar tavo mamytė ar tėtukas turi laiko tau padėti ruošti pamokas?	<i>Nu.. mama padeda visada. Vakare kai grįsta iš darbo... tai tada padeda. O tetis tai nepadeda, nes nemoka.</i>

III. Apie papildomus mokytojus

Klausimai	Atsakymai
10. Kokių dalykų papildomas pamokas lankai arba esi lankęs(-iusi)?	<i>Anglų, bet noriu dar ir dailės. Man labai patinka dailė.</i>
11. Kodėl nusprendei lankyti papildomas pamokas?	<i>Mama sakė, kad reikia, nes ji anglų biški nesupranta.</i>
12. Kiek kartų per savaitę lankai tokias	<i>Mmm... vieną kartą.</i>

pamokas?	
13. Kuom papildomas mokytojas skiriasi nuo mokytojos mokykloje?	<i>Ten yra mamos pažįstama... nu mama žino ją. O mokykloje tai irgi pažįsta. [...] ten ta mokytoja sėdi su manimi viena pačia ir daug išmokina. [...] geriau negu mama, nes ji moka anglų labai gerai.</i>
14. Kokia tavo tėvelių nuomonė apie tai, kad tau reikia papildomo mokytojo?	<i>Mamai gerai, nes ji nemoka anglų, o ten ta mokytoja moka. Bet taip tai mama sako, kad aš nesugebu anglų žodžių išmokti ir kad man reik padėti.</i>
15. Ar daug tavo klasiokų lanko papildomas pamokas, už kurias tėveliai moka pinigėlius?	<i>Nežinau... jaučiu, kad ne...</i>
16. Ar pasakoji savo klasės draugams, kad lankai papildomas pamokas?	<i>Ne. Ai man gėda, nes kiti tai patys išmoksta. Kitų mamos moka, o mano mama nemoka.</i>
17. Ar pasakoji savo mokytojai, kad lankai papildomas pamokas?	<i>Ne. O reikia?</i>
18. Ką tavo draugai mano apie tai, kad tu lankai papildomas pamokas?	<i>Jie nežino, nes nesakau.</i>
19. Ar manai, kad tai yra būtinybė? Ar būtina lankyti papildomas pamokas, ar yra įmanoma pasiruošti pamokoms ir pačiam namuose?	<i>Man tai reikia, nes aš nemoku viena išmokti. Mama irgi nemoka.</i>
20. Ar pats/pati pajutai pažangą, kai pradėjai lankyti papildomas pamokas?	<i>Nu dabar pradėjau gauti „pagrindinius“ iš žodžių, o vieną kartą net „aukštesnį“ gavau. Ai dar vieną dieną mokytoja davė diplomą, kad gerai mokausi.</i>
21. Kaip manai ar ateityje tau dar reiks papildomų pamokų? Kaip manai ar aukštesnėse klasėse bus dar sunkiau mokytis?	<i>Jo... reikės, nes vėliau sakė mokytoja, kad bus dar sunkiau.</i>